

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**ORTAÖĞRETİMDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN
SPORA BAKIŞ AÇISI, SPOR YAPMA VE YAPMAMA
NEDENLERİNİN İNCELENMESİ**

**Hazırlayan
Abdullah ÇETİN**

**Danışman
Doç. Dr. Aydoğan SOYGÜDEN**

Yüksek Lisans Tezi

**ARALIK 2020
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**ORTAÖĞRETİMDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN
SPORA BAKIŞ AÇISI, SPOR YAPMA VE YAPMAMA
NEDENLERİNİN İNCELENMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

**Hazırlayan
ABDULLAH ÇETİN**

**Danışman
Doç. Dr. Aydoğan SOYGÜDEN**

Yüksek Lisans Tezi

**ARALIK 2020
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Abdullah ÇETİN

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Ortaöğretimde öğrenim gören kız öğrencilerin spora bakış açısı, spor yapma ve yapmama nedenlerinin incelenmesi” adlı Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Abdullah ÇETİN

Danışman

Doç. Dr. Aydoğın SOYGÜDEN

Beden Eğitimi ve Spor ABD Başkanı

Prof. Dr. Erdoğan UNUR

Doç. Dr. Aydoğan SOYGÜDEN danışmanlığında Abdullah ÇETİN tarafından hazırlanan “Ortaöğretimde öğrenim gören kız öğrencilerin spora bakış açısı, spor yapma ve yapmama nedenlerinin incelenmesi” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Gün / Ay / Yıl

ONAY

JÜRİ:

Danışman : Unvan İsim SOYİSİM

Üye : Unvan İsim SOYİSİM

Üye : Unvan İsim SOYİSİM

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... / /

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Bilal AKYÜZ

TEŞEKKÜR

“Ortaöğretimde öğrenim gören kız öğrencilerin spora bakış açısı, spor yapma ve yapmama nedenlerinin incelenmesi” adlı, Yüksek Lisans tezimin yapılmasının her noktasında desteğini esirgemeyen danışmanım Sayın Doç. Dr. Aydoğan SOYGÜDEN’e ve ihtiyaç duyduğum her an bana sonsuz destek olan sevgili eşim Teslime ÇETİN’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Abdullah ÇETİN

ORTAÖĞRETİMDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN SPORA BAKIŞ AÇISI, SPOR YAPMA VE YAPMAMA NEDENLERİNİN İNCELENMESİ

Abdullah ÇETİN

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim

Dalı Yüksek Lisans Tezi, Aralık 2020

Danışman: Doç. Dr. Aydoğan SOYGÜDEN

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, ortaöğretimde öğrenim gören kız öğrencilerin spora bakış açılarını, spor yapma ve yapmama nedenlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma ile öğrencilerin spora bakış açılarını, spor yapma ve yapmama nedenlerini belirleyen bireyler spora daha kolay yönlendirilebilir ve sporla buluşmalarındaki güçlükler daha kolay çözüme kavuşturulabilir.

Materyal Metot: Çalışmanın örneklemini, 2018-19 eğitim öğretim yılında Malatya ilindeki farklı türde (Meslek, Anadolu ve Fen liseleri) ve farklı seviyelerdeki (9,10,11,12 sınıf) ortaöğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmaya 330 spor yapan ve 330 spor yapmayan toplamda (n=660) kız öğrenci katılmıştır. Çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada 10 maddelik kişisel bilgi formu ve Gülbahçe (2011) tarafından geliştirilen spor yapma ve yapmama nedenleri ölçeği kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde Lisanslı SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır. Çalışmanın veri analizlerinde frekans ve yüzdeler dağılımlar kullanılmış, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü (ANOVA) yapılmıştır. Çalışmada anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Araştırmada spor yapan kız öğrencilerin spor yapma durumları ile boy uzunluklarına göre ölçeğin alt boyutlarından; “sporun yararına inanma” ve “sosyal çevre edinme”, beden kitle indekslerine göre; “çevreyi etkileme”, baba eğitim durumlarına göre; “sporun yararına inanma”, anne eğitim durumlarına göre; “sporun yararına inanma”, spor yapma sıklıklarına göre; “çevreden etkilenme” ve “sosyal çevre edinmek için” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($P<0,05$). “İkamet ettikleri yer”

ve “sporla uğraşan yakını olma” durumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($P>0,05$). Spor yapmayan öğrencilerin spor yapmama durumları ile sporla uğraşan yakınları olma durumlarına göre; “kişisel nedenler” ve “maddi ve sosyal çevre nedenleri”, öğrencilerin boyları, vücut ağırlıkları, beden kitle indeksleri, baba eğitim durumları, anne eğitim durumları, kardeş sayıları ve ikamet ettikleri yer değişkenlerinde anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. $P>0,05$

Sonuç: Araştırmada spor yapan öğrencilerin “sporun yararına inanma”, “sosyal çevre edinme”, “yakın çevrenin etkisi”, “çevreyi etkileme” ve “çevreden etkilenme” sebepleriyle spor yaptıkları, spor yapmayan öğrencilerin ise “maddi ve sosyal çevre nedenleri” ve “kişisel nedenlerle” spor yapmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Aile ve çevre desteği alan kız öğrencilerin spor yapmaya daha istekli olduklarını söylemek mümkündür. Kız öğrencilerin spor yapabilmeleri için spor yapmalarına engel olan nedenlerin ortadan kaldırıldığında spora daha fazla yönelimlerinin olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ortaöğretim, kız öğrenciler, spora bakış açısı, spor yapma nedenleri ve spor yapmama nedenleri.

EXAMINING THE PERSPECTIVE OF FEMALE STUDENTS AT HIGH SCHOOL AND THE REASONS OF DOING AND NOT DOING SPORT

Abdullah ÇETİN

Erciyes University, Institute of Health Sciences, Department of Physical Education and Sports Master Thesis, December 2020

Supervisor: Assoc. Dr. Aydoğan SOYGÜDEN

ABSTRACT

Goal: This study is conducted in order to specify the attitudes towards sports and reasons of doing or not doing physical exercise of the female students at high school education. With this study, individuals can be directed to sports more easily by determining the students' perspectives on sports, the reasons for doing sports and not, and the difficulties in meeting with sports can be solved more easily.

Material and Method: The sample group of the study is formed by female high school students who attend to different school types (Vocational, Anatolian and Science High Schools) and different grades (9th, 10th, 11th, 12th) in 2018-2019 educational year in City of Malatya province. In the study, 330 physically active and 330 physically non-active and total number of (n=660) female students participated in the study. Descriptive survey model is used in the study. At the data collection tools in order to obtain the data of the study are personal information form consisting of 10 items and reasons of doing physical exercise or not doing physical exercise scale developed by Gülbahçe (2011). In statistical analysis of the data, licensed SPSS 20.0 packaged software is used. At the analysis of the data of the study percentage distribution, independent sample T test and one way (ANOVA) have been used. Significance level of the study is taken as $p < 0,05$.

Finding: In the study among the sub-dimensions of the scale according to the sports status of the female students who do sports and according to their height; “believing the benefit of sports” and “gaining social status”, according to body mass index; “influence environment “, according to the education of father; “believing benefit of sports” and according to the education of mother; “believing the benefit of sport”, according to their frequency in doing sports; “ being influenced by the environment “ and “in order to gain social status” a meaningful difference has been found out . No

meaningful difference has been found between the places where they reside and having relatives who are interested in sports. That there is no meaningful difference has been confirmed according to the situations of not doing sports of students who don't do sports and having a relative who do sports; 'personal reasons' and 'economic and social environment reasons', according to students' heights and weights, body mass index, father education status, mother education status, sibling (brother and sister) numbers and places where they reside.

Result: In conclusion, it is understood that physically active students are doing sports by reason of "believing the benefit of sports", "gaining social status", "affecting the neighborhood", "influence from environment"; and physically non-active students are not doing sports by the reason of "economic and social environment reasons", and "personal reasons". It is possible to say that female students who are supported by their families and neighborhood have positive attitudes to do sports. It is believed that when the reasons that hinder female students from doing sports are removed, they will have more tendency to sports.

Key Words: High school, female students, sports attitudes towards, reasons of doing physically exercise and not doing physically exercise

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI.....	ii
ONAY	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1. Araştırma Hipotezleri ve Problemleri	3
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. SPOR	6
2.1.1. Sporun Tanımı	6
2.1.2. Beden Eğitiminin tanımı ve önemi	10
2.1.3. Sporun Tarihçesi	11
2.1.4. Türklerde Spor	12
2.1.5. Sporun Önemi	12
2.1.6. Sporun Çeşitleri	14
2.1.6.1. Bireysel Sporlar.....	15
2.1.6.2. Takım Sporları	16
2.1.7. Sporun Temel Amaç ve Faydaları	17
2.1.7.1. Sporun Psikolojik Faydaları.....	19

2.1.7.2. Sporun Fizyolojik Faydaları.....	20
2.1.7.3. Sporun Sosyal Faydaları	25
2.2. SPORUN EĞİTİMDEKİ YERİ VE ÖNEMİ.....	32
2.3. SPOR VE TOPLUM	35
2.4. ORTAÖĞRETİM DÖNEMİ PSİKO-MOTOR ÖZELLİKLER.....	36
3. GEREÇ VE YÖNTEM	39
3.1. Araştırmanın Modeli	39
3.2. Araştırmanın Amacı	39
3.3. Araştırmanın Önemi	39
3.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	39
3.5. Araştırmanın Veri Toplama ve Değerlendirme Aracı.....	40
3.5.1. Kişisel Bilgiler Formu	40
3.5.2. Spor Yapma ve Yapmama Nedenleri Ölçeği.....	40
3.6. Verilerin Analizi.....	41
4. BULGULAR	42
4.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgileri ile İlgili Bulgular.....	42
4.2. Öğrencilerin Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Bulgular	45
4.3. Öğrencilerin Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Bulgular	56
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	66
6. KAYNAKLAR	83

EKLER

ÖZ GEÇMİŞ

KISALTMALAR

BKİ	: Beden Kitle İndeksi
BESYO	: Beden Eğitimi Spor yüksekokulu
SYYNÖ	: Spor Yapma ve Yapmama Nedenleri Ölçeği
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
P	: Anlamlılık Düzeyi
SS.	: Standart Sapma
Kg	: Vücut ağırlığı (kilo)
N	: Örneklem / gruptaki örneklem sayısı
X	: Aritmetik ortalama
T	: t testi puanı
F	: (ANOVA) katsayısı
%	: Yüzde

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4.1 .	Katılımcılara ait tanımlayıcı bilgilerin dağılımı	43
Tablo 4.2.	Spor Yapan Katılımcılara Ait Branş Dağılımı	45
Tablo 4.3.	Öğrencilerin Spor Yapma Nedenlerine İlişki Tanımlayıcı İstatistiksel Dağılımı	46
Tablo 4.4.	Öğrencilerin Boylarına Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	47
Tablo 4.5.	Öğrencilerin Vücut ağırlığına Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	48
Tablo 4.6.	Öğrencilerin BKİ'sine Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	49
Tablo 4.7.	Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	50
Tablo 4.8.	Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	51
Tablo 4.9.	Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	52
Tablo 4.10.	Öğrencilerin İkamet Ettiği Yere Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	53
Tablo 4.11.	Öğrencilerin Sporla Uğraşan Yakınlarına Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	54
Tablo 4.12.	Öğrencilerin Spor Yapma Sıklığına Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	55
Tablo 4.13.	Öğrencilerin Spor Yapmama Nedenlerine İlişkin İstatistiksel Veriler	56
Tablo 4.14.	Öğrencilerin Boylarına Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	57

Tablo 4.15. Öğrencilerin Vücut ağırlığına Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	58
Tablo 4.16. Öğrencilerin BKİ'sine Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	59
Tablo 4.17. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	60
Tablo 4.18. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	61
Tablo 4.19. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	62
Tablo 4.20. Öğrencilerin İkamet Ettiği Yere Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	63
Tablo 4.21. Öğrencilerin Sporla Uğraşan Yakınlarına Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu	64

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Birey doğduğu andan itibaren kendisini bir toplum içinde bulur. Bir ailesi vardır ve zamanı gelince hayatını idame ettirmek için çeşitli toplumsal rollerin içerisine girmeye başlar. İnsan nerede doğarsa doğsun, nerede büyürse büyüsün hep bir toplumun üyesidir, o yalnız yaşayabilen yani tek başına yaşamayı sürdüren bir varlık değildir. Aksine yaşantılarını sosyal ilişkiler ağı içerisinde devam ettiren toplumsal varlıklardır (Yetim, 2014).

Toplumlar, büyük ölçüde insan yığınlarından oluşsa da asıl bu yığınları bir arada tutan bağlar (ortak çıkar ve amaçlar, dil, tarih, kültür, vatan sevgisi, inanç, milliyetçilik, ortak değerler örf ve adetler, spor yarışmaları vb.) çok önemlidir. Çünkü toplum başta insan unsuru olmak üzere maddi ve manevi tüm unsurları ile bir bütündür (Yetim, 2014). Spor, insanların yaşam alanı olan toplumdaki tüm özelliklerin bir yansımasıdır. Dolayısıyla spor toplumdaki diğer yaygın kuruluşlar gibi finansal harcamaları olan, katılımcıları, seyircileri, filmleri, kitapları, dergileri, gazeteleri, dokümanları, karikatürleri ve kendine özgü malzemeleriyle toplumda var olmaktadır. Bu nedenle spor, günümüz toplumlarında yaygın ve etkin olarak kullanılan sosyal kurumların başında gelmektedir. Temel amacı; bireyin, sosyal fiziksel ve ruhsal olarak gelişimine yardım etmektir. Bunun yanında spor, çağdaş toplumu meydana getirmede en önemli sosyal olgudur (Öztürk, 1998).

Spor, bireyin her yönüyle gelişimini destekleyen çok yönlü bir kavramdır. Bunun içindir ki araştırmacılar ve uzmanlar spora çok farklı tanımlamalar ve anlamlar yüklemişlerdi, yapılan bu tanımları birleştiren sporun ortak noktalarıdır (Fişek, 1998).

Spor kavramı farklı açılardan ele alındığında, farklı tanımlara ulaşıldığı görülmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken tanımın amacıdır. Bireyin kendisini sporun neresinde gördüğü önemlidir. Bir antrenman bilimci için sporun performans boyutu ön plana çıkarken, spor hekimi için sağlık boyutu ön plana çıkabilir (Aydemir 2014).

Spor bir yandan sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın öncelikli ögesi olan insanın ruh ve beden sağlığını geliştiren temel etkinliklerden birisini oluştururken, öte yandan evrensel olarak çok önemli bir eğitim ve toplumsallaşma aracı olarak kabul edilmektedir. Sporun toplumda genç yaşlı herkesin yaşamına girmesi ve bir yaşam biçimi haline gelmesi büyük ölçüde insanların gençlik dönemlerinde yaşamlarında spor olanaklarına kavuşmuş olmasına bağlıdır. Bunun için yerleşim alanlarıyla iç içe kaynaşmış, doğru planlanmış spor alanlarına ve gerekli altyapıya gereksinme vardır. Modern toplumun gelişmeleri insanlığa konfor sağlarken insanların yaşamlarında doğal hareketlerini azaltmaktadır. Bu durumda yaşam içinde kaybedilen hareket fırsatları, spor etkinliklerinin bir yaşam biçimi haline gelmesini sağlayacak bir kültürün oluşumuyla telafi edilecektir (Üstündağ vd. 2011).

Kişilerin sağlıklarını korumaları için ve genel anlamda da toplumsal sağlık açısından spor önemli ve gereklidir. Burada ifade edilen sağlık sadece bedensel bir iyi olma halini değil, bütünsel (fizyolojik, psikolojik, sosyal) bir denge durumunu içermektedir. Dolayısıyla spor, bireylerin nitelikli bir yaşam sürmelerinde temel unsurlardan birini oluşturmaktadır (Yaraş, 2017).

Yaş, cinsiyet ve egzersiz yapma alışkanlıkları vücut kompozisyonunu etkileyebilir. Bireylerin sportif etkinlikleri tercihlerinde ilgi ve yetenekler, cinsiyet, yaşanılan bölgenin sosyoekonomik gelişmişliği, kültürel yapı gibi birçok değişkenin etkili olduğu bilinmektedir. Düzenli spor etkinliklerinin çocukluk döneminde başlaması düşüncesinin 20.yy da ortaya çıkması temel eğitim düzeyinde bilimsel bir spor programının oluşmasını engellemiş olabilir. İlköğretim kurumlarında uygulanacak beden eğitimi ve spor etkinlikleri bilhassa, çocukların motor beceri ve yeteneklerini geliştirmek, olumlu davranışlar kazanmalarını sağlamak, sporu alışkanlık halinde sürdürmelerini ve sağlıklı olabilmelerini temin etmek yönünden önemlidir (Arabacı, 2017).

Günümüzde spora karşı ilgi ve katılım artmaktadır. Spor ile insanlar kendilerini ifade edebilmekte ve aynı zamanda zihnindeki karmaşalardan uzaklaşabilmektedir. Orta öğretim düzeyi bireylerin yaşamlarına direk etki eden ve hayatları boyunca devam edecekleri mesleki tercih ve kazanımların gerçekleştiği dönemdir. Orta öğretim dönemi ergenlik döneminin çoğunluğunu kapsamaktadır. Ergenlik döneminde görülen fiziki ve ruhsal değişimin getirmiş olduğu yoğun stresin spor yoluyla en aza indirilebileceği

bilinen bir gerçektir. Bu bilinen gerçeklik karşısında yapmamız gereken olabildiğince daha fazla öğrenciyi sporla buluşturmadır. Geleceğin teminatı olarak görülen gençlerimizin öğrenim basamaklarından bir tanesi olan ortaöğretimde öğrenim gören kız öğrencilerin spora karşı bakış açıları, spor yapma veya yapmama nedenleri araştırılması gereken bir konudur.

Bu araştırma, ortaöğretim seviyesinde öğrenim gören kız öğrencilerin spora bakış açılarının, spor yapma ve yapmama nedenlerini bazı demografik özelliklere göre inceleyip, elde edilecek sonuçlar doğrultusunda kız öğrencilerin spora katılımlarını daha fazla artırmak amacıyla yapılmıştır. Bu değerlendirme ise belirlenen araştırma problemleri ve hipotezleri kapsamında yapılmıştır.

1.1. Araştırma Hipotezleri ve Problemleri

Kurulan hipotezler yapılan araştırma kapsamında sınırlandırılmış ve sınanmıştır. Bu hipotezlerin amaca uygun hizmet etmesi için önerilerde yer verilen konuların da araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

H₁: P₁: Sporun boy uzunluğuna etkisi var mıdır?

H₁: Sporun boy uzunluğunda önemi büyüktür.

H₂: P₂: Sporun kilo almada etkisi var mıdır?

H₂: Spor kilo almayı kolaylaştırır.

H₃: P₃: Spor beden kitle indeksine etkisi var mıdır?

H₃: Spor beden kitle indeksinin artmasını sağlamaktadır.

H₄: P₄: Spor yapan öğrencilerin baba eğitim seviyelerinin, öğrencilerin spor yapmasında etkin ve önemli bir rolü var mıdır?

H₄: Spor yapan öğrencilerin baba eğitim seviyelerinin, öğrencilerin spor yapmasında etkin ve önemli bir rolü vardır.

H₅, P₅: Spor yapan öğrencilerin anne eğitim seviyelerinin, öğrencilerin spor yapmasında etkin ve önemli bir rolü var mıdır?

H₅: Spor yapan öğrencilerin anne eğitim seviyelerinin, öğrencilerin spor yapmasında etkin ve önemli bir rolü vardır.

H₆, P₆: Spor yapan öğrencilerin kardeş sayılarının, spor yapmasında bir önemi var mıdır?

H₆: Spor yapan öğrencilerin kardeş sayıları oranı spor yapmasında önemli rolü vardır.

H₇, P₇: Spor yapan kız öğrencilerin ikamet yerlerinin spor yapmasında etkisi var mıdır?

H₇: Spor yapan kız öğrencilerin ikamet yerleri spor yapmasında etkilidir.

H₈, P₈: Spor yapmayan kız öğrencilerin ikamet yerlerinin spor yapmamasında etkisi var mıdır?

H₈: Spor yapmayan kız öğrencilerin ikamet yerleri spor yapmamasında etkilidir.

H₉, P₉: Spor yapan kız öğrencilerin anne, baba ve kardeşlerinin de spor yapması, öğrencilerin spor yapmalarına etkisi var mıdır?

H₉: Spor yapan kız öğrencilerin anne, baba ve kardeşlerinin de spor yapması, öğrencilerin spora yönelmesinde katkısı vardır.

P₁: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma alt boyutun da” boy açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₂: “Spor yapma nedenlerinin sosyal çevre edinmek için alt boyutun da” boy değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₃: “Spor yapma nedenlerinin yakın çevrenin etkisi alt boyutun da” kilo değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₄: “Spor yapma nedenlerinin çevreyi etkileme alt boyutun da” BKİ değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₅: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma alt boyutun da” baba eğitim seviyesi değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₆: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma alt boyutun da” anne eğitim seviyesi değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₇: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma alt boyutun da” kardeş sayısı değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₈: “Spor yapma nedenlerinin çevreden etkilenme alt boyutun da” spor yapma sıklığı değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₉: “Spor yapma nedenlerinin sosyal çevre edinmek için alt boyutun da” spor yapma sıklığı değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₁₀: “Spor yapmama nedenleri fiziki nedenler alt boyutun da” ikamet ettiği yer değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₁₁: “Spor yapmama nedenleri maddi ve sosyal çevre nedenleri alt boyutun da” ikamet ettiği yer değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₁₂: “Spor yapmama nedenleri kişisel nedenler alt boyutun da” sporla uğraşan yakınları değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₁₃: “Spor yapmama nedenleri maddi ve sosyal çevre nedenleri alt boyutun da” sporla uğraşan yakınları değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

Kurulan bu hipotezler ve problemler kapsamında yapılan araştırmada, Malatya ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören kız öğrencilerin, spor yapma ve yapmama durumlarının değişkenlere göre değerlendirmeleri ele alınmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. SPOR

2.1.1. Sporun Tanımı

Spor, bireysel, toplu veya takım olarak yapılan kendi içerisinde kurallı, bedensel ve zihinsel yetilerin gelişimine katkı sağlayan eğitici yönünün yanı sıra aynı zamanda eğlendirici bir faaliyettir (İkizler, 1993).

Spor bireylerin tekli ya da grup olarak, fiziki, psikolojik ve zihinsel yeteneklerini daha önceden ortaya konulmuş bir düzen ve belirlenen kurallar çerçevesinde icra etmeye yönelik hareketlerin tamamını spor diyebiliriz (Servim, 1995).

Spor, beden eğitimi etkinliklerini özelleştirerek farklı branşlardan somutlaşmış, hatta elit düzeyde yapıldığında fizyolojik-psikolojik, estetik ve teknik özellikleri mecbur kılan rekabete dayalı ve sert kurallarla donatılmış bir etkinliktir. Görünürdeki en etkin amacı yarışmak ve kazanmaktır (Arıcı, 2000).

Spor bireyin fizyolojik ve psikolojik yönden sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, zihinsel ve motorik belirli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur. Diğer bir ifadeyle spor, bireyin fikir, ruh ve beden gelişmesini ve bu öğeler arasında koordinasyonu ve sosyalleşmeyi sağlayan bir olgudur. Spor, ferdi ve sosyal fonksiyonları itibariyle geniş bir alana hitap etmekte, fertlerin fiziki, ruhi, zihni, gelişmelerinin yanında sosyal ve ekonomik kalkınmaya önemli etkisi olan bir araçtır (Voigt, 1998).

Toplumun güçlenmesinde büyük payı olan insanın beden ve ruh sağlığını güçlendirmek, bireysel gelişimini sağlamak, bilgi ve becerinin yanında çevreye adapte olmasına yardımcı olmak, bireyin mücadele etmesinin yanı sıra belli kurallar çerçevesinde yarışma, zevk alma, kazanma, müsabakalardan galip gelen taraf olmak için verilen mücadeleye spor denir (Sevim, 1995).

Spor bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve üstün gelme ve gerçek anlamda, başarı gücünün artırılması, kişisel açıdan en yüksek noktaya çıkarılması yolunda gösterilen yoğun çabalarıdır (Arıcı, 1999).

Spor, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğin oluşumunu sağlamak, bilgi, beceri, yetenek kazandırarak çevreye uyumunu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barış sağlamak, kişinin mücadele gücünü arttırmak, heyecan duymak, yarışmak ve üstün gelmek amacıyla yapılmaktadır. Gelecekte toplumda sorumluluklar yüklenebilecek gençlerin iyi alışkanlıklar edinmesinde, gerek bireyler arası gerek toplumlar arası iyi ilişkilerin kurulmasında ve devam ettirilmesinde, barış içinde mutlu yaşam için, çocukluktan itibaren sportif oyunlara yönelim, sağlıklı bir alışkanlığın yerleşmesinde büyük önem taşımaktadır (Ciriş vd. 2017).

Sportif faaliyetlerde bireyin enerji, kas ve zihinsel yetilerini, algılarını, toplumsal özelliklerini, seçim becerilerini kullanması gerekir. Sporda beden, ruhen ve toplumsal özelliklerin olduğunu göstermektedir (Ramazan vd.,2005).

Spor kültürü özünde, bireye önem veren ve ona sportif yaşamında özel bir arınma, aydınlanma, etkileşme, gelişme, sevinç duyma, mutlu olma, başka insanlarla bütünleşme olanaklarını veren bir kültürdür (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012).

Spor bireyin doğal çevresini beşeri çevre haline getirirken, kazanımlarını geliştiren aynı zamanda birey becerilerini sürdüren daha önceden belirenmiş bazı kurallarla araçlı ve araçsız, ferdi ya da grup olarak dolu zamanlarından arta kalan zamanlarını değerlendiren ya da vaktinin çoğunu bu aktivitelere ayıran, bu kazanımlarını kendi işine de aktarabilen ve bu aktivitelerini uygularken toplumdan ayrılmadan, beden ve ruh gelişimi devam eden, rekabetçi, dayanışma içinde olan kültürel bir olgudur (Doğan, 2004).

Bireyin beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişilik oluşumu, karakter özelliklerinin gelişimini temin etmek, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumunu kolaylaştırmak, kişiler toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barısı sağlamak, kişinin mücadele gücünü artırmak yanında belli kurallara göre rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetleri sporun çerisinde dâhil etmek mümkündür (Aydın, 2007).

Bireysel gelişime katkısı olan spor aynı zamanda bireyin bütünlüğüne dayalı olup eğitimin önemli bir parçası ve tamamlayıcısıdır. Başka bir deyişle kişilerin gelişimsel etmenleri göz önüne alınarak toplum önünde sağlıklı, mutlu, dengeli ve güzel ahlaklı bireyler olabilmesini sağlar. Sporun bir diğer önemli işlevi de topluma uyumlu, ruh ve beden bütünlüğü tam olup güvence altına alınabilen, sağlıklı bireyler var etmektir (Duman ve Kuru, 2010).

Spor, birbirinden farklı hatta birbiriyle çelişen çok yönlü faaliyetler olarak değerlendirilebilir. Bunlar eğlenmekten, dinlenmeye ve hoşça vakit geçirmekten, sağlığın koruması, sosyal çevre edinme ya da ekonomik gelir elde etmeye kadar geniş bir yelpazede ele alınabilir. Örneğin profesyonel bir futbolcu doğrudan ekonomik gelir elde etmek için spora yönelirken bir manken daha mükemmel bir gösteri gerçekleştirebilme amacına yönelik spor yapabilmektedir. Aynı şekilde spor üst sınıfın farklılıklarını alt sınıflara karşı koruma, orta ve alt sınıfların yukarıya sosyal hareketliliğini engelleme ve geciktirme beklentisi olarak da görülebilir (Yetim, 2005).

Spor öncelikli olarak insan topluluğuna hitap eder. Sporun amacı sağlıklı, verimliliği yüksek, geleceğine güvenli adımlarla yürüyebilen bir toplum oluşturmaştır. Ayrıca spor insanlar üzerinde yapıcı, yaratıcı, sağlıklı birey olma, toplum içinde söz sahibi olma, sosyal bir rol alabilme noktasında bir araçtır. Spor bireye bu katkılarından dolayı vazgeçilmez bir sosyal olgudur (Yetim, 2005).

Birçok şeyi aynı anda içinde barındıran bir alan olduğu için bireyler arası toplumsal ilişkilerin gelişmesine ve toplumsal katılımın artmasına katkı sağlayan spor, doğal olarak bireylerin bir araya gelmesine, kaynaşmasına katkı sağladığı için özgürlük bilincinin ortaya çıkmasına, pekişmesine olanak sağladığından kişiler arasında işbirliği ve dayanışmayı da destekler (Kat, 2009).

Spor, yarışma, sağlık ve izleyici zevki açılarından dünya kültürünün bir parçası haline gelmiştir. İletişim araçlarının da yaygınlaşmasıyla birçok kişi tarafından doğrudan veya dolaylı olarak ilgi görmekte olan spor giderek daha organize hale gelmiş ve uluslararası saygınlık aracı haline gelmiştir. Günümüzde spor tüm bir ulusun sevinç ya da hüznün kaynağı olabilmektedir. Sonuç olarak spor günümüzde toplumsal yasama derinlemesine girmiş bir olgudur (Türkel, 2010).

Spor; insanların hayatına ilk olarak çocuklukta bir oyun olarak doğar ve bireyde belli bir enerji birikiminin ortaya çıkmasıyla aile ortamından bağımsız olarak ilk ilişkilerin ortaya çıkmasını sağlar. Aile ortamına ya da toplumsallaşmaya ayak uyduramayan bireyler spor sayesinde psikolojik boşalım ile daha rahat dengeli ve sağlam kişiliğe sahip olabilmektedir. Sportif etkileşimlerin tümünde dinlenmek eğlenmek ve aynı zamanda kaynaşmakta vardır. Toplumla kaynaşma ve topluma adapte olma konusunda sporun önemli bir rolü vardır. Sporun sağladığı fiziksel ve mental doyum, serbest zaman faaliyetleri ve yaşam kaliteleri artan gelişmiş ülkelerin hasret kaldığı farklı bir yaşam türünün ayrılmaz parçasıdır (Kat, 2009).

Spor son zamanlarda daha detaylı ve daha kapsamlı bir kurum olmuştur. Sporun asıl hedefi bireyin beden ve ruh uyumunu sağlama, sosyal açıdan katkı, toplumların gelişmesinde fazlaca rol oynayan sosyal bir olgudur. Günümüz dünyasında bilinçli bir şekilde sporun kitlelere ulaştırılması ve halkın modern manada spor yapmasıyla toplum gelişmişliği arasında büyük ölçüde paralelliğin olduğundan söz edilmektedir. Çağımızda spor, kültür ve kalkınma seviyesinin bir kanıtı olarak kabul edilmekle birlikte bireyin sosyal varlığını tüm yönleriyle etkileyen sosyal bir kurumdur (Çakmakçı, 2001).

Spor, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğin oluşumuna fayda sağlamak, karakterini geliştirmek, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü arttırmak yanında belli kurallara göre rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetlerdir. Bu özelliklerinden dolayı spor evrensel bir hal almıştır (Türkel, 2010).

Spor, bireyin tabii çevresini beşeri çevre haline getirirken elde ettiği yetenekleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, bireysel ya da toplu olarak boş

zaman faaliyeti kapsamı içinde veya profesyonelce mekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Erkal, 1986).

2.1.2. Beden Eğitiminin tanımı ve önemi

Bedenin eğitimi; bireyin fizyolojik ve ruhsal sağlığını korumak amacıyla, fiziki yeteneklerini geliştirmek, kişinin özelliklerine uygun ve toplumsal çevrenin şartlarıyla ilintili farklılık gösteren, jimnastik, oyun benzeri sporla iç içe çalışmaların bütününi içeren, kapsamlı etkinlikler olarak tanımlanmıştır (İnan, 2003).

Farklı bir açıdan beden eğitimi; bireyin fiziksel ve ruhsal gelişimini sağlamak, kişiyi günlük hayata hazır eden, ulusal duyguları güçlendirmek amacıyla belirli metotlar dahilinde yapılan çalışmalar bütünü olarak da açıklanmıştır. Bu açıdan beden eğitimi, kişinin fiziki hareketliliğiyle birlikte aktif, zinde, sosyal ve bilişsel anlamda kişiye yetenek sağlayan aktiviteler bütünüdür. Beden eğitimi, sadece kişinin fiziki ve psikolojik gelişimini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda bu amaçla bir araya gelen kişilerin sosyalleşmelerini de temin eder. Hal böyle iken beden eğitiminin, eğitim ve öğretimin tamamlayıcısı görevini de üstendiği açıktır (Çelik ve Pulur, 2011).

Beden eğitiminin, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda, kişinin fiziki niteliklerini geliştirmesi amacıyla yapılan egzersizlerin bütünü ve yapısal biçimde sürdürülen bir faaliyet olması, bu eğitimin öncelikle fizikle ilgili bir kavram niteliğinde olduğunu gösterir. Bununla beraber, fiziki, bilişsel ve ruhi gelişimle birlikte kişisel ilişkilerin geliştirilebilmesi açısından da önemli bir kavramdır. Beden eğitimine sahip bireyler diğer insanlara karşı saygılı, insan haklarının önemseyen, toplumun değerlerini benimsemiş, güven veren bireyler olarak karşımıza çıkması en tabii durumdur. İfade edilen mevcut durum beden eğitimini, fiziki boyuttan psiko-sosyal boyuta taşır (Aracı, 2006).

Beden eğitimi dersi, çocuklara okul hayatları boyunca verilmekte olduğundan, öğrencilerin, sosyal, fiziki ve ruhi yönden gelişimlerini sürekli olarak ileri seviyeye taşımaları sağlanmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bilhassa ilköğretim seviyesindeki çocuklara beden eğitimi dersinin verilme sebebi, çocukların sporu benimsemelerini sağlamak ve onlara fiziksel beceriler kazandırmaktır. Zikredilen unsurların temini,

öğrencilerin başarıya karşı iştihak duymaları açısından önemlidir. Başarılı olma isteği indirilen çocuklar, bu olguyu yaşamının bütününde özümser ve ayrılmaz bir parçası gibi görür. Bu minvalde beden eğitimi ilköğretim seviyesindeki çocuklara hayatı keşfedebilme imkânı sağlaması açısından önem arz eder (Özer ve Özer, 2019).

Beden eğitiminin bireyin sahip olduğu yetilere göre gelişimine imkan vermesi, kişinin fiziki ve ruhi ihtiyaçlarını temini açısından önem arz eder (Şirinkan vd., 2008). Bundan dolayı beden eğitimi öğreten öğretmenlerin çocukların fiziki becerilerini, ihtiyaçlarını ve ilgi alanlarını tanıyabilmesi açısından da çok önemli bir görev üstlenmektedir (Erhan, 2009).

Beden eğitimi kişinin fiziki gelişiminin yanı sıra karakter olarak da oluşumunu tamamlamasını sağlar (Aras, 2013). Bu açıdan bu eğitimin amacı sporu günlük yaşama adapte edip, bireylerin fiziksel ve ruhsal gelişimini sağlamaktır (Aracı, 2006). Okul ders programlarının parçası olarak, Beden Eğitimi ve Spor dersi öğrencinin fiziksel, duyuşal, sosyal ve nihayetinde zihinsel olarak bütüncül bir gelişim içinde olmasını sağlayan derstir. Temel amaç, öncelikle öğrencinin bedenlen sağlıklı olmasını sağlamak, akabinde psiko-motor becerilerini gerekli seviyeye yükseltmektir (MEB, 1988).

2.1.3. Sporun Tarihçesi

Spor kelimesi İngilizce bir terim olmamasına rağmen dünyaya yayılımı İngilizce sayesinde olmuştur. Latince dağıtmak, birbirinden ayırmak anlamına gelen disportare veya deportare kelimelerinden elde edilmiştir. İlk kullanımında İngiltere’de disport veya desport şekliyle rastlanan kelimeler 17. yüzyıldan itibaren bu terimlerin çok kullanılmasıyla birliktelik hecesi düşmüş ve şu anda kullanılan “sport” halini almıştır. Fransızlar da aynı terimden eğlenmek ve zevklenmek anlamına gelmek üzere se desporter, se deporter şekliyle dillerine entegre etmişlerdir. Bu kelime şahinle yapılan avlar ve ayrıca top ile oynanan oyunlar için de kullanılmıştır (Dağıstan ve Karaçor, 2017). Bu demektir ki; orta çağlarda Latince’nin etkisinde olan bütün dillerde ufak farklarla dinlenmek, eğlenmek, neşelenmek ve hoş vakit geçirmek için yapılan her türlü faaliyetleri ifade etmek üzere kullanılan bir kelimedenden zamanla ve bütün dillerde, içinde yarışma, kazanma ve üstün başarı elde etme çabası olan, her türlü vücut faaliyetlerini belirten ve günümüzün yaygın terimi olan sport türemiştir (Keten, 1993).

İlk insanların doğanın zor şartlarına ve zorlu yaşam koşullarına karşı beslenme, korunma, giyinme, barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için vermiş oldukları mücadeleleri beden kültürü saymak zor olsa da yinede bu mücadeleleri bir başlangıç olarak değerlendirmek mümkündür (Erkal, 1982).

2.1.4. Türklerde Spor

Türkler, sporun tarihte anlam kazanmasıyla birlikte spor faaliyetlerine başlamışlardır. Türkler de doğal olarak diğer toplumlarda olduğu gibi sporu sosyal, psikolojik, oyunlar, eğlenceler ve kültürlerin bir parçası olarak icra etmekteydiler. Spor, at, savaş, sefer, eğlence, yarışma ve oyunlarda kullanılan bir araç olmuş ve düğün ve eğlencelerde cirit oyunları oynanmıştır. Askerler eğitim ile spor faaliyetlerini bir arada yaparak antrenmanlarla savaşa hazırlanmışlardır (Mengütay, 1997).

Osmanlılar savaş eğitimi olarak sporu yapmışlardır. Askeri kurumlarda beden eğitimi ve spor, acemi oğlan ve cambazhanelerde askeri talim olarak yaptırılırdı. Osmanlı devletinde spor tekkeleri açılmış ve bu tekkeler kişi ve toplumun çıkarlarının eşit olduğunu kabul etmiş, mensuplarını koruyarak bir sosyal güvenlik vazifesi görmüştür” (Dever ve İslam, 2015).

Cumhuriyet ilanından sonra Atatürk’ün önderliğinde Türk sporunda gelişmeler görülmeye başlanmıştır. 1920 yılından günümüze kadar uzanan zaman süreci içerisinde birçok Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri açılmış olup; bunların birçoğu 1992 yılında Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO)’ya dönüştürülmüştür (Dalkılıç, 2011).

2.1.5. Sporun Önemi

Spor sadece bedenen yapılan bir uğraş olmadığı için aynı zamanda zihinsel ve psikolojik olarak hazır olmak ve sağlıklı olmak oldukça önemlidir. Spor bireylere düşünme becerilerini geliştirme, karar verme, sorumluluk alma gibi birçok kazanım sağlamalarına yardımcı olur. Bunun yanında etrafındaki bireylerle iş birliği, yardımlaşma, kurallara ve arkadaşlarına saygı duyma gibi davranışları kazandırmasına yardımcı olur. Spor ile bireylere olumlu yönde davranış değişikliği sağlamak kolaylaşır (Mengütay, 1997).

Sporla başarılı olabilmenin yolu yetenekli olan bireyleri keşfetmek ve bu bireylere uygun antrenman dirillerini düzenli bir biçimde aktarabilmektir. Bu da doğal olarak düzenli antrenman, kas gücü, zihinsel odaklanma ve mücadeleyi zorunlu hale getirmektedir. Spor, başarıya ulaşmak için bireyin vermiş olduğu bütün mücadelelerdir. Yarışmada bunun en güzel ispatıdır. Spor, kişilik ve karakter özelliklerin oluşup, gelişimine katkı sağlamak amacıyla önerilen disiplin; idarecilerin enerjiiyi biçimlendirmede kullandıkları yöntemdir (Özmen, 1999).

Toplumsal bir olgu olan spor, içinde bulunduğu toplumun kültürel ve değer yargılarını içermelidir. Toplumun değer yargılarını ve kültürünü önemsemeyen spor bir aktiviteden öteye geçemez. Toplumun kimliğine ve özüne ulaşamaz (Talimciler, 2006).

Sporun içerisinde kazanma isteği fazla olduğu için istenmeyen davranışların olma olasılığı da vardır. Bu davranışlar sözel ve fiili olarak görülen davranışlardır. Küfür, kötü tezahürat ve kavgalar örnek verilebilir. Spor müsabakalarında antrenör ve sporcular centilmenliği ön panda tutmalıdır (Erkan, 1998).

Sonraki kuşaklara ailelere, eğitmenlere ve sporculara çok önemli görevler düşmektedir. Sporcuları fairplay çerçevesinde müsabakalara almak, spora teşvik etmek, sporcuların ruh ve beden sağlığını iyi yönde etkilemek birincil hedef olmalıdır (Erkan, 1996).

Spor artık hayatın kendisi olmuş ve her yerde karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde spor, her kesime hitap edebilmektedir. Toplumumuzun eğlence kaynağı veya mesleki olarak yapılan bir faaliyet halini almıştır. Aynı zamanda spor, eğitim bilimcilerince kişiliğin oluşturulması ve karakter özelliklerinin ortaya konulması için tavsiye edilmektedir. Ayrıca yöneticilerin enerjiiyi biçimlendirip, rekabet edebilme kabiliyeti aşlamak için kullandıkları yöntemdir (Gillet, 1998)

20. yüzyılın ilk dönemlerinde spor, toplumun fikir yapısını belirlemek ve kalabalıkları etki altına almak için aktif olarak kullanılmıştır. Örnek olarak Almanya'da Hitler, Sovyetler Birliğinde Stalin, İtalya'da ise Mussolini döneminde bu durum aktif bir şekilde kullanılmıştır. Bireylerin sporda taraftar kitlelerine dönüştürülmesi birçok yönden o ülkenin üstünlüğünü belirten bir güce dönüşmüştür. Ülkemizde ise spor politikalarındaki eksikliklerden ötürü zamanla amaçlanan hedefe ulaşamamıştır (Yetim, 2005).

Spor, yarışma, rekreasyon, sağlık ve izleyiciye zevk verme gibi birçok açıdan dünya toplumlarının ortak paydası olmuştur. Yazılı ve görsel medya kanallarının yaygınlaşmasıyla birlikte birçok kişi tarafından doğrudan veya dolaylı olarak izlenen ve ilgi gören spor artık dünyada saygınlık aracı olarak kullanılmaktadır. Günümüzde spor tüm bir ulusun sevinç ya da hüznün kaynağı olabilmektedir. Dolayısıyla spor günümüzde toplumsal yaşama derinlemesine girmiş bir olgudur (Bayraktar, 2003).

Spor toplumsal yaşamın ve toplumsal kültürün ayrılmaz bir bileşenidir ve aynı zamanda da kendini sürekli yenileyerek gelişmektedir. Nasıl ki insanlık doğaya hükmetmek istiyorsa sporda insanın kendi vücudunu tanımasının ve kontrol etmesinin doğal bir sonucudur. Spor yoluyla insanlar yalnızlık duygusuna kapılmaktan kurtulurlarken aynı zamanda bir takıma destek vererek o takımın başarı veya başarısızlığını benimseyerek kendine yansıtır. Yalnızken gösteremediği coşku ve sevinci grup halindeyken gösterir bundan dolayı psikiyatristler spor alanlarına bir hastane gibi görmektedirler. Açığa vurulmamış bastırılmış duyguların ortaya çıkmasına yol açan spor alanları psikiyatristlerce tedavi yeri olarak görülmektedir (Türkel, 2010).

Spor kültürünün ortaya çıkmasıyla spor bireylerin düşünce yapısına şekil vererek ve diğer kültür bileşenlerini de etkileyerek milli bir kimlik kazanmasına yardımcı olur. Sporda görülen bazı hareketler toplumsal gerçekleri yansıtabilmektedir. Farklı ülkelerdeki farklı spor dallarına bakarak o ülkelerin kültürleri ve yaşam tarzları hakkında fikir sahibi olabiliriz. Tüm ifade ve tanımlara bakıldığında spor bireyler de fizyolojik, zihinsel, ruhsal ve pedagojik olarak çok farklı ve önemli görevler üstlenmekte ve bun başarılı bir şekilde göstermektedir (Taşçı, 2020).

2.1.6. Sporun Çeşitleri

Spor dallarının dünya çapında kendilerine özgü beğenisi olan milyonlarca taraftar kitlesi vardır. Gelişmiş ülkelerde ve gelişmekte olan ülkelerde ve gelişimini halen sürdüren bir ülke olan Türkiye de, bu ilgi takım sporlarını ve bireysel sporları hem tüm kategorilerdeki okullarımıza ve kulüplerimize taşınmasıyla yaşamımızın bir parçası haline gelmiştir. Takım sporları, (Basketbol, futbol, hentbol ve voleybol vb.) takım bütünlüğünün gelişimini sağlayan spor dalları olarak, bireysel sporlar (güreş, judo, karate ve tekwondo) sporcunun kendisini koruma duygusunun dominant olduğu spor

branşları olmaları sebebiyle; ayrıca sahip oldukları psikolojik, sosyal, fiziki ve pedagojik değerleriyle gençliğin en sevdiği branşlar haline gelmiştir (Şar, 2016).

Takım sporlarında ve bireysel sporlarda mücadelenin süresi, etkili bir düzeyde çabuk ve doğru oynama zorunluluğu göz önünde bulundurulduğunda, her iki spor dalında da temel motorik özelliklerin ve psikolojik parametrelerin varlığı göze çarpar. Takım ve bireysel sporlarda başarılı bir performans gerçekleştirmek için yapılan uygulamalarda birleşik motorik özellikler arasından çabuk kuvvet ve kuvvette devamlılık gibi özelliklerin yanı sıra zihinsel dayanıklılık, zihinsel beceriler, psikolojik iyi oluş vb. gibi psikolojik parametrelerin ön planda olduğu görülmektedir (Çingilloğlu, 1995).

Bireysel sporla ilgilenen sporcuların müsabaka boyunca kendi kararlarını vermeleri ve aldıkları kararların sadece kendi müsabaka sonuçlarını etkilemesi sebebiyle, takım sporu yapan sporculara göre daha bağımsız ve avantajlı oldukları düşünülmektedir. Zira takım içinde uyum veya uyumsuzluğun birinci dereceden herkesi dolaylı etkilediği takım sporunda bireylerin daha çok baskı altında oldukları söylenebilir (Tutkun vd. 2010).

2.1.6.1. Bireysel Sporlar

Bireysel sporlar arasında Bilardo, Bilek Güreşi, Snooker, Atletizm, Snowboard, Sörf, Binicilik, Atıcılık, Bisiklet, Yüzme, Boks, Bowling, Dart, Bumerang, Golf, Jimnastik, Judo, Kano, Sürat pateni, Dövüş sporları, Eskrim, Güreş, Tenis, Halter, Kayak, Satranç, Serbest stil, kayak, Squash, Su kayağı, Savaş sanatları gibilerini saymak mümkündür. Bireysel sporlar, yoğun dikkat ve konsantrasyon gerektirir. Bu sporlarda sorunluluk sadece sporcuya aittir. Başarı ya da başarısızlık sporcunun bizzat kendisinin göstereceği performansa bağlıdır. Bu durum, bireysel spor dallarında spor yapan sporcuların, diğer takım sporlarına göre daha fazla stres yaşamalarına sebep olmaktadır. Spor branşları gereği, karşılaştıkları sorunların tek çözümü kendileri olduğu için, bireyde yalnızlık hissi yaratmaktadır (Gürbüz, 2019).

Bir bireyin başka bireylerle bir mücadele, uğraş ve karşılıklı etkileşime girmeden yapılan sporlara bireysel sporlar denilmektedir. Gelir ve eğitim düzeyi düşük insanlar daha çok nitelik gerektirmeyen sportif aktiviteler yolu ile kendilerini sergilemenin ve ortaya koymanın çabası içine girebilirlerken; eğitim ve gelir düzeyi yüksek ve nitelik gerektiren işleri yapanların oluşturduğu yüksek statü gruplarında da spor yapma

eğilimleri bu hazdan kaynaklanabilmektedir. Örneğin tenis, golf, çeşitli doğa ve dağcılık sporları, bu spor türlerine örnektir. Bireysel sporlar ile birey kendine güven, kendini denetleme, çabuk karar verme, doğruluk, haklarını koruma gibi özellikleri geliştirir ve kişi kendi yeteneklerinin farkına varır (Şahan, 2007).

Boks, güreş, judo, tekvando gibi spor dallarını da bireysel sporlar grubundadır. Yüksek erkeklik egosu gerektiren bu spor dallarında, sporcu rakibi ile direkt mücadele etmektedir. Öte yandan, badminton, masa tenisi, tenis, okçuluk gibi spor dalları, sporcuların kendi aralarında ve birbirleri ile temas olmadan yarıştıkları bireysel sporlardır. Yüksek düzeyde dikkat ve çeviklik gerektirir. Bireysel sporlarda sorumluluk çoğunlukla sporcudadır. Sporcu başarı ya da başarısızlığında sorumluluk sahibidir. Bu durum bireysel spor dallarında spor yapan sporcuların daha fazla stres yaşamasına sebep olmaktadır. Bireysel sporcular çoğu zaman yalnızlık duygusuna kapılırlar. Yaptıkları spor branşı gereği sorunlarını kendileri çözme eğilimindedir. Günlük hayatlarında karşılaştıkları sorunları müsabakalarda olduğu gibi yardım almadan kendileri çözmeye çalışırlar (Kat, 2009).

Bireysel spor ile uğraşan sporcuların genel anlamda ve net bir şekilde psikolojik özellikleri, yapılan bilimsel çalışmalarla çok net bir şekilde ortaya konulmamasına karşılık, bireysel sporlar ve bu sporları yapan sporcular incelendiğinde, bireysel anlamda bu sporcuların sorumluluk, problem ve her türlü psikolojik süreçle kendi başlarına mücadele ettiği söylenebilir. Takım sporlarında ise bu durum biraz daha farklıdır. Takım sporlarında takım içerisindeki uyumunda getireceği, sorumlulukları paylaşma, problemleri durumlara takım arkadaşlarıyla birlikte çözüm yolu bulma gibi durumlar mevcuttur (Salar vd. 2012).

2.1.6.2. Takım Sporları

Futbol, basketbol, voleybol, hentbol, su topu, buz hokeyi, rugby gibi en az iki ve üzerinde sporcudan oluşan gruplar arasında yapılan spor etkinliklerine takım sporları denir. Takım sporlarında sporcular, ortak bir hedefe doğru birlikte çalışırlar. Aynı takımda yer alan sporcular, rakip takıma üstünlük sağlamak için birlikte savaşırlar. Takım üyeleri hedeflerini belirler, karar verir, iletişim kurar, çatışmayı yönetir ve hedeflerine ulaşmak için işbirliği ile mücadele ederler (Gürbüz, 2019).

Futbol, basketbol, voleybol, hentbol, buz hokeyi gibi en az iki ve üzerinde sporcudan oluşan gruplar arasında yapılan spor etkinliklerine takım sporları denir. Takım sporlarında genelde taktik önemlidir. Takımlar kendi taktik bilincine sahip olmak zorundadırlar. Elde edilecek sonuç başarı ve ya başarısızlık bütün takımın sorumluluğunda olduğu için sporcuların sorumlulukları ve ruhsal zorlanmaları daha azdır. Takım arkadaşlarının özelliklerini bilme, onların yarışma sırasında neler yapabilecekleri hakkında fikir sahibi olma gibi özellikler oldukça önemli bir yer tutar. Sorumluluk bireyde değil de takımın genelinde olduğu için sporcular müsabaka boyunca duygusal olarak fazla kendilerini yıpratmazlar. Takımın geneli ile çalışabilme onlarla işbirliği ve dayanışma içerisinde olma, başarı ve başarısızlığı paylaşabilme gibi özellikler ön plana çıkmaktadır (Kat, 2009).

2.1.7. Sporun Temel Amaç ve Faydaları

İnsanlar genel olarak spor yapma nedenleri birbirinden farklıdır. Spor yapmanın bazı nedenleri şunlardır (Yetim, 2005):

- Sosyal ihtiyaçlarını karşılamak,
- Sağlıklı oluşu artırmak,
- Estetik görüntüye ulaşmak,
- Duygusal iyi oluş,
- Spor sayesinde çeşitli tecrübeler edinmek,
- Mutluluk, sevinme, kazanma hislerini sağlamak,
- Kendini gerçekleştirmek,
- Deneyimlerde artış,
- Sağlıklı iletişim kurmak,
- Maddi ve manevi kazanç sağlamak,
- Göz önünde bulunma,
- İdeal kiloya ulaşma,
- Fiziksel ve motor yetenekleri artırma,
- Sorun ve rahatsızlıklara karşı mücadele etmek,
- Boş vakitleri anlamlı kılma olarak ifade edilmektedir.

Özetle, yapılan spor aktivitelerinde amaç, bedenen ve ruhen sağlam, ahlaklı, kötü alışkanlıklardan uzak duran, toplum kurallarını önemseyen, iyi bir birey yetiştirmektir (Yetim, 2005).

İnsanları spor yapmaya iten sebeplerin bir kısmı şu şekilde sıralanabilir (Zorba, 2006):

- Belli sosyal ihtiyaçları karşılamak
- Sağlık, rehabilitasyon ve fiziksel uygunluk sağlamak
- Estetik ihtiyaçları doyumak
- Duygusal gerilimden kurtulmak
- Spor yoluyla bilgece deneyimler kazanmak
- Sevinç, eğlence, haz, neşe gibi duyguları kazanmak
- Kendini gerçekleştirmek ve göstermek
- Yeni tecrübeler kazanmak
- Sosyal ilişkiler kurmak
- Maddi kazanç ve ayrıcalıklar elde etmek
- Zayıflama, mutlu olmak
- Güç, hız, dayanıklılık, çeviklik, koordinasyon yeteneği geliştirmek
- Sıkıntı ve hastalıklara karşı direnç kazanmak
- Gençlik, güzellik elde etmek ve benlik duygusunu geliştirmek
- Boş zamanı ortaklaşa, aktif ve verimli bir biçimde değerlendirmek
- Özsaygıyı artırmak

Ayrıca demografik faktörler arasında yer alan; yaş, cinsiyet ve gelişim özelliklerinin, fiziksel aktivitelere katılımında etkili olduğu gözlenirken, sosyo-ekonomik ve kültürel yapılarının da destekleyici rol oynadığı gözlenmiştir.

Sporun insanın kişilik gelişimine faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz (Şahan, 2007):

- Bireyin temel motorik özellikleri olan; dayanıklılık, kuvvet, sürat, beceri ve hareketlilik özelliğini geliştirir
 - Bireye düzgün duruş alışkanlığı kazandırır.
 - Bireyin hareketliliği olumlu yönde kullanılır.
 - Kişiye oyun kurallarına uymayı ve başkalarına saygı göstermeyi başarıya sevinmeyi ve başarısızlığı kabullenmeyi öğretir.

- Başkalarına karşı hoşgörü ve işbirliği içerisinde olmayı kazandırır.
- Spor ile hareket etmenin verdiği heyecan, sevinç ve başarı ile bitirme gibi deneyimler bireyin kendine güveninin gelişmesine yardım eder.
- Bireyin günlük yaşamın sıkılganlığından uzaklaşmasını sağlar.
- Spor kişinin karakterinin olumlu yönde şekillenmesine pay sahibidir.
- Spor ile birey kurallara uyma davranışını geliştirir.
- Bireylerin mücadele etme azmini artırır.
- Fizyolojik olarak sağlıklı bir birey olmasına yardımcı olur.
- Bireylerde meydana gelen saldırganlık dürtülerinin doğal yolla giderilmesini sağlar.
- Bireylerde problem çözmeyi, dikkat etmeyi, düşüncede odaklanmayı, hayal gücünü ve yaratıcılık becerilerini kullanmayı ve paylaşma duygusunu geliştirir.

2.1.7.1. Sporun Psikolojik Faydaları

Spor bireyler için yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlayan ve gündelik hayat içerisinde yer alması gereken bir olgu olarak görülmektedir. İnsanları spor yapmaya sevk eden birçok neden vardır. Bunlar; İnsanların spora yönelmesinde sadece bedensel olarak hareket etme güdüsüyle sınırlı değildir. Farklı insanları tanıma, yalnız bir birey olmaktan kurtulma ve daha sosyal bir birey olma ihtiyacı da en az hareket etme isteği kadar etkilidir. Spor, bireyin kendini bedensel ve ruhsal olarak ifade edebilmenin yanında bireyin daha disiplinli, sorumluluk alabilen, başkasıyla işbirliğine açık bir birey olabilmek için de kullanılmaktadır (Küçük ve Koç, 2004).

Bireyin, bireysel gelişimi ve toplumsal gelişim arasında bağlantı vardır. Spor içerisinde kültürel öğeleri de barındırdığı için kişiler spor yoluyla toplumu, toplumsal kuralları, meslekleri, gelenek ve görenekleri öğrenirken dolaylı olarak kişilik gelişimine katkı sağlar. Spor kurallara bağlı bir faaliyet olarak icra edildiği için, birey spor yaparken aynı zamanda disiplinli bir birey olmayı öğrenir (Şahan, 2007)

Spor çok eski dönemlerden günümüze kadar bir ahlak ve kültür okulu görevi üstlenmiştir. Spor yaparken kendi düşünce kontrolünü, başarabilme iradesini, daha ileriye gidebilme arzusu gibi duyguları bireye aktarırken yine insanın içgüdüsünde var olan yıkıcı, saldırgan, kırıcı, tahammül edilemeyen dürtülerini pozitif hâle getirerek bireysel ve

toplumsal gelişmenin yanı sıra insanların kişilik kazanmasında etkili bir olgudur. Yine insanın doğasında bulunan saldırganlığa karşı barışçıl olma duygusu sağlamakta, bu dürtünün kontrolü için uygun bir yarışma ortamı sağlanmaktadır (Efilti, 2006).

Sportif etkinlikler ile gençler ve çocuklar arkadaşlık duygusunun gelişmesine birlikte hareket edebilme becerisi bireye liderlik özelliği kazandırma ve sosyal sorumluluklarını yerene getirebilme gibi çeşitli kazanımlara yönlendirmektedir. Sportif etkinlikler bireye kişiler arası iletişim kurabilme ve gözlem yapma yeteneğine katkıda bulunurken agresif davranışları önlemekte, insanlara sevgi, saygı kazandırmakta ve bireyin kendine olan güvenin artmasını desteklemektedir. Aynı zamanda sportif faaliyetler ile birlikte sosyalleşmek, insanlar arasında sağlam ve karşılıksız iletişimin doğması gibi pozitif duygular gerçekleştirilebilir (Arslan vd. 2011).

Fiziksel etkinliklerin insan sağlığına etkileri üzerine yapılan çalışmaların esneklik, kas kuvveti, dayanıklılık, kalp damar sağlığı ve stresle baş edebilme kabiliyetini artırdığı gibi insan sağlığına yönelik durumlar üzerinde yoğunlaşırken, kaygıyı ve depresyonu azaltabilmektedir (Karacabey vd., 2017).

2.1.7.2. Sporun Fizyolojik Faydaları

Günümüzde spor büyük bir sosyal olay haline gelmiştir. Spor, bilimsel esaslara uyarak yapılan planlamalarla önemli bir sektör olarak gelişimini sürdürmektedir. Ayrıca sağlık açısından önemli olan düzenli egzersiz yapma alışkanlığını kazanma şeklinde değerlendirilebilir (Demir ve Filiz, 2004).

Günümüzde insan yaşamının daha uzun olduğu da düşünülürse, sportif egzersizlerin önemi ortaya çıkmış olur. Uzun süre hareketsiz kalmak öncelikle, bireyin bedeninin hareket kabiliyetinin azalmasına ve fiziksel çöküntünün ortaya çıkmasına sebep olur. Günlük yaşamımızda kaygı düzeyinin yüksek olduğu günümüzde, hareketsizlik ve gerileme kişinin başarısına olumsuz etkiler. Yetersiz beslenme de hareketsizliği yan etkilerini artırmaktadır. Ortaya çıkan olumsuzlukların önüne geçmenin yolu bireyleri yaş aralıklarına göre egzersizler yaptırmaktır. Spor bireyin temel motorik özelliklerinin (kuvvet, dayanıklılık, sürat, hareketlilik ve beceri) gelişmesine olumlu katkıda bulunur (Şahan, 2007).

Ağırlıklı olarak dayanıklılık sporu yapan sporcuların (bisiklet, yüzme, uzun mesafe vb.) kronik arter şikâyeti, şeker hastalığı, hipertansiyon daha az görülür (Erkan, 1998).

Aktif biçimde yapılan bütün fiziksel etkinliklerde, bireylerin yüksek düzeyde yüklenme yapmalarının sonucu olarak kas kuvvetlerinin daha fazla gelişmektedir. Bireyin kaslarında ortaya çıkan gelişme ile birlikte var olan enerji depolarının daha fazla büyür, kılcal damarların genişlemesi ile birlikte kas dayanıklılık kapasitesi gelişerek vücudun dayanıklı olmasına yardımcı olur (Demir ve Filiz, 2004).

Bireyin fiziksel aktivite tecrübesi yaklaşımına göre bireyin öğrenme yeteneği, fiziksel yapısının gelişmesinde olumlu rol almaktadır. Ruhsal ve fiziksel gelişmenin daha üst seviyelere ulaşabilmesi için düzenli günlük bedensel hareketlerin önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu durum fiziksel gelişimi devam eden bireylerde gerçekçi değildir. Fakat fiziksel eğitmenler için bireyin özel ihtiyaçları ile yeteneklerinin gelişiminin değerlendirilmesi, tercihlerin ortaya konulması ve kişiliğinin tanımlanmasında ayrı ve önemli bir rol üstlenir. Günümüzde bireyin hareketsiz yaşantısının sebep olduğu birçok rahatsızlık ortaya çıkmaktadır. Günlük yaşantısında bir bireyin dakikada hareketsiz (solunum sayısı) kalp atım hızı 70–72 dolayındadır (Sevim, 1997).

Kalp atımında insan vücuduna yaklaşık olarak 70 santimetre küp kan pompalanır. İnsan kalbinin, dinlenmiş durumda yapmış olduğu kan pompalama kapasitesi ortalama dakikada 5 litredir. Saatte ortalama dört kilometre hız ile yürüyen bireyin her dakika için kan dolaşımı 8 litredir. Saatteki hızı ortalama 20 kilometre olarak koşan bir sporunun kalbi dakikada 30–36 litre kan dolaşımı yapmaktadır. Spor aktivitelerinin başlangıcı genellikle aerobik (oksijenli) olarak bilinen ve bireyin amacına ve yapısına göre süre dengesinin ayarlanması ile başlayan ve kademeli olarak artırılan bir süreçtir. Aerobik tempoyla yapılan sporlarla birlikte insan fizyolojisinde bazı gelişimler meydana gelmektedir. Bunlar (Şahan, 2007):

- Kalp-dolaşım sistemi ile birlikte şeker hastalığı, yüksek tansiyon, kolesterol, hareketsizlik ve aşırı kilo gibi risk faktörlerini önler.
- Enerji seviyesinin ve Ruhsal durumun gelişmesine yardımcı olup bireyin stresten uzak kalmasına yardımcı olur. Bireyde zihin açıklığı meydana getirir.

- Kanseri ve Kalp hastalıklarını önlemeye yardımcı olur.
- Kaslarda ve kemiklerde meydana getirdiği olumlu katkı ile bireyin yaşlanmasını geciktirir ve bireyin daha sağlıklı bir vücuda sahip olmasına olanak sağlar. Bireyin romatizma hastalığına yakalanma ihtimalini düşürür. İnsan vücudunda biriken toksinlerin dışarı atılmasını kolaylaştırır.
- Spor aktiviteleri solunum sisteminin gelişmesine yardımcı olarak bireyin yaşam kalitesine katkı sağlar.
- Solunum ile birlikte bireyin ihtiyacı olan oksijenin vücuda alınmasını ve karbondioksitin insan vücudundan uzaklaştırılmasını kolaylaştırır.
- İnsan dokusunda oluşan oksijen ihtiyacının artmasıyla birlikte solunum sistemi ile birlikte alınan oksijen miktarı dolaylı olarak artar.

Dinlenmiş bir birey ortalama 12 ile 18 arasında soluk alıp verir. Birey her soluk almasında insan vücuduna 500 ml. hava almış olur. Bu normal şartlarda bireyin akciğerine alınan ve verilen solunum yoğunluğudur. Dinlenmiş bir bireyin hava solunum yoğunluğu 5 ile 7 litre arasında değişebilir. Spor yapan bireyin hava solunum yoğunluğu spor yapmayan bir bireye oranla daha fazladır (Coşkun, 2012).

Sporun kas yapısı üzerindeki etkisi, kas liflerinde çoğalma olabilmesi için kas lifi kalınlığının 20-50 mikron olması gerekmektedir. İnsan vücudunda yapılan araştırmalarda yüklenme yoğunluğu %75-90 olan egzersizlerde kas kuvvetinin geliştiği görülmektedir. Kasta büyüme meydana gelebilmesi için yüksek yoğunlukta uyarılar verilmesi gerekmektedir. Kas dayanıklılığının olması için kılcak damarlarda genişleme olması ve enerji depolarının büyümesi gerekmektedir. Yapılan çabukluk antrenmanları ile kaslarda meydana gelen kasılma hızları arttırılır. Egzersiz, dolaşım sistemini ve kalbide etkiler. Egzersiz yaparken ihtiyaç duyulan kan dokulara daha kolay ulaştırılır. Kalp kan pompalamayı daha hızlı yapar. Kasların ihtiyacı olan oksijen miktarı artar. Dolaşım sisteminin düzenli çalışmasına yardımcı olur. Egzersiz, seker hastalığı, yüksek tansiyon, hareketsizlik, aşırı kilo ve kolesterol gibi riskleri önler. Ruhsal dengeyi ve zihin açıklığını korur, enerji seviyesini yükseltir, kalp hastalıklarını, Stresi, kanseri önler. Kas ve kemik sağlığını destekler. Kan basıncı seviyesini düşürür ve insan

vücudunda yorgunlukla birlikte oluşan toksinlerin vücuttan dışarı atılmasına kolaylık sağlamaktadır (Yükseltürk vd., 2017).

Ardıç (2014) tarafından yapılmış olan egzersizin sağlığa yararları adlı çalışmasında egzersizin özellikle kardiyovasküler hastalıklar, obezite, demans, depresyon ve günlük hayatta karşılaşılan birçok kronik ağrı şikâyetlerinin giderilmesinde pozitif katkı verdiğini ortaya çıkarmıştır (Ardıç, 2014).

Dünya genelinde, erkekler toplumsal yaşamda kadınlardan daha aktiftirler, kadınlar kendilerine biçilen rolün gereği olarak dış dünyadan daha çok evli ile ilgilenmektedirler. Bu durum spor aktivitelerine katılımlarında da kendini göstermektedir. Kadınların bazı özel fizyolojik ihtiyaçları ve hastalık riskleri dolayısıyla spor yapmanın sağlığa birçok faydaları vardır. Kadınların en önemli sağlık problemlerinden olan meme kanseri ve osteoporoz (kemik erimesi) hastalıklarından korunmada da spor önemli bir pay sahibidir. Bireyin yaşı kaç olursa olsun spor yaparak kemik yapısındaki yoğunluğu artırılabilir. Günümüzde doktorlar osteoporoz tedavisinde egzersiz ve sporu tavsiye etmektedir (Eratalay, 2015).

Kadınların yaşamlarını tehdit eden önemli hatalıklardan biri de kanser çeşitleridir. Bu kanser türlerinin içerisinde meme kanseri kadınların en çok korktukları kanser türlerinden biridir. Meme kanserine karşı sporun önemli son yıllarda yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur. Yapılan bu araştırmalar çerçevesinde egzersiz ve fiziksel etkinlikler yapan kadınların, meme kanserine yakalanma risklerinin spor yapmayanlara oranla azaldığı ortaya konulmuştur. Sebep sonuç ilişkisi ile ortaya çıkarılan görüş; egzersiz yapma ile azalmaya başlayan yağ dokusunun östrojenin yağ dokusundaki aşırı dönüşümünü engelleyerek kansere yakalanmayı önlediği yönündedir (Brukner, 2012).

Amerika birleşik devletleri Spor Hekimleri Kulübü ve Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi tarafından yapılan bir araştırma neticesinde halk sağlığı ve fiziksel aktivite ve konusunda ulusal bazı kurallar yayınlanmıştır. Amerikan Kalp Derneği Egzersiz ve Kardiyak Rehabilitasyon Komitesi de yayınlanan bu kuralları desteklemektedir. Sağlıklı yetişkinlerin sağlıklarını korumak ve sağlığını daha fazla iyileştirmek için bazı fiziksel aktiviteleri yapmaları gerektiğini ve bu hareketlerin neler olduğu konusunda tavsiye kararlar almışlardır. Yapılan bu çalışmalar günümüzdeki yeni yapılan birçok çalışmanın

ilham kaynağı olmuşlardır. Yapılan bu çalışmada, sağlıklı bir birey olarak kalmak için 18 ile 65 yaş arasındaki sağlıklı bireyler, günde en az 30 dakika haftada 5 gün dayanıklılık (aerobik) fiziksel aktiviteye veya haftada üç gün en az 20 dakika aktivite şiddet yoğunluğu yüksek fiziksel aktivite yapması gerekmektedir. Buna farklı bir ek olarak, yetişkin bireyler, her hafta kas gücü ve dayanıklılığa yönelik haftada iki gün fiziksel aktivite yapmaları gerekmektedir. Sağlık ve Fiziksel aktivite arasındaki doz-tepki dengesi nedeniyle kişisel uygunluk seviyesini daha da iyileştirmek, özürlüler ve kronik hastalıklar için hastalık risklerini hafifletmek veya dengesiz kilo alıp vermenin önüne geçmek isteyen bireyler bu belirtilen miktardaki fiziksel aktivitelerini azaltıp çoğaltabilir (Haskell vd. 2007).

Sportif fiziksel etkinliklerine düzenli olarak katılan bireylerin, fiziksel etkinliklere katılmayan bireylere oranla fiziksel olarak daha sağlam ve sağlıklı oldukları kabul gören bir gerçektir. Spor, hayatın her safhasında yapılabilmektedir. Spora başlama yaşının olmayışı da sporu, daha cazip ve günlük hayatın bir parçası, sağlıklı kalmanın bir yolu yapmaktadır. Günümüzde yapılan maraton yarışmalarında her yaştan ve her seviyeden insanların olduğunu görmekteyiz. Yapılan araştırmalarda sporun travma haricinde hiçbir yan etkisinin olmadığını göstermiştir. Spor hekimleri“Eğer egzersizin faydalarını bireylere tam olarak anlatabilirsek ve onlar egzersizin sağlık açısından ne kadar önemli olduğunu bilseler en önemli zamanlarını egzersize ayırırlar ve onlar için vazgeçilmez uğraş olurdu” demişlerdir (Gökdağ, 2018).

Fiziksel aktivite seviyesini artırmak amacıyla günlük hayatta yapılan değişiklikler, koroner arter hastalığına yakalanma riski ile ilişkili etkenleri pozitif yönde değiştirmektedir. Harvard Alumni olarak isimlendirilen 1916-1950 yıllarını kapsayan boylamsal olarak yapılan araştırmada orta seviyede yapılan egzersiz (günlük ortalama 3 mil yürüyüşe denk) insan sağlığını iyileştirdiği ve ortalama yaşam seviyesini yükselttiği sonucuna ortaya çıkarmıştır (Koz, 2017).

Spor, bireye fizyolojik olarak birçok katkı sunar. Yapılan düzenli fiziksel egzersizlerin kardiyovasküler sistemini ve kardiyovasküler sistemin fonksiyonlarının daha düzenli çalışmasını, kasların, kemiklerin ve eklemlerin gelişmesine olumlu katkısı vardır (Torlak, 2018).

Müller ve Hettinger, fiziksel hareketlerin aktif bir şekilde gerçekleştirilmesi ve yapılan bireysel yüklenmelerin kas kuvvetine katkısının olduğunu ifade etmiştir. Kas yapısında oluşan gelişime bağlı olarak; enerji depolarının gelişmesi, kılcal damarlarda daha fazla genişleme ve doğal olarak kas dayanıklılığının gelişmesini ve vücut yapısının dayanıklılık kapasitesini artmasına katkıda bulunmaktadır (Sevim, 1997).

Bireyin hareketsiz bir yaşam sürmesi, vücudun hareket yeteneğini kaybetmesine ve fiziksel anlamda çöküntüye uğramasına neden olmaktadır. Günlük yaşam içerisinde yüksek düzeyde maruz kalınan kaygı durumları, fiziksel yapısında gerileme ve güçsüzlük görülen kişilerin performanslarında olumsuz etkiler görülmektedir. Bununla beraber düzensiz ve yanlış bir beslenme alışkanlığı ile yaşayan bireylerde hareketsiz yaşamın olumsuz etkilerini yoğunlaştırmaktadır. Birey spor yaparak, temel motorik özellikler olarak ifade edilen, kuvvet, dayanıklılık, sürat, beceri ve hareketlilik özelliklerinde de iyi bir gelişme yakalayabilir (Gökdağ, 2018).

Yapılan düzenli egzersizlerin, bireyin sağlığına faydaları oldukça fazladır. Yapılan düzenli egzersizler dolaşım sistemine etki ederek, insan kanında bulunan oksijenin beyne taşınmasını sağlar. Bu bireyin dikkatinin ve reaksiyon zamanının gelişmesine katkıda bulunur (Tanır, 2013).

2.1.7.3. Sporun Sosyal Faydaları

Sosyal gelişim, kişinin doğumdan yetişkin oluncaya kadar, başka insanlarla olan ilişkilerinin ve onlara karşı geliştirdiği bilgi ve duygular bütünü olarak ifade edilir. Başka bir deyişle sosyalleşme, kişinin yetişkin çevresinde geçerli olan norm ve değer yargılarında uygun bir davranış geliştirme sürecidir (Küçük ve Koç, 2004).

İnsanın yaşama şartları; çalışma şartları ve sanayileşmenin, çarpık kentleşmenin meydana getirdiği kapalı, bunalıcı ve kirli atmosferinde gittikçe kötüleşiyor. Kirli ve dar sokaklar, Üstü üstüne yapılmış evler, toplu taşıma servislerinin hınca hınç dolu olması iş hayatının ve sanayileşmenin meydana getirdiği yıpratıcı ve monoton iş hayatı ve kirlenmiş çevre insan hayatını ve sağlığını olumsuz etkilemektedir. Bireyin zorlaşan şartlarda yaşamak ve çalışmak zorunluluğu beraberinde fiziki ve ruhsal sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Aile ve iş hayatındaki olumsuzluklar, açık ve gizli çekişmeler bazı olumsuz gerginliklere sebep olmaktadır. Buna benzer olumsuzluklar, insan sağlığı

üzerinde olumsuz etkileri olmaktadır. Birey bu gibi durumlarda monoton tek tip bir hayat tarzıyla karşı karşıya kalmaktadır. Bireyin hareketsiz kalması kötü bir hastalıktır, insan vücudunun hareketsiz kalması ile birlikte kaslar zayıflayacak, eklemler işlevini zamanla kaybeder sinir ve kasların işbirliği zayıflayarak temel becerileri zamanla kaybolur (Özdilek ve Kılıç, 2006).

Spor, uzun süre tedavi görmüş, uzun tutukluluk-mahkûmiyet yaşamış, kısacası, toplumsallaşma süreci kesintiye uğramış bireylerin, sosyal yaşama geri dönmelerine katkı sağlarken; aynı zamanda, emeklilerin yaşlılık dönemlerinde sınırlanan sosyal ortamlarının canlanmasına da katkı sağlamaktadır. Yapılan birçok çalışmada, rekreatif etkinlik olarak spora katılan yaşlı bireylerin sağlıklarının olumlu etkilendiği ve yaşam kalitelerinin yükseldiği görülmektedir. Kısacası, sporun, bireylerin yeniden sosyalleşme sürecine ve emekli olan yaşlı bireylerin sosyal sorunlarının çözümüne katkı sağladığı görülmektedir (Lee vd. 2014).

Sporla uğraşan, spora ilgi duyan anne-babaların, çocuklarını da spor yapmaya teşvik ettikleri; bunun tersinin de doğru olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda anne-babaların eğitim düzeyleri yükseldikçe, çocuklarını spor yapmaya daha fazla teşvik ettikleri de bulunmaktadır (Amman, 2000).

Toplum yapısının giderek karmaşık hale geldiği günümüzde, sosyal bilimcilerinin sporu, özel olarak değerlendirilmesi gereken bir kavram olma zorunluluğunu oraya çıkarmıştır. Spor günümüzde bu karmaşık yapının en çok ilgi gören alanı olmuş, bireye uluslararası ilgi ve saygınlık kazanmasına imkân sağlamış, birlikte üzülmeye ve birlikte sevinmeye gibi sosyal becerileri sağlamıştır. Spor olgusu toplum bilimi açısından rekabetten ve bedensel üstünlükten çıkmış, spora bir sosyal kavram olarak yaklaşmış ve sporun sosyal yönü ortaya çıkarılmıştır (Öztürk, 1998).

Spor, teknolojik kolaylıklar nedeniyle ortaya çıkan monotonluğa bir alternatif, insan bedeninin sınırlarını zorlayan bir faaliyet ve kişinin toplumsal kültürle bütünleşmesini ve içinde yaşadığı toplumla uyum sağlamasını mümkün kılan bir mekanizmadır. Günümüzde sporun sosyal yaşam içerisindeki yeri ve önemi giderek artmış ve spor tercih edilen meslekler arasında yerini almıştır. Bu durum, sporun toplum yaşamındaki konumunun bilinmesini zorunlu kılmaktadır (Özdiç, 2005).

Spor bireyin dinamik sosyal çevrelere katılımı sağlayan bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı kişinin sosyalleşmesinde ve sosyal becerilere sahip olmasında önemli bir role sahiptir. Modern toplumlularda sporun çoğunlukla kolektif bir etkinlik olduğu göz önünde bulundurulduğunda, sportif faaliyetler aracılığıyla, spor ile ilgilenen bireyler değişik insan grupları ile sosyal ilişkiye girmektedir (Gezer, 2010).

Spor, toplum hayatına çok değişik yollardan girerek, bireyleri doğrudan ya da dolaylı olarak kendisine bağımlı kılmış ve her zaman toplumun ilgisini canlı tutmayı başarmış bir sosyal olgudur. Toplumun vazgeçilmez zevklerini, ihtiyaçlarını karşılayarak kendisine bağlayan spor, günümüz modern toplumlarında büyük bir sosyal kurum olduğunu kabul ettirerek, toplumu çok yakından ilgilendiren belli davranışlar, kurallar, inançlar ve simgeler geliştirmiştir. Bütün sosyal kurumlar gibi diğer sosyal kurumlarla sıkı bir ilişki halindedir (Yetim, 2000).

Sporunda taraftarlar her ne kadar doğrudan spor yapmıyor veya sporun içerisinde fiziksel olarak aktif olarak rol almıyor olsalar bile spor faaliyeti sonucunda ortaya çıkan sonuçtan doğrudan etkilenen bir kitledir. Dolayısıyla spor faaliyetlerinin faydalarından spor yapmış gibi tecrübe etmiş olurlar. Sporun hem taraftar hem de spor faaliyetini yapanlar için güzel bir boş zaman değerlendirme aktivitesi olduğu düşünülmektedir. Taraftarlar ve sporcular, stres ortamından uzaklaşma, sıkıntıdan kurtulma ve daha birçok kişisel deneyim elde fırsatını bulurlar. Sporcular “zaferin heyecanını ve yenilginin acısını” deneyimlerken taraftarlar ise kazanmanın vermiş olduğu zevki ve mutluluğu tadabilir ve kaybetmenin vermiş olduğu üzüntüyü, hayal kırıklığını tadabilirler. Spor yapan bireyler ve spor izleyicileri oyun kuralları sayesinde kurallara uyma ve adil davranma gibi kazanımlar elde ederler (Şahan, 2007).

Spor yaparken bireye doğal oyunlar oynatılması, kişilik gelişimi ve topluma katılmasında önemlidir. Sporun tanımlarında da ifade edildiği üzere spor ile kişilik gelişimine katkıları psikolojik, fizyolojik ve sosyal anlamda fayda sağladığı görülmektedir (Koçyiğit vd., 2007).

Spor bireyin dinamik sosyal çevrelere katılımı sağlayan bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı kişinin sosyalleşmesinde önemli bir role sahiptir. Modern toplumlularda sporun çoğunlukla kolektif bir etkinlik olduğu göz önünde

bulundurulduğunda, sportif faaliyetler aracılığı ile spor ile ilgilenen bireyler değişik insan grupları ile sosyal ilişkiye girmektedir (Küçük ve Acet, 2002).

Spor kişiliği olumlu etkiler. Takım ruhu, aidiyet duygusu, grup ilişkileri ve bunların sonucunda toplumda birlik ve beraberliğin artmasına katkı sağlar. Birey spor ile birlikte kendine güven ve yalnızlık duygusunu geliştirir. Spor ile birey birlikte hareket edebilme davranışını kazanır. Liderlik özelliği olan bireyleri ortaya çıkarır. Farklı düşüncelere farklı fikirlere karşı hoşgörülü olmayı öğretir. Rekabet edebilme, mücadele edebilme, disiplinli çalışma, girişkenlik, paylaşımcı olma, yenme ve yenilmeyi kabul etme gibi duygular gelişir. Bireylerin spor faaliyetlerine katılması ile ilgili birbirinden farklı görüş teorileri öne sürülmüştür (Şahan, 2007):

Stres ve Teşvik Arama Teorisi: Bireyin kalabalığa karışmasının bireye his ettirdiği heyecanın spora katılmasında önemli pay sahibi olduğunu ileri sürer. Birey bir spor müsabakasını izleyerek, izlediği müsabakaya duygularını da katarak veya kalabalık bir taraftar grubuyla birlikte coşarak heyecan yaşamak istediği fikri ileri sürülmektedir.

Arınma ve Saldırganlık Teorisi: Bireyde var olan gerilimden ve saldırganlık duygusundan kendisini sporcunun yerine koyarak kurtulabileceğini düşündüğü için spora ilgi duyduğu görüşünü ifade etmişlerdir.

Eğlenme Teorisi: Bireylerin estetik değeri (sporu güzelliği) ve ahlaki temsili (sporum breye karakter kazandırdığı ve değerleri öğrettiği düşünülür) nedeniyle spora yöneldiğini savunur. Sporun güzelliği, hem zamanını iyi değerlendirdiğini hem de bireyin dikkatini topladığını düşünülür.

Başarı Arayış Teorisi: Birey spor sayesinde kimlik kazanmayı geliştirdiği ve benzerlik duygusunu geliştirdiğini ifade eder. Birey kimlik kazanma ve benzerlik duygusuna ihtiyaç duyar bunu kendi çabaları ile kazanamazlarsa, başka insanlar veya başka gruplarla bütünleşerek kazanmaya çalışır.

Sporda fiziksel gelişimde amaç ve sağlam bir bedene kavuşturmadır. Motor gelişimde ise spor hareketleri bireyin işlevselliğini artırır. Sporun zihinsel gelişime katkısı ise öğrenme ve anlama üzerinedir. Spor faaliyetlerinde uygulanan tekniklerin ve taktiklerin öğrenilmesi zihinsel bir süreçtir. Ayrıca zihinsel gelişimde öğretimi kavrama ve

depolama önemlidir. Bunlar vasıtasıyla çocukların yorum gücü, anlamlandırma, seçim yapma, düşünce becerileri gelişir. Sporda sosyal gelişim, birey ve toplum açısından önemlidir. Bireylerin gelişimlerini artırmak için yapılan spor aktiviteleri sonucu bir çevre edinirler. En önemlisi birey kendini gerçekleştirmede büyük yol kat eder (İmamoğlu, 1992).

Spor tek taraflı olarak bireyden topluma doğru gelişmez. Toplumun spora karşı tutumu nedeniyle spor organizasyonu ve spor yönetimi büyük öneme sahiptir. Dünya genelinde ülkelerin birçoğu spora gereken önemi vermekte ve düzenlenen uluslararası spor organizasyonlarında başarılı olmak için çaba sarf etmektedirler. Günümüzde sportif başarılar ülke saygınlığını belirleyen etmenler arasında yer almaktadır (Öztürk, 1998).

Spor en yaygın toplumsal kurumlardan bir tanesidir. Finansal harcamaları, katılımcıların ve seyircilerin sayısı, filmler, kitaplar, sporla ilgili karikatürler, harcanan süre, spor malzemeleri, sporun dokümanları olarak belgelenebilir. Kısaca, spor birimleri, toplumsal insan davranışları ve toplumsal kurumlarla bağlantılıdır. Bu yüzden sosyal bilimler çerçevesinde ele alınıp değerlendirilir (Bar, 2012).

Sporun geçmişi ile toplum geçmiş arasında yakın bir bağ vardır. Spor, otonom olarak kendiliğinden oluşmaz. Özellikle, toplumdaki ilişkiler yolu ile ortaya çıkarak, değişir ve yeniden biçim kazanır. Spor uluslararası yasaları, yönetmelikleri ve kurallarıyla, en rasyonel biçimde kurulup çalıştırılan örgütler durumundadır. Ancak, yine de yapıları ve işleyişlerinde içinde buldukları toplumun geniş ve derin izlerini taşırlar. Günümüz toplumunun giderek değişmesine ve çeşitlenmesine sporda ayak uydurmuş ve yeni spor çeşitleri ortaya çıkmıştır. Spor aynı zamanda bir reklam unsuru içerdiği için spor sahaları ve farklı birçok kanallar reklam için iyi bir alternatif olmuş durumdadır. Spor giyim tarzı, özellikle gençlerde gündelik giyim tarzı olmuştur. Spor eğitim alanında da söz sahibidir. Politika ve siyaset adamları sportif müsabakalara ve törenlere katılmaya özen göstermektedirler. Hükümetler toplumsal çözülmeyi önlemek, insanların anarşi ve teröre yönelmesini engellemek için sporu önemsemeye, spor tesis ve organizasyonlarına yatırım yapmaya başlamışlardır (Öztürk, 1998).

Sosyal gelişme, “kişinin sosyal uyarıcıya, özellikle grup yaşamının baskı ve zorluklarına karşı, duyarlık geliştirmesi, grubunda ya da kültüründe, başkalarıyla geçinmesi, onlar gibi davranmasıdır”. Sosyal ve kültürel ortamda doğan birey, çevresine

ve topluma uyum sağlamak için sosyalleşir. Uyum çabası öncelikle aile, daha sonra okul, daha sonra da meslek hayatında devam eder (Ergün, 2015).

Gelişme, fiziksel olarak büyümenin yanı sıra zihinsel olarak da olgunlaşmayı ifade etmektedir. Sosyal gelişme genellikle safhalar, sıralar serisi olarak, tecrübenin olgunlaşma ve birlemesine bağlı olan bir harekettir. Sosyal gelişme bireyin olgunlaşma seviyesinin üzerindeki zorluklarla karşılaşınca bozulur veya tecrübelerin tekrarı bir sonraki gelişme safhasının oluşumuna izin vermez. Toplumsal gelişme çağında, her başarılı aşamanın basında, bireyler özellikle isteklidirler ve önceki safhalarda bitirilmeden bırakılan gelişim ile ilgili görevleri telafi edebilirler, yani gelişmeyi yakalamak mümkündür. Sonuç olarak spor sosyal gelişimi desteklemektedir. Modern eğitim dediğimiz günümüz eğitim sisteminde spor uygulamalarına daha çok önem verilmeli ve çocukların spora ulaşabilmeleri daha kolay hale getirilmelidir (Öztürk, 1998).

Toplumda bireyleri spora yönlendirmenin ekonomiye katkıları da azımsanmayacak kadar çoktur. Dünyanın her yerinde giderek maliyeti artan sağlık hizmetleri yönünden de sporun önemi büyüktür. Koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında sportif aktivitenin sağladığı yararlar, önemli bir tasarruf kaynağı oluşturmaktadır (MEGEP, 2011).

Birey, spora yönlendirerek zararlı alışkanlıklardan uzak tutulabilir. Spor tesisi olmayan yerleşim yerlerine spor tesisi yapılarak o bölgedeki gençler sporla kontrol altına alınabilir. Kötü davranışları ve zararlı alışkanlıkları olan genç sadece ailesi için değil toplumun geneli için sorun teşkil etmektedir. Bu nedenle aileler, gençlere spor yapacakları fırsatları sunmaları gerekir. Organize edilerek yapılan spora katılım çalışmaları bireyin sosyalleşmesi, toplumsal değerleri kazanması, karakter gelişimi ve iyi bir vatandaş olması gibi değerleri bireye kazandırdığı kabul gören bir gerçektir. Gençlerin spora katılımını etkileyen faktörler; yeterli olanak sağlanması, yazılı ve görsel medyanın etkisi, bireyin aile ile olan ilişkileri, arkadaşlarıyla olan ilişkileri ve bölgesel koşullar olarak sıralanabilir (Öztürk, 1998).

Sosyalleşme süreci çocukluk ve gençlik döneminde daha yoğun geçer. Sporun, mutlu ve sağlıklı bir şekilde yaşayabilmelerinde, daha verimli bir birey olmak için bedenlen sahip olmaları gereken özellikleri kazanmalarında, dinlenme ve ruh sağlığı ile ilgili beceri ve alışkanlıkları edinmelerinde, toplum içindeki rollerine yapma, başkaları ile iyi ilişkiler

kurarak çalışabilmelerinde önemli işlevleri vardır. Spora ve özellikle çocuğa yapılan yatırım, toplumun geleceğine yapılacak önemli bir katkıdır (Kaplan ve Çetinkaya, 2010).

Spor bakımından sosyalleşme, bir bireyi sporun içine çeken kişi ya da araçları, yani bir bireyin spora katılma biçimini inceler. Sporla sosyalleşme spora katılmanın sonuçları üzerinde yoğunlaşır. Sporla sosyalleşme, bireylerin spora katılım yolu ile topluma katılmayı nasıl sağladığını gösterir. Sporun takım çalışması, kazanma ve kaybetme (ya da yarışma) adil olma gibi davranışların düzeltilmesinde çok önemli olduğu düşünülür (Snyder, 1976).

Dünyanın her tarafında ve toplumlarda sınıflar arasında spor yapmaya, sporu izlemeye duyulan ilginin hızla artması, çağdaş toplumsal yaşayışın ayırt edici başlıca özelliklerinden biridir. Bu işin sosyolojik yönü, dil, din, ırk ve cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin ama spor sahalarına ama televizyon başına, dünyanın dört bir tarafındaki milyarlarca insanı aynı anda toplayabilen başka bir olay yoktur (Fişek, 1985).

Sporun önemli işlevlerinden birisi bireyin bir gruba ait olma duygusunu aşılması ve geliştirmesidir. Aidiyet duygusu sosyal bir varlık olan insanın sosyalleşme sürecinde önemli değerlerden birisi olarak kabul edilmektedir. Aileye, takıma, millete ait olma, kişinin toplumda üstlendiği rolün belirlenmesinde, belirli bir statü kazanmasında önemli bir olgu olarak görülmektedir. Spor alanında elde edilecek başarılar bu duyguların artarak devam etmesine ve bireylerin sosyalleşmesine yardımcı olacaktır (Nirun, 1990).

Sporun tanıtılması, özellikle bir bireyin sporla ilgilenen ya da sportif aktivitelere katılan ebeveynleri ya da kardeşleri varsa ailenin içerisinde başlamaktadır. Akranların etkisinin sporda erken sosyalleşme tecrübesi sağladığı düşünülür. Kitle iletişim araçları ile bireylerin spora yakınlaşması ve rol modelleri olarak hizmet edebilen spor kahramanlarını destekleyerek spor sosyalleşmesinde önemli rol oynamaktadır. Sporda sosyalleşme süreci sportif aktivitelere yakınlık ve sosyoekonomik durum üzerine kurulu farklı sportif aktivitelere katılma fırsatı gibi unsurlar aracılığıyla spora maruz kalma fırsatıyla birleştirilen demografik ve sosyal değişkenler tarafından daha fazla etkilenir (Kenyon, 1974).

Spor, sosyal yönü olan ve toplumsal entegrasyonda önemli bir araç olma özelliğine sahiptir. Bu doğrultuda, spor, Avrupa toplumlarında toplumsal birliği ve sosyal katılımı sağlama aracı olarak önemli bir potansiyele sahiptir. Bu doğrultuda da, spor, göçmenlerin toplumun diğer üyeleriyle ilişkilerini geliştirmelerine yardım etmektedir (Kavi ve Yıldırım, 2018).

2.2. SPORUN EĞİTİMDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Spor, gençlerin, yetişkinlerin ve çocukların eğitim öğretimine birçok yoldan yardımcı olmaktadır. Sporun fiziksel yönlerinin yanında, sosyal ve eğitim değerleri de önemli bir role sahiptir. Gençlere bir takımın parçası olmayı ve centilmence davranışlar göstermeyi öğrenmede sporun önemli katkıları söz konusudur. Böylece hem resmi hem de resmi olmayan eğitime katkıda bulunabilmektedir. AB bu alanda sporun rolünün farkına varmış ve 2004 yılını “Spor Yoluyla Öğrenme Avrupa Yılı” olarak ilan etmiştir (Karakaya, 2012).

Sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın başlıca unsuru insan gücüdür ve insanların günlük yaşamlarını devam ettirebilmeleri, fiziksel ve ruhsal gelişmelerini sağlamaları için beslenme, uyuma, barınma gibi ihtiyaçları yanında bedensel hareket içinde bulunmaları da gerekmektedir. Bu bedensel hareketlilik de genelde spor faaliyetleri ile mümkün olmaktadır. Ayrıca, spor faaliyetlerinin vücut yapısını geliştirici ve eğitici özelliğinin yanında, fikir ve ruh sağlığı açısından da önemli bir rolü vardır. Özellikle genç nesillerin yapıcı ve yaratıcı olmasında, sosyal kaynaşmada ve milli dayanışmanın sağlanmasında sporun büyük yararları söz konusudur (Zengin, 2013).

Özellikle spor ve fiziksel etkinlikler aynı zamanda kişinin sağlığına, normal kiloda olmasına ve zihinsel yeteneklerine de katkıda bulunmaktadır. Ancak, bütün bunlar için özel zamana ihtiyaç vardır. Başka bir deyişle, okulun ve/veya işin çocukların tüm zamanını almaması gerekir. Aynı zamanda bu faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için yer, tesis, donanım ve hizmete de ihtiyaç vardır. Bu faaliyetler genellikle, okullardaki etkinlikler dışında, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı spor salonlarında, kayıtlı gençlik kulüplerinde, belediyelerde, gönüllü kuruluşlarda ve maddi gücü elverişli olanlar için ise, özel sektör kuruluşlarında sağlanmaktadır (UNICEF, 2011).

Spor faaliyetlerine katılmanın ve boş zamanlarını başka yollarla dolu dolu ve kaliteli şekilde değerlendirmenin yasal olmayan uyuşturucu veya alkol kullanımı üzerinde, hatta suça yönelen genç sayısı üzerinde bir etkisi olduğu da bilinmektedir (Denstad, 2014).

Okul başarısından endişe duyulan, sistemli çalışma ve disiplinle ilgili desteğin faydalı olacağı düşünülen çocuklara, uzmanların ilk önerisi, spor eğitimi. Enerjisini atan, sosyal bir gruba ait olan çocuk mutlu olur, çevresinin desteği ve kazandığı başarı onu motive eder. Sağlığı, direnci, görüntüsü ve becerileri arkadaşları içinde de saygı uyandırır. Spor yapan çocuk onaylanır, destek görür ve sevilir. Tüm bu pozitif katkılar çocuğun ders başarısını da pozitif yönde etkiler (Yalçın ve Balcı, 2013).

Çocukların özellikle ön ergenlik döneminde (9-12 yaş); kötü alışkanlıklardan korumak, enerjisini doğru kullanmasını sağlamak, sosyal gelişimi ve özgüven duygusunu artırmak için takım sporlarına yönlendirmek gerekir. Böylece, artan ders yükünü kaldırması, arkadaşları ile ödevlerini tartışması, çözümleri paylaşması, öğretmenleri tarafından desteklenmesi daha kolay olur. Hayatındaki başarı hedeflerine koşarken sportif hedefleri ile ders başarısını paralel tutacağından ivme de paralel yükselir (Gündüz, 2015).

Sportif aktivitelere katılım bilişsel fonksiyonları arttırarak akademik başarıyı etkiler. Bu da kişinin kendine güvenini yükselterek kişiliğini etkiler. Günümüzde spora katılımın öğrencilerin kişilik özelliklerine pozitif katkı sağladığı bilinmesine rağmen, akademik başarıyı düşüreceği endişesi spora katılımın önündeki en büyük engeldir. İnsanın zihinsel performansı ile fiziksel uygunluğu arasında olumlu bir ilişki olup olmadığı yıllardır ilgilenilen bir konu. Buna göre düzenli olarak yapılan fiziksel aktiviteler, stresi azaltırken öğrencilerin dersleri konusunda daha disiplinli davranmasına da katkıda bulunuyor. Bu konuda yapılmış araştırmalar, çocukların günde en az 1 saatlerini fiziksel aktivite ile geçirmelerinin yararı konusunda aynı görüştedir. Hafif ve orta düzeyde yapılan bedensel araştırmaların, insanın zihinsel performansında olumlu etkileri olmaktadır (Yıldırım ve Bayrak, 2019).

Sportif faaliyete düzenli devam eden çocukların okul başarılarının olumlu etkilendiği, düzenli ve disiplinli oldukları, sorumluluk duygularının arttığı, hırçınlıklarının azaldığı, ailesi ve çevresiyle olumlu iletişim kurmaya başladığı, sağlıklı ve mutlu geliştiklerini ve daha birçok olumlu katkıyı düşünecek olursak, ebeveynlerin okul çağına gelmiş

çocuklarını, ilgili oldukları spor branşına yönlendirmesi ve çocuklarının düzenli sportif faaliyete katılımını sağlaması önerilir (Gündüz, 2015).

Egzersiz ve spor okul başarısını olumlu etkiliyor. Son kapsamlı araştırmalar, sporun sadece başarıyı değil, disiplin anlayışını da beraberinde getirdiğini ortaya koyuyor. Çocukların egzersiz yapıp fiziksel aktivitelerde bulunması okul başarısını olumlu yönde etkiliyor. Amerika Birleşik Devletlerinde, Kanada ve Güney Afrika'da yapılan toplam 14 araştırmanın sonuçları böyle söylüyor. Araştırmalar, fiziksel aktivite ile okul başarısı arasındaki olumlu ilişkiyi ortaya koydu. Araştırmalar çerçevesinde 6-18 yaş arası binlerce öğrencinin egzersiz alışkanlıkları ve okul başarısını incelendi. Sonuçlar egzersizin beyne kan ve oksijen akışını artırarak konsantrasyonu güçlendirdiğini ortaya koydu. Buna göre düzenli olarak yapılan fiziksel aktiviteler, stresi azaltırken öğrencilerin dersleri konusunda daha disiplinli davranmasına da katkıda bulunuyor. Araştırmaları değerlendiren Hollandalı uzmanlar da çocukların günde en az 1 saatlerini fiziksel aktivite ile geçirmelerinin yararı konusunda hemfikir (eba.gov.tr).

İnsanın zihinsel performansı ile fiziksel uygunluğu arasında olumlu bir ilişki olup olmadığı yıllardır insanların ilgisini çekmektedir. Zeki bakışlı ve aynı zamanda biçimli ve güçlü kas yapısını yansıtan antik dönemlere ait heykellerin, bu bağlantıyı yansıtan ilk ve en eski örnekler olduğu söylenebilir. Hareket ve zihinsel performans alanındaki ilk çalışmaların deneysel psikologlar tarafından yapıldığı belirtilmesine rağmen son zamanlarda nörologların önemli bulgulara ulaştığı bildirilmektedir. Alman psikologlarının ilk araştırmaları, hangi tür zihinsel antrenmanların sporda başarıyı arttırabileceğini bulmaya yönelikti. Diğer bir grup araştırmacı da, okuma ve mantık gibi zihinsel yetenekleri geliştirici oyunların üretilmesine çalışmıştır. Daha sonra problem çözme, ezberleme, değerlendirme, sınıflandırma gibi zihinsel fonksiyonları canlandıran hareket etkinliklerini bulmaya yönelik araştırmalar ön plana çıkmıştır (eba.gov.tr).

İnsanın becerileri öğrenmesi ile zihinsel fonksiyonları arasında büyük bir ilişki bulunmaktadır. Reflekslerimiz dışında istemli olarak yaptığımız her harekette bir zihinsel eylem bulunur ve bu da zekâ ile ilintilidir. İstemli bir hareket üretmeye kalkıştığımızda bilgi ve zekâ düzeyimize göre ne yapmaya çalıştığımızı, niçin yapacağımızı ve sonuçlarının ne olabileceğini düşünürüz. Hareketin düzeyi, tercih şeklimiz ve önceden kestirimlerimizin (öngörü) isabeti büyük ölçüde düşünce gücümüz

ile ilgilidir. Bir harekete başlamadan önce, hareketi denerken, iki deneme arasında ve denemelerimiz sonrasında elde ettiğimiz sonuçların değerlendirilmesinde zihinsel aktivitenin düzeyi beceri performansının düzeyi ile ilgili görünmektedir. Becerikli bir şekilde gerçekleştirilen bir hareket performansının arkasında yine beceriklice gerçekleştirilen bir zihinsel performans olduğu bilinmektedir (eba.gov.tr).

Okullarda yapılan spor aktiviteleri öğrencilerin bilgi, beceri ve kabiliyetlerini artırdığı gibi öğrencilere sistematik olarak çalışma davranışı kazandırır. Ayrıca öğrencilerin spor dalında kazandığı kabiliyet ve becerileri boş zamanlarını değerlendirmesini, kötü alışkanlıklardan uzak kalmasını da sağlar. Öğrencinin öz güvenini geliştirir. Öğrenci toplum normlarına uyar. Heyecan, dostluk, birliktelik gibi hisleri bir arada yaşar. Çocuğun sporla tanışıklığı ilkokul çağlarına denk geldiğinden okul spor aktiviteleri öğrencilerde bedensel, zihinsel ve toplum bilinci oluşturur. Bu farkındalık ile öğrenciler yeni değerler edinir (MEB, 2002).

2.3. SPOR VE TOPLUM

Aşağıda yer verilen sözler, Spor-Toplum ilişkisini ve sporun toplum için değişik açılardan önemini vurgulayan bazı örneklerdir (Öztürk, 1998):

Atatürk: "Başarılı olmak için her türlü yardımdan çok bütün milletçe sporun esasını, değerini anlamak ve ona kalpten sevgi göstermek, onu vatani vazife saymak lazımdır."

Papa II. Jean Paul: "Sporun aslında bir eğlence olmadığını ve bu yöndeki çabaların insanlık için çok ciddi bir konu olduğunu insanlara inandırmak için çalışmalısınız. Spor, dinlerin, inançların, her çeşit insanca özelliklerin ayrılıklarını ortadan kaldıran, insanları birleştiren bir semboldür."

Noel Baker (UNESCO Uluslararası Spor ve Bedensel Boş Zaman Değerlendirme Konseyi Başkanı); "Bana insan ilişkilerinin stadyumlardan ve spor karşılaşmalarından başka hiç bir konum ve kesimini gösteremezsiniz ki, insanlar, orada, öyle çok ortak yanları olduğunu öylesine kolay anlasınlar, ana dilleri ne olursa olsun konuşacak ortak dili öylesine kolay bulabilsinler."

Andrew Strenk: "Ükelere saygınlık kazandırmak, çeşitli olay ve durumlara tepki göstermek, ülkenin ya da sistemin propagandasını yapmak, belli ülkeleri uluslar

topluluğuna kazanmak ya da ondan soyutlamak için sporun çok yararlı ve etkili bir siyasal ve diplomatik silah olduğu açıktır."

Baron Pierre de Coubertin: "Sporun gerçek ödevi genç insanları savaşa hazırlamaktır."

Iose Cagigal: "Ülkelerin bugün oynadıkları propaganda oyununda, spor, hemen büyük ilgiyi çeken, hem de dil duvarlarını asarak başarılarını geniş kitlelere en kolay anlatan öğedir. Tek sözcük Ongilizce bilmeyenler bile BeamıVun 8.90 uzun atlamasının ne anlama geldiğini bilirler. Bir ülkenin spordaki başarıları artık başka alanlardaki gelişmesinin de göstergesi sayılır duruma gelmiştir."

Antonio Salazar: "Portekiz'i kırk yıl süreyle 3 F, fiesta (şölen), fadinia (örgütlü din) ve Futbol ile yönettim."

Alex Natan: "Sporcularımız ulusal gurur ve ulusal saygınlık konularında çok çarpık görüşlere sahip spor askerleri durumuna gelmişlerdir. Bugün, bütün dünyada, uluslararası spor, uluslararası sorunların çözümünde açık ya da gizli olarak kullanılan bir propaganda silahı, milliyetçilik duygularını körükleyen yeni psikolojik savaş yol ve yöntemlerini harekete geçiren bir amaç olmuştur."

Spiro Agnew: "Spor toplumumuzu bir arada tutan tutkaldır."

2.4. ORTAÖĞRETİM DÖNEMİ PSİKO-MOTOR ÖZELLİKLER

Bu dönem içinde, erkekler ve kızlar ulaşabilecekleri en üst düzeyde motor becerilere sahip olurlar. Ergenlik dönemlerinin başında motor becerilerde azalmalar olur. Sebebi ise kemik ve kas dokusundaki büyüme ve gelişmesinin farklı olmasıdır. Kemikler kaslardan daha hızlı bir büyüme gerçekleştirirse kaslarda gerginliğin artmasına sebep olur. Bu sebeple beden hareketleri sarsıntılı bir şekilde gerçekleşir. Bu dönemde düzenli yapılan fiziksel aktiviteler motor becerilerin gelişimini, kasların güçlenmesi ve esneklik kazanılması açısından önemlidir (Kaya, 2011).

Ergenlerin sosyal ortamının oluşmasında katıldığı aktiviteler önemli bir yer tutar. Yapılan farklı araştırmalarda, ergenlerin kişilik ve benlik kimliği oluşumu için hedeflenmiş amaçlara yönelik yaptığı aktiviteler olumlu etkide bulunur. Örnek olarak atletizm kendi içerisinde farklı branşlar içerir ve bu branşların hepsi de kendine özgü

koşulları ve kazanımları vardır. Böylelikle farklı koşullara uyum sağlama fırsatına sahip olunmuş olur. Aynı zamanda ergenlik döneminde beden eğitimi ve spor, akranları ile yarışma kendini kıyaslama ve eşit şartlarda yarışma imkânı tanıyarak hayata hazırlar (Alparslan, 2012).

Bu dönemdeki ergenlerin genellikle bedensel gelişimleriyle alakalı endişeleri vardır. Kişiliğin gelişimi devam eder, görev ve sorumluluk üstlenilmeye çalışılır, karşı cinsten arkadaş edinme eğilimi söz konusudur. Ergenliğin sonlarına doğru beden gelişimi tamamlanmıştır. Dolayısıyla sinir, kas, eklem, koordinasyonu tam anlamıyla sağlanmıştır. Beden eğitimi ve spor alanında teknik ve taktik ayrıntulara girilir; gündem de olan başarılı sporcular örnek alınır ve sporda başarı ve bu başarı sayesinde ön plana çıkma yarışı başlar. Ebeveynleri gibi özgür olmak isterler (Harmandar, 2004).

Davranış değiştirme mühendisi olarak bilinen öğretmenlerin etkili öğrenmeyi sağlayabilmeleri için farklı yaş ve gelişim dönemlerinde bulunan öğrencilerin özelliklerini bilmeleri ve öğrenme öğretme ortamını buna uygun olarak hazırlamaları gerekir. Çünkü okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim çağındaki bireylerin konuşma, düşünme, problem çözme biçimleri, sosyal, duygusal ve psiko-motor gelişim özellikleri birbirinden farklıdır (Senemoğlu, 2011)

Öğrencilerin gelişim özelliklerinin bilinmesi öğretmenler açısından eğitim programlarının etkili bir biçimde uygulanmasını; öğrencilere kaliteli bir öğrenme-öğretme süreci ve eğitim ortamı hazırlayabilmek ve etkili sınıf yönetimi yaklaşımı sergileyebilmek açısından oldukça önemli bir durumdur. Öğrenci bilişsel gelişim açısından hangi yaşta soyut kavramları anlayabilir? El becerileri ile ilgili etkinlikleri yapabilecek olgunluğa kaç yaşında erişir? Sosyal gelişim açısından farklı yaşlardaki öğrencilerin özellikleri nelerdir? Bu ve benzeri soruların cevapları bilindiği takdirde etkili ve verimli bir öğrenme süreci gerçekleşmiş olur (Aydın, 2009).

Kızlarda 10, erkeklerde 12 yaş civarında bedensel farklılaşma başlar. Bu yıllarda kız ve erkek çocuklarda iştah artışı görülür. Vücut adeta hızlı geçecek bir büyüme dönemine hazırlık yapmaktadır. İştah artışı buluş öncesinde biraz kilo almaya sebep olabilir. Her iki cins de bu dönemde kendi cinslerine uygun tavırları benimsemeye başlarlar. Ergenliğin başlarına gelindiğinde, ergenin boyu yetişkinen alacağı boyun % 80'ine ulaşmıştır. Buluşta hızlı bir büyüme görülür. Buluşla başlayan ergenlik döneminden iki

ile dört yıl sonra ergen, yetişkinen alacağı boyun %99'una erişir. Buluşda 12-13 39 yaşlarındaki kızlar aynı yaştaki erkeklere göre boyca daha uzun ve kiloca daha ağırdırlar. 15 yaştan sonra bu fark erkeklerin lehine değişmeye başlar. Ergenlikte büyümenin en hızlı olduğu duruma Büyüme Hızı Doruğu (BHD) adı verilir. Büyüme hızının doruğa ulaşması kız çocuklarda ilk adet kanamasından öncedir. Her çocuk büyüme hızı doruğuna farklı yaşlarda erişebilir (Karaköse, 2013)

Beden şekli ve oranlarındaki önemli değişiklikler, ergenlik çağındaki fiziksel büyümenin karakteristiğidir. Çocukluk döneminde kız ve erkekler büyük ölçüde benzer vücut yapısına sahipken, ergenlikte gitgide farklılaşırlar. Erkek ergen şekli genellikle dümdüz uzanan bacaklar, dar kalça ve geniş omuzlarla karakterize olurken, kızlardaki fiziksel görünüm eğimli uzanan bacaklar, geniş kalçalar, dar omuzlar şeklindedir. Erinlikte büyüme hızı bedenin bütün organlarında aynı olmadığı için vücutta orantısız bir görünüm oluşur. Bu orantısızlık en fazla ayaklar ve burunda göze çarpar. Vücut büyümesini 4-5 yılda tamamlarken, ayaklar 3 yılda gelişimini tamamlar. Bu nedenle ayaklar, vücudun diğer organlarına göre çok büyük görünür. Baş çevresinde % 5'lik bir büyüme olur ve yüz uzunlamasına büyür. Bunun sonucu olarak ağız, çene ve alında bir orantısızlık olur. Vücut genel olarak uzun ve ince bir görüntüye sahiptir. Bacaklar 15 yaşına kadar vücudun en uzun kısmıdır (Karaköse, 2013).

Ergenlik döneminde meydana gelen ağırlık artışı kas ve kemiklerin büyümesiyle gerçekleşir. Çocukluk döneminde kaslar vücudun % 30'unu, olgunlaşma sonucu ise % 63'ünü oluştururlar. Kemikler ağırlaştığı gibi hacimce de büyürler. Bununla beraber baş ve kemikler aynı hızda ve aynı zamanda gelişmediğinden bedenin kontrol edilmesi başlangıçta güç olabilir. Uzun boylu olma ergeni kambur durmaya zorlayabilir (Kulaksızoğlu, 2009).

2018 gençlik ve spor bakanlığı istatistiklerine göre; erkek Lisanslı ve faal sporcu sayısı 4,907.955, kız Lisanslı ve faal sporcu sayısı 695.698'dir (GSB, 2018).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, ortaöğretimde öğrenim gören kız öğrencilerin spora bakış açısı, spor yapma ve yapmama nedenlerinin ve öğrencilerin kişisel bilgilerinin incelenmesi yapılırken betimleyici araştırma modellerinden biri olan karşılaştırmalı araştırma yöntemi kullanılmıştır. Betimleyici araştırmalarda, araştırılan konu ya da grup, araştırmacı tarafından hiçbir şekilde etkilenmeden, doğal haliyle gözlemlenir ve betimlenir.

3.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ortaöğretimde öğrenim gören kız öğrencilerin spora bakış açılarını, spor yapma ve yapmama nedenlerini belirlemek ve günümüzde ülkemizin eksikliğini hissettiği kız sporcuları daha iyi anlamak ve bu ihtiyaç doğrultusunda spora daha kolay yönlendirmek amacıyla yapılmıştır.

3.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın önemi, ortaöğretimde öğrenim gören kız öğrencilerin spora bakış açısı, spor yapma ve yapmama nedenlerini farklı değişkenlere göre inceleyerek öğrencilerin spora bakış açısı, spor yapma ve yapmama nedenlerini belirleyip bireyleri spora daha kolay yönlendirmek ve sporla buluşmalarındaki güçlükleri daha rahat ortadan kaldırmaktır.

3.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırma; 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Malatya ilinde farklı okul türlerinde (Meslek Liseleri, Anadolu Liseleri, Fen Liseleri) ve farklı sınıf seviyelerinde (9, 10, 11 ve 12. sınıf) öğrenim gören ve rastgele örneklem yöntemiyle seçilen 330 spor yapan, 330 spor yapmayan toplamda (n=660) kız öğrencilerden oluşmaktadır.

3.5. Araştırmanın Veri Toplama ve Değerlendirme Aracı

Araştırmada değerlendirme aracı olarak kişisel bilgi ve ölçek formları kullanılmıştır. Ölçek formunda öğrencilerin kişisel bilgilerini tespit etmek amacıyla hazırlanan kişisel bilgiler formu ile spor yapma ve yapmama ölçeği bulunmaktadır. Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden 01.03.2019 tarihinde alınan izin doğrultusunda Malatya ilinde eğitim-öğretim faaliyetinde bulunan resmi ve özel okulların okul idaresi ve beden eğitimi öğretmenleriyle görüşmeler gerçekleştirilerek, aktif veya lisanslı sporcular belirlenmiştir. Belirlenen sporcu öğrenci sayısı kadar spor yapmayan öğrenciler belirlenerek gönüllülük ilkesi çerçevesinde daha önceden hazırlanan “spor yapma ve yapmama nedenleri ölçeği” ve kişisel bilgilerin bulunduğu formlar öğrencilere dağıtılmıştır. Ölçek ve kişisel bilgiler formlarının doldurulması sırasında kız öğrencilere gerekli açıklamalar yapılmıştır.

3.5.1. Kişisel Bilgiler Formu

Ölçek formunun kişisel bilgiler kısmı, spor yapan ve yapmayan öğrenciler için ayrı ayrı olmak üzere araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Spor yapan öğrencilerin kişisel bilgilerini tespit etmek amacıyla 9 soru, spor yapmayan öğrencilerin kişisel bilgilerinin tespit edilmesi amacıyla 7 soru sorulmuştur (Ek 1).

3.5.2. Spor Yapma ve Yapmama Nedenleri Ölçeği

Araştırma da Gülbahçe (2011) tarafından geliştirilen spor yapma ve yapmama ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 42 maddeden oluşmakta olup, ölçekteki ifadelerle katılma veya katılmama durumu “Evet” ve “Hayır” seçeneklerinden biri işaretlenmektedir. Ölçeğin “Spor Yapma Nedenleri” ve “Spor Yapmama Nedenleri” olmak üzere birbirinden bağımsız iki alt ölçeği bulunmaktadır.

“Spor Yapma Nedenleri Ölçeği” toplam 17 maddeden oluşmakta olup 5 alt boyutu bulunmaktadır. Bu alt boyutlar “Sporun yararına inanma”, “Çevreyi etkileme”, “Çevreden etkilenme”, “Sosyal çevre edinmek için” ve Yakın çevrenin etkisi” olarak isimlendirilmiş ve ölçeğin alt boyutlarında ve toplam puanından alınacak yüksek puanlar spor yapma nedenini açıklamaktadır.

“Spor Yapmama Nedenleri Ölçeği” toplam 12 maddeden oluşmakta olup 4 alt boyutu bulunmaktadır. Bu alt boyutlar “*Fiziki nedenler*”, “Zaman yetersizliği”, “Kişisel nedenler” ve “Maddi ve sosyal çevre nedenleri” olarak isimlendirilmiş ve ölçeğin alt boyutlarında ve toplam puanından alınacak yüksek puanlar spor yapmama nedenini açıklamaktadır (Ek 1).

Spor yapma nedenleri ölçeğinin 17 maddenin iç tutarlığı olarak Cronbach Alfa katsayısı 0,65 olarak bulunmuştur. Spor yapmama nedenleri ölçeğinin 12 maddenin iç tutarlığı olarak Cronbach Alfa katsayısı 0,72 olarak bulunmuştur.

3.6. Verilerin Analizi

Veriler istatistiksel incelemeler için Lisanslı SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik analizi için Cronbach’s Alpha analizi yapılmıştır. Demografik özelliklerin frekans ve yüzdeler dağılımları alınmıştır. Parametrelerin normal dağılıma uygunluğu için Kolmogorov-Smirnov testi, çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Çalışma verileri normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Normal dağılımlı bir seride üç ve daha fazla bağımsız ortalamaları arasındaki farklılığı belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) analizi uygulanmıştır. (ANOVA) tablosunda bulunan değerler için farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi uygulanmıştır. Tanımlayıcı istatistikler için aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri verilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde elde edilen çalışma verilerinin istatistiksel analizleri yapılarak tablolar halinde sunulmuştur.

4.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgileri ile İlgili Bulgular

Öğrencilerin spor yapmama ve spor yapma nedenlerine ilişkin tanımlayıcı özelliklerinin frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Katılımcılara ait tanımlayıcı bilgilerin dağılımı

Değişken	Spor yapma		Spor yapmama		
	f	%	f	%	
Boy (cm)	154 cm ve altı	14	4,2	18	5,5
	155-164 cm arası	147	44,5	153	46,4
	165-174 cm arası	138	41,8	140	42,4
	175 cm ve üzeri	31	9,4	19	5,8
	Boy ortalaması (X±Ss)	164,89±7,16		163,88±6,25	
Vücut ağırlığı (kg)	49 kg ve altı	65	19,7	90	27,3
	50 – 59 kg arası	164	49,7	161	48,8
	60 – 69 kg arası	79	23,9	59	17,9
	70 kg ve üstü	22	6,7	20	6,1
	Kilo ortalaması (X±Ss)	56,01±8,43		54,08±8,59	
BKİ (kg/m ²)	Zayıf	70	21,2	86	26,1
	Normal	238	72,1	228	69,1
	Kilolu	22	6,7	16	4,8
	BKİ ortalaması	20,57±2,60		20,12±2,91	
Baba Eğitimi	İlköğretim	106	32,1	156	47,3
	Ortaöğretim	119	36,1	128	38,8
	Üniversite	30	9,1	31	9,4
	Y. Lisans ve Doktora	75	22,7	15	4,5
Anne Eğitimi	İlköğretim	166	50,3	221	67,0
	Ortaöğretim	89	27,0	81	24,5
	Üniversite	24	7,3	19	5,8
	Y. Lisans ve Doktora	51	15,5	9	2,7
Kardeş sayısı	Tek çocuk	29	8,8	12	3,6
	İki kardeş	90	27,3	84	25,5
	Üçkardeş	99	30,0	98	29,7
	Dört kardeş	79	23,9	75	22,7
	Beş kardeş ve üzeri	33	10,0	61	18,5
İkamet yeri	Köy	38	11,5	138	41,8
	Belde	25	7,6	39	11,8
	İlçe	42	12,7	59	17,9
	İl	44	13,3	36	10,9
	Büyükşehir	181	54,8	58	17,6
Siz Hariç Spor Yapan	Yok	154	46,7	203	61,5
	Baba	29	8,8	27	8,2
	Anne	18	5,5	6	1,8
	Kardeşler	129	39,1	94	28,5
Ne Sıklıkla Spor Yapma	Haftada bir defa	15	4,5	-	-
	Haftada iki defa	171	51,8	-	-
	Haftada üç defa	144	43,6	-	-

Tablo 4.1 incelendiğinde; spor yapan öğrencilerin %4,2'si 154 cm ve altı, %44,5'i 155-164 cm arası, %41,8'i 165-174 cm arasında ve %9,4'ü ise 175 cm ve üzerindedir ve öğrencilerin boylarının ortalaması 164,89'dur. Spor yapmayan öğrencilerin %5,5'i 154 cm ve altı, %46,4'ü 155-164 cm arasında, %42,4'ü 165-174 cm arasında ve %5,8'i ise 175 cm ve üzerindedir ve spor yapmayan öğrencilerin boylarının ortalaması 163,88'dir.

Spor yapan öğrencilerin %19,7'si 49 kg ve altında, %49,7'si 50-59 kg arasında, %23,9'u 60-69 kg arasında ve %6,7'si ise 70 kg ve üstündedir ve spor yapmayan öğrencilerin vücut ağırlığı ortalaması 56,01'dir. Spor yapmayan öğrencilerin %27,3'ü 49 kg ve altında, %48,8'i 50-59 kg arasında, %17,9'u 60-69 kg arasında ve %6,1'i ise 70 kg ve üzerindedir ve spor yapmayanların vücut ağırlığı ortalaması 54,08'dir.

Spor yapan öğrencilerin %21,2'sinin BKİ' si zayıf, %72,1'inin BKİ' si normal kilolu ve %6,7'sinin BKİ' si fazla kiloludur ve spor yapan öğrencilerin BKİ ortalaması 20,57'dir. Spor yapmayan öğrencilerin %26,1'i BKİ' si zayıf, %69,1'inin BKİ' si normal kilolu ve %4,8'inin BKİ' si fazla kiloludur ve spor yapmayan öğrencilerin BKİ ortalaması 20,12'dir.

Spor yapan öğrencilerden %32,1'inin babası ilköğretim, %36,1'inin ortaöğretim, %9,1'inin üniversite ve %22,7'sinin yüksek Lisans-doktora mezunudur. Spor yapmayan öğrencilerin %47,3'ünün babası ilköğretim, %38,8'inin ortaöğretim, %9,4'ünün üniversite ve %9,4'ünün yüksek Lisans-doktora seviyesindedir.

Spor yapan öğrencilerden %50,3'ünün annesi ilköğretim, %27 sinin ortaöğretim, %7,3'ünün üniversite ve %15,5'inin anne eğitimi yüksek Lisans-doktora mezunudur. Spor yapmayan öğrencilerin %67 sinin anne eğitimi ilköğretim, %24,5'inin anne eğitimi ortaöğretim, %5,8'inin anne eğitimi üniversite ve %2,7'sinin anne eğitimi yüksek Lisans-doktora mezunudur.

Spor yapan öğrencilerin %8,8'i tek çocuk, %27,3'ünün iki kardeşi, %30 unun üç kardeşi, %23,9'unun dört kardeşi ve %10 unun ise beş ve üzeri kardeşe sahiptir. Spor yapmayan öğrencilerin %3,6'sı tek çocuk, %25,5'inin iki kardeşi, %29,7'sinin üç kardeşi, %22,7'sinin dört kardeşi ve %18,5'inin ise beş ve üzeri kardeşe sahiptir.

Spor yapman öğrencilerin %11,5'i köyde, %7,6'sı beldede, %12,7'si ilçede, %13,3'ü ilde ve %54,8'i ise büyükşehirde ikamet etmektedir. Spor yapmayan öğrencilerin %41,8'i köyde, %11,8'i beldede, %17,9'u ilçede, %10,9'u ilde ve %17,6'sı ise büyükşehirde ikamet etmektedir.

Spor yapan öğrencilerin %46,7'sinin hiçbir yakını spor yapmamakta, %8,8'inin babası spor yapmakta, %5,5'inin annesi spor yapmakta ve %39,1'inin ise kardeşleri spor yapmaktadır. Spor yapmayan öğrencilerin %64,5'inin hiçbir yakını spor yapmamakta,

%8,2'si babası spor yapmakta, %1,8'inin annesi spor yapmakta ve %28,5'inin ise kardeşleri spor yapmaktadır.

Spor yapan öğrencilerin %4,5'i haftada bir kez, %51,8'i haftada iki defa ve %43,6'sı ise haftada üç defa spor yapmaktadır.

Öğrencilerin spor yapanların yaptıkları spor dalı dağılımı frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 4.2 ' de sunulmuştur.

Tablo 4.2 Spor Yapan Katılımcılara Ait Branş Dağılımı

Spor Branşı	n	%
Voleybol	79	23,9
Atletizm	49	14,8
Basketbol	25	7,6
Hentbol	23	7,0
Badminton	20	6,1
Yüzme	19	5,8
Kort Tenisi	19	5,8
Futbol	19	5,8
Bocce	17	5,2
Oryantring	11	3,3
Masa Tenisi	10	3,0
Taekwondo	9	2,7
Bisiklet	9	2,7
Eskrim	7	2,1
Kick Boks	6	1,8
Güreş	3	,9
Boks	1	,3
Jimnastik	2	,6
Futsal	1	,3
Judo	1	,3
Toplam	330	100,0

Tablo 4.2 incelendiğinde katılımcılar en çok %23,9 ile voleybol sporu yaptıkları görülmektedir. Bunu sıra ile atletizm (%14,8), basketbol (%7,6), hentbol (%7), badminton (%6,1), yüzme, kort tenisi ve futbol (%5,8), bocce (%5,2), oryantring(%3,3), masa tenisi (%3), taekwondo ve bisiklet (%2,7), eskrim (%2,1), kick boks (%1,8), güreş (%0,9), jimnastik (%0,6) ve judo, futsal, boks (%0,3) şeklinde sıralanmaktadır.

4.2. Öğrencilerin Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Bulgular

Öğrencilerin spor yapma nedenlerine ilişkin sporun yararına inanma, çevreyi etkileme, çevreden etkilenme, sosyal çevre edinmek için, yakın çevrenin etkisi ve toplam

puanlarına ait aritmetik ortalaması, standart sapması, minimum, maksimum, çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 4.3'te sunulmuştur.

Tablo 4.3. Öğrencilerin Spor Yapma Nedenlerine İlişkin İstatistiksel Veriler

Spor yapma	X	Ss.	Min.	Max.	Çarpıklık	Basıklık
Sporun yararına inanma	5,88	0,99	4,00	8,00	0,591	-0,260
Çevreyi etkileme	3,44	0,68	2,00	4,00	-0,818	-0,494
Çevreden etkilenme	6,60	1,09	4,00	8,00	-0,637	-0,127
Sosyal çevre edinmek için	3,44	0,70	2,00	4,00	-0,852	-0,530
Yakın çevrenin etkisi	5,61	1,02	4,00	8,00	0,267	-0,292
Toplam	25,07	2,86	16,00	32,00	-0,304	-0,204

Tablo 4.3'de spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma puan ortalaması $5,88 \pm 0,99$, çarpıklık değeri 0,591 ve basıklık değeri -0,260'dır. Çevreyi etkileme puan ortalaması $3,44 \pm 0,68$, çarpıklık değeri -0,818 ve basıklık değeri -0,494'dür. Çevreden etkilenme puan ortalaması $6,60 \pm 1,09$, çarpıklık değeri -0,637 ve basıklık değeri -0,127'dir. Sosyal çevre edinmek için puan ortalaması $3,44 \pm 0,70$, çarpıklık değeri -0,852 ve basıklık değeri -0,530'dur. Yakın çevrenin etkisi puan ortalaması $5,61 \pm 1,02$, çarpıklık değeri 0,267 ve basıklık değeri -0,292'dir. Spor yapma nedenlerinin toplam puan ortalaması $25,07 \pm 2,86$, çarpıklık değeri -0,304 ve basıklık değeri -0,204'dür. Çarpıklık ve basıklık indekslerinin ± 1 sınırları içinde 0'a yakın olması, normal dağılımın varlığına kanıt olarak değerlendirilmektedir (Tabachnick vd. 2007; Lind vd. 2006).

Öğrencilerin boy uzunlukları ile spor yapma nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.4'te sunulmuştur.

Tablo 4.4. Öğrencilerin Boylarına Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapma nedenleri	Boy	X	Ss.	F	p	Fark
Sporun yararına inanma	1)154 cm ve altı	6,21	0,58	3,352	0,019	2>4
	2)155-164 cm	5,97	0,96			
	3)165-174cm	8,85	1,05			
	4)175 cm ve üstü	5,42	0,81			
Çevreyi etkileme	154 cm ve altı	3,43	0,85	1,568	0,197	
	155-164 cm	3,48	0,64			
	165-174cm	3,46	0,67			
	175 cm ve üstü	3,19	0,75			
Çevreden etkilenme	154 cm ve altı	6,71	0,99	2,324	0,075	
	155-164 cm	6,73	0,94			
	165-174cm	6,54	1,16			
	175 cm ve üstü	6,19	1,35			
Sosyal çevre edinmek için	1)154 cm ve altı	3,36	0,50	5,691	0,001	4<2,3
	2)155-164 cm	3,57	0,66			
	3)165-174cm	3,40	0,71			
	4)175 cm ve üstü	3,03	0,75			
Yakın çevrenin etkisi	154 cm ve altı	5,50	1,02	0,190	0,903	
	155-164 cm	5,65	1,02			
	165-174cm	5,57	1,02			
	175 cm ve üstü	5,65	1,02			
Toplam puan	1)154 cm ve altı	25,07	2,13	4,476	0,004	2>4
	2)155-164 cm	25,53	2,53			
	3)165-174cm	24,91	3,01			
	4)175 cm ve üstü	23,55	3,40			

*P<0,05; **p<0,001

Tablo 4.4'e göre öğrencilerin boy uzunluklarına göre spor yapma nedenlerinden sporun yararına inanma puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=3,352; p<0,05). Bu fark öğrencinin boyu 155-164cm arasında olanların sporun yararına inanma puanlarının aritmetik ortalaması boyu 175 cm ve üstünde olan öğrencilerin aritmetik ortalamasına göre daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin boy uzunluklarına göre spor yapma nedenlerinden sosyal çevre edinme puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=5,691; p<0,05). Bu fark öğrencinin boyu 175cm ve üstünde olanların sosyal çevre edinme puanlarının ortalaması boyu 155-164 cm arasında ve 165-174 cm arasında olan öğrencilerin ortalamasına göre daha düşük bulunmuştur. Öğrencilerin boy uzunluklarına göre spor yapma nedenlerinin toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=4,476; p<0,05). Bu fark öğrencinin boyu 175cm ve üstünde olanların spor yapma nedenlerinin toplam puanlarının aritmetik ortalaması öğrenci boyu 155-164 cm arasında olan öğrencilerin aritmetik ortalamasına göre daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin boy uzunluklarına göre spor yapma nedenlerinden çevreyi etkileme, çevreden etkilenme ve yakın çevrenin etki puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin vücut ağırlığı ile Spor Yapma nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.5'te sunulmuştur.

Tablo 4.5. Öğrencilerin Vücut ağırlığına Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapma nedenleri	Vücut ağırlığı	X	Ss.	F	P	Fark
Sporun yararına inanma	49 kg ve altı	5,89	0,77	1,813	0,145	
	50-59 kg	5,92	1,00			
	60-69 kg	5,91	1,12			
	70kg ve üzeri	5,41	0,85			
Çevreyi etkileme	49 kg ve altı	3,32	0,66	1,789	0,149	
	50-59 kg	3,46	0,69			
	60-69 kg	3,54	0,66			
	70kg ve üzeri	3,27	0,70			
Çevreden etkilenme	49 kg ve altı	6,54	1,02	0,123	0,947	
	50-59 kg	6,62	1,10			
	60-69 kg	6,63	1,11			
	70kg ve üzeri	6,55	1,18			
Sosyal çevre edinmek için	49 kg ve altı	3,55	0,66	1,038	0,376	
	50-59 kg	3,43	0,71			
	60-69 kg	3,42	0,71			
	70kg ve üzeri	3,27	0,70			
Yakın çevrenin etkisi	1)49 kg ve altı	5,38	1,00	3,502	0,016	1<2
	2)50-59 kg	5,78	1,07			
	3)60-69 kg	5,43	0,97			
	4)70kg ve üzeri	5,64	0,58			
Toplam puan	49 kg ve altı	24,82	2,48	1,282	0,280	
	50-59 kg	25,31	2,95			
	60-69 kg	25,01	2,92			
	70kg ve üzeri	24,18	2,92			

* $P<0,05$;

Tablo 4.5'e göre öğrencilerin vücut ağırlığına göre spor yapma nedenlerinden yakın çevrenin etki puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Bu fark vücut ağırlığı 50-59 kg arasında olan öğrencilerin yakın çevresinden etkilenme puan ortalaması 49 kg ve altında olan öğrencilerin ortalamasına göre istatistiksel daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin vücut ağırlığına göre Spor yapma nedenlerinden sporun yararına inanma, çevreyi etkileme, çevreden etkilenme, sosyal

çevre edinme ve spor yapma nedenlerinin toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin beden kitle indekslerine göre spor yapma nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.6' da sunulmuştur.

Tablo 4.6. Öğrencilerin BKİ' ye Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapma nedenleri	BKİ	X	Ss.	F	P	Fark
Sporun yararına inanma	Zayıf	5,93	0,77	0,219	0,804	
	Normal	5,87	1,02			
	Kilolu	5,77	1,19			
Çevreyi etkileme	1)Zayıf	3,29	0,70	3,599	0,028	1>2
	2)Normal	3,50	0,66			
	3)Kilolu	3,27	0,70			
Çevreden etkilenme	Zayıf	6,44	1,00	1,724	0,180	
	Normal	6,67	1,10			
	Kilolu	6,36	1,18			
Sosyal çevre edinmek için	Zayıf	3,50	0,65	0,886	0,413	
	Normal	3,44	0,72			
	Kilolu	3,27	0,63			
Yakın çevrenin etkisi	Zayıf	5,53	1,00	0,295	0,744	
	Normal	5,63	1,05			
	Kilolu	5,59	0,67			
Toplam puan	Zayıf	24,77	2,32	1,377	0,254	
	Normal	25,22	2,99			
	Kilolu	24,36	2,87			

* $P<0,05$;

Beden kitle indeksi (BKİ) değerleri, $BKİ=Ağırlık (kg)/ Boy (m)^2$ formülü ile hesaplanarak Dünya Sağlık Örgütü standardına göre değerlendirilmiştir. Bu standarda göre, BKİ 18,5 kg/m²'den az olanlar zayıf, 18,5-24,9 kg/m² arasında olanlar normal kilolu, 25-29,9 kg/m² arasında olanlar fazla kilolu, 30-34,9 kg/m² olanlar ise şişman olarak sınıflandırılmıştır. Tablo 4.6'ya göre öğrencilerin beden kitle indekslerine göre spor yapma nedenlerinden çevreyi etkileme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($X^2=3,599$; $p<0,05$). Bu fark beden kitle indeksi zayıf olan öğrencilerin çevreyi etkileme puanları beden kitle indeksi normal olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin beden kitle indekslerine göre spor yapma nedenlerinden sporun yararına inanma, çevreden etkilenme, sosyal çevre edinme, yakın çevrenin etkisi ve spor yapma nedenlerinin toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin baba eğitim durumuna göre spor yapma nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.7' ye sunulmuştur.

Tablo 4.7. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapma nedenleri	Baba eğitim	X	Ss.	F	p	Fark
Sporun yararına inanma	1)İlköğretim	5,93	0,93	7,176	0,000	4<1,2
	2)Ortaöğretim	6,10	1,03			
	3)Üniversite	5,87	1,07			
	4)Y.Lisans-Doktora	5,45	0,83			
Çevreyi etkileme	1)İlköğretim	3,46	0,62	0,734	0,533	
	2)Ortaöğretim	3,45	0,69			
	3)Üniversite	3,57	0,57			
	4)Y.Lisans-Doktora	3,36	0,78			
Çevreden etkilenme	1)İlköğretim	6,55	1,02	0,347	0,791	
	2)Ortaöğretim	6,62	1,08			
	3)Üniversite	6,77	1,14			
	4)Y.Lisans-Doktora	6,57	1,18			
Sosyal çevre edinmek için	1)İlköğretim	3,42	0,69	1,983	0,116	
	2)Ortaöğretim	3,50	0,67			
	3)Üniversite	3,63	0,67			
	4)Y.Lisans-Doktora	3,31	0,75			
Yakın çevrenin etkisi	1)İlköğretim	5,52	0,92	1,325	0,266	
	2)Ortaöğretim	5,73	1,15			
	3)Üniversite	5,73	1,14			
	4)Y.Lisans-Doktora	5,49	0,84			
Toplam puan	1)İlköğretim	24,99	2,52	2,761	0,042	2>4
	2)Ortaöğretim	25,44	2,81			
	3)Üniversite	25,67	3,48			
	4)Y.Lisans-Doktora	24,35	3,01			

*P<0,05; **p<0,001

Tablo 4.7'ye göre öğrencilerin baba eğitim durumuna göre spor yapma nedenlerinden sporun yararına inanma puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=7,176; p<0,05). Bu fark babanın eğitim durumu Y.Lisans-Doktora mezunu olanların sporun yararına inanma puanı babanın eğitimi ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olanlarınkine göre istatistiksel olarak daha düşük olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin baba eğitim durumuna göre spor yapma nedenlerinin toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=2,761; p<0,05). Bu fark babanın eğitim durumu Y.Lisans-Doktora

mezunu olanların spor yapma nedenlerinin toplam puanı babanın eğitimi ortaöğretim mezunu olanlarınkine göre istatistiksel olarak daha düşük olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin baba eğitim durumuna göre spor yapma nedenlerinden çevreyi etkileme, çevreden etkilenme, sosyal çevre edinme ve yakın çevre etki puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin anne eğitim durumuna göre spor yapma nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.8’de sunulmuştur.

Tablo 4.8. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapma nedenleri	Anne eğitimi	X	Ss.	F	p	Fark
Sporun yararına inanma	İlköğretim	5,98	0,96	5,340	0,001	4<1,2
	Ortaöğretim	6,01	1,04			
	Üniversite	5,71	0,91			
	Y.Lisans-Doktora	5,41	0,88			
Çevreyi etkileme	İlköğretim	3,42	0,67	0,775	0,509	
	Ortaöğretim	3,51	0,64			
	Üniversite	3,54	0,59			
	Y.Lisans-Doktora	3,35	0,80			
Çevreden etkilenme	İlköğretim	6,55	1,02	0,746	0,525	
	Ortaöğretim	6,65	1,08			
	Üniversite	6,88	1,26			
	Y.Lisans-Doktora	6,53	1,24			
Sosyal çevre edinmek için	İlköğretim	3,45	0,68	0,052	0,984	
	Ortaöğretim	3,44	0,78			
	Üniversite	3,42	0,72			
	Y.Lisans-Doktora	3,41	0,61			
Yakın çevrenin etkisi	İlköğretim	5,61	0,99	0,595	0,618	
	Ortaöğretim	5,69	1,07			
	Üniversite	5,38	1,06			
	Y.Lisans-Doktora	5,59	1,00			
Toplam puan	İlköğretim	25,10	2,61	1,013	0,387	
	Ortaöğretim	25,36	2,87			
	Üniversite	25,00	3,50			
	Y.Lisans-Doktora	24,49	3,28			

** $p<0,001$

Tablo 4.8'e göre öğrencilerin anne eğitim durumuna göre spor yapma nedenlerinden sporun yararına inanma puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=5,340$; $p<0,05$). Bu fark annenin eğitim durumu Y.Lisans-Doktora mezunu olanların sporun yararına inanma puanı annesinin eğitimi ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olanlarınkine göre istatistiksel olarak daha düşük olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin annesinin eğitim durumuna göre spor yapma nedenlerinden çevreyi etkileme, çevreden etkilenme, sosyal çevre edinme, yakın çevre etki ve spor yapma nedenlerinin toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin kardeş sayısına göre spor yapma nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.9' da sunulmuştur.

Tablo 4.9. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapma nedenleri	Kardeş sayısı	X	Ss.	F	p	Fark
Sporun yararına inanma	1	5,52	1,02	3,476	0,008	5>1,2
	2	5,70	0,89			
	3	5,99	0,98			
	4	5,91	0,88			
	5 ve üzeri	6,27	1,26			
Çevreyi etkileme	1	3,52	0,74	0,277	0,893	
	2	3,46	0,67			
	3	3,51	0,67			
	4	3,47	0,62			
	5 ve üzeri	3,36	0,82			
Çevreden etkilenme	1	6,45	1,06	0,953	0,434	
	2	6,63	1,16			
	3	6,75	0,98			
	4	6,49	1,11			
	5 ve üzeri	6,45	1,18			
Sosyal çevre edinmek için	1	3,52	0,57	1,032	0,391	
	2	3,38	0,70			
	3	3,39	0,77			
	4	3,46	0,69			
	5 ve üzeri	3,64	0,60			
Yakın çevrenin etkisi	1	5,83	1,14	1,209	0,307	
	2	5,60	1,13			
	3	5,45	0,92			
	4	5,73	0,98			
	5 ve üzeri	5,61	0,93			
Toplam puan	1	24,79	3,28	0,296	0,880	
	2	24,91	3,11			
	3	25,07	2,71			
	4	25,19	2,57			
	5 ve üzeri	25,42	2,96			

* $P<0,05$; ** $p<0,001$

Tablo 4.9'a göre öğrencilerin kardeş sayısına göre spor yapma nedenlerinden sporun yararına inanma puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3,476$; $p<0,05$). Bu fark kardeş sayısı 5 ve üzeri olan öğrencilerin sporun yararına inanma puanı 1 kardeşi olanlara ve 2 kardeşi olanlara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin kardeş sayısına göre spor yapma nedenlerinden çevreyi etkileme, çevreden etkilenme, sosyal çevre edinme, yakın çevre etki ve spor yapma nedenlerinin toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin ikamet ettiği yere göre spor yapma nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.10'da sunulmuştur.

Tablo 4.10. Öğrencilerin İkamet Ettiği Yere Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapma nedenleri	İkamet yeri	X	Ss.	F	P
Sporun yararına inanma	Köy	6,00	0,96	0,332	0,856
	Belde	5,96	1,21		
	İlçe	5,88	0,89		
	İl	5,93	1,76		
	Büyükşehir	5,83	1,03		
Çevreyi etkileme	Köy	3,26	0,72	1,104	0,354
	Belde	3,52	0,59		
	İlçe	3,36	0,69		
	İl	3,45	0,66		
	Büyükşehir	3,49	0,68		
Çevreden etkilenme	Köy	6,42	1,06	0,595	0,667
	Belde	6,48	1,05		
	İlçe	6,76	1,12		
	İl	6,57	1,02		
	Büyükşehir	6,62	1,11		
Sosyal çevre edinmek için	Köy	3,39	0,50	0,638	0,635
	Belde	3,52	0,77		
	İlçe	3,36	0,76		
	İl	3,34	0,83		
	Büyükşehir	3,48	0,68		
Yakın çevrenin etkisi	Köy	5,66	0,85	2,349	0,054
	Belde	5,60	1,08		
	İlçe	5,21	0,87		
	İl	5,86	1,03		
	Büyükşehir	5,63	1,05		
Toplam puan	Köy	24,84	2,51	0,448	0,774
	Belde	25,28	2,69		
	İlçe	24,60	2,61		
	İl	25,16	2,84		
	Büyükşehir	25,17	3,02		

* $P<0,05$

Tablo 4.10’da öğrencilerin ikamet ettiği yere göre spor yapma nedenlerinden sporun yararına inanma, çevreyi etkileme, çevreden etkilenme, sosyal çevre edinmek için, yakın çevre etkisi ve toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin spor yapan yakınlarına göre spor yapma nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.11’de sunulmuştur.

Tablo 4.11. Öğrencilerin Sporla Uğraşan Yakınlarına Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapma nedenleri	Spor yapan	X	Ss.	F	P
Sporun yararına inanma	Yok	6,01	1,02	2,282	0,079
	Baba	5,66	1,14		
	Anne	6,00	0,77		
	Kardeşler	5,75	0,91		
Çevreyi etkileme	Yok	3,38	0,70	2,085	0,102
	Baba	3,28	0,75		
	Anne	3,44	0,62		
	Kardeşler	3,55	0,64		
Çevreden etkilenme	Yok	6,56	1,06	0,581	0,628
	Baba	6,41	1,15		
	Anne	6,61	1,09		
	Kardeşler	6,68	1,11		
Sosyal çevre edinmek için	Yok	3,44	0,69	1,867	0,135
	Baba	3,69	0,54		
	Anne	3,22	0,88		
	Kardeşler	3,42	0,71		
Yakın çevrenin etkisi	Yok	5,73	1,04	1,345	0,260
	Baba	5,55	1,12		
	Anne	5,44	1,15		
	Kardeşler	5,50	0,94		
Toplam puan	Yok	25,11	2,91	0,338	0,798
	Baba	24,66	2,97		
	Anne	24,72	3,04		
	Kardeşler	25,16	2,77		

* $P<0,05$

Tablo 4.11’de öğrencilerin spor yapan yakınlarına göre spor yapma nedenlerinden sporun yararına inanma, çevreyi etkileme, çevreden etkilenme, sosyal çevre edinmek için, yakın çevre etkisi ve toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin spor yapma sıklığına göre spor yapma nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.12’de sunulmuştur.

Tablo 4.12. Öğrencilerin Spor Yapma Sıklığına Göre Spor Yapma Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapma nedenleri	Spor yapma sıklığı	X	Ss.	F	P	Fark
Sporun yararına inanma	Haftada bir	6,20	0,94	0,838	0,434	
	Haftada iki	5,86	0,98			
	Haftada üç	5,87	1,00			
Çevreyi etkileme	Haftada bir	7,33	0,72	2,006	0,136	
	Haftada iki	6,47	1,09			
	Haftada üç	6,67	1,08			
Çevreden etkilenme	Haftada bir	7,33	0,72	5,012	0,007	1>2,3
	Haftada iki	6,47	1,09			
	Haftada üç	6,67	1,08			
Sosyal çevre edinmek için	Haftada bir	3,67	0,62	4,837	0,009	2<3
	Haftada iki	3,33	0,75			
	Haftada üç	3,55	0,62			
Yakın çevrenin etkisi	Haftada bir	5,60	0,91	0,372	0,689	
	Haftada iki	5,65	1,05			
	Haftada üç	5,56	0,99			
Toplam puan	Haftada bir	26,60	2,29	3,046	0,049	1>2
	Haftada iki	24,81	2,96			
	Haftada üç	25,21	2,75			

*P<0,05; **p<0,001

Tablo 4.12’de öğrencilerin spor yapma sıklığına göre spor yapma nedenlerinden çevreden etkilenme puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=5,012; p<0,05). Bu fark haftada bir kere spor yapanların çevreden etkilenme puan ortalaması haftada iki ve haftada üç kere spor yapanların puan ortalamalarına göre daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin spor yapma sıklığına göre spor yapma nedenlerinden sosyal çevre edinmek puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=24,837; p<0,05). Bu fark haftada iki kere spor yapanların sosyal çevre edinme puanların aritmetik ortalaması haftada üç kere spor yapanların aritmetik ortalamasına göre daha düşük bulunmuştur. Öğrencilerin spor yapma sıklığına göre spor yapma nedenleri toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=3,046; p<0,05). Bu fark haftada bir kere spor yapanların toplam puan ortalaması haftada iki kere spor yapanların puan ortalamalarına göre daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin spor yapma sıklığına göre spor yapma nedenlerinden sporun

yararına inanma, çevreyi etkileme ve yakın çevre etkisi puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

4.3. Öğrencilerin Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Bulgular

Öğrencilerin spor yapmama nedenlerine ilişkin fiziki nedenler, zaman yetersizliği, kişisel nedenler ve maddi ve sosyal çevre nedenlerine ait puanları ortalaması, standart sapması, minimum, maksimum, çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 4.13’de sunulmuştur.

Tablo 4.13. Öğrencilerin Spor Yapmama Nedenlerine İlişkin İstatistiksel Veriler

Spor Yapmama	X	Ss.	Min	max	Çarpıklık	Basıklık
Fiziki nedenler	6,28	1,32	4,00	8,00	-0,234	-1,073
Zaman yetersizliği	2,66	0,75	2,00	4,00	0,641	-0,963
Kişisel nedenler	5,00	0,95	3,00	6,00	-0,519	-0,799
Maddi ve sosyal çevre nedenleri	5,20	0,96	3,00	6,00	-0,929	-0,284
Toplam	19,15	2,78	12,00	24,00	-0,660	-0,146

Tablo 4.13’te spor yapmama nedenlerinin fiziki nedenlerin ortalaması $6,28\pm 1,32$, çarpıklık değeri $-0,234$ ve basıklık değeri $-1,073$ ’dür. Zaman yetersizliği ortalaması $2,66\pm 0,75$, çarpıklık değeri $0,641$ ve basıklık değeri $-0,963$ ’dür. Kişisel nedenlerinin ortalaması $5,00\pm 0,95$, çarpıklık değeri $-0,519$ ve basıklık değeri $-0,799$ ’dür. Maddi ve sosyal çevre nedenlerinin ortalaması $5,20\pm 0,96$, çarpıklık değeri $-0,929$ ve basıklık değeri $-0,284$ ’dür. Spor yapmama nedenlerinin toplam puan ortalaması $19,15\pm 2,78$, çarpıklık değeri $-0,660$ ve basıklık değeri $-0,146$ ’dır. Çarpıklık ve basıklık indekslerinin ± 1 sınırları içinde 0’a yakın olması, normal dağılımın varlığına kanıt olarak değerlendirilmektedir (Tabachnick vd.,2007; Lindvd., 2006).

Öğrencilerin boy uzunlukları ile spor yapmama nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.14'te sunulmuştur.

Tablo 4.14. Öğrencilerin Boylarına Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapmama nedenleri	Boy	X	Ss.	F	P
Fiziki nedenler	154 cm ve altı	6,89	1,49	1,978	0,117
	155-164 cm	6,35	1,35		
	165-174cm	6,16	1,23		
	175 cm ve üstü	6,05	1,35		
Zaman yetersizliği	154 cm ve altı	2,89	0,83	0,940	0,422
	155-164 cm	2,63	0,76		
	165-174cm	2,69	0,74		
	175 cm ve üstü	2,53	0,70		
Kişisel nedenler	154 cm ve altı	4,72	0,83	1,988	0,116
	155-164 cm	4,95	0,98		
	165-174cm	5,13	0,90		
	175 cm ve üstü	4,74	1,05		
Maddi ve sosyal çevre nedenleri	154 cm ve altı	5,11	1,13	0,992	0,397
	155-164 cm	5,16	0,98		
	165-174cm	5,29	0,92		
	175 cm ve üstü	4,95	0,97		
Toplam puan	154 cm ve altı	19,61	3,01	0,933	0,425
	155-164 cm	19,09	2,90		
	165-174cm	19,28	2,62		
	175 cm ve üstü	18,26	2,73		

*P<0,05; **p<0,001

Tablo 4.14'e göre öğrencilerin boy uzunluklarına göre spor yapmama nedenlerinden fiziki nedenler, zaman yetersizliği, kişisel nedenler, maddi ve sosyal çevre nedenleri ve toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin vücut ağırlığı ile spor yapmama nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.15'e sunulmuştur.

Tablo 4.15. Öğrencilerin Vücut ağırlığına Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapmama nedenleri	Vücut ağırlığı	X	Ss.	F	P
Fiziki nedenler	49 kg ve altı	6,37	1,36	0,672	0,570
	50-59 kg	6,29	1,32		
	60-69 kg	6,08	1,28		
	70kg ve üzeri	6,45	1,23		
Zaman yetersizliği	49 kg ve altı	2,70	0,74	0,633	0,594
	50-59 kg	2,68	0,78		
	60-69 kg	2,54	0,68		
	70kg ve üzeri	2,70	0,80		
Kişisel nedenler	49 kg ve altı	5,03	0,97	0,110	0,954
	50-59 kg	5,00	0,96		
	60-69 kg	4,95	0,94		
	70kg ve üzeri	5,05	0,89		
Maddi ve sosyal çevre nedenleri	49 kg ve altı	5,23	0,94	0,611	0,608
	50-59 kg	5,25	0,97		
	60-69 kg	5,08	1,04		
	70kg ve üzeri	5,05	0,83		
Toplam puan	49 kg ve altı	19,33	2,73	0,779	0,507
	50-59 kg	19,22	2,83		
	60-69 kg	18,66	2,77		
	70kg ve üzeri	19,25	2,59		

*P<0,05; **p<0,001

Tablo 4.15'e göre öğrencilerin vücut ağırlığına göre spor yapmama nedenlerinden fiziki nedenler, zaman yetersizliği, kişisel nedenler, maddi ve sosyal çevre nedenleri ve toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0,05).

Öğrencilerin beden kitle indekslerine göre spor yapmama nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.16’da sunulmuştur.

Tablo 4.16. Öğrencilerin BKİ’ ne Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapmama nedenleri	BKİ	X	Ss.	F	P
Fiziki nedenler	Zayıf	1,58	0,31	0,619	0,539
	Normal	1,56	0,34		
	Kilolu	1,66	0,27		
Zaman yetersizliği	Zayıf	1,37	0,38	0,868	0,421
	Normal	1,31	0,37		
	Kilolu	1,38	0,39		
Kişisel nedenler	Zayıf	1,68	0,32	0,411	0,663
	Normal	1,67	0,32		
	Kilolu	1,60	0,28		
Maddi ve sosyal çevre nedenleri	Zayıf	1,76	0,30	0,411	0,663
	Normal	1,72	0,33		
	Kilolu	1,75	0,26		
Toplam puan	Zayıf	19,37	2,57	0,512	0,600
	Normal	19,05	2,90		
	Kilolu	19,44	2,06		

*P<0,05; **p<0,001

Tablo 4.16’ya göre öğrencilerin beden kitle indekslerine göre spor yapmama nedenlerinden fiziki nedenler, zaman yetersizliği, kişisel nedenler, maddi ve sosyal çevre nedenleri ve toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin baba eğitim durumuna göre spor yapmama nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan Tek yönlü (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.17’de sunulmuştur.

Tablo 4.17. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapmama nedenleri	Baba eğitim	X	Ss.	F	P
Fiziki nedenler	İlköğretim	6,32	1,37	1,572	0,196
	Ortaöğretim	6,13	1,22		
	Üniversite	6,52	1,36		
	Y.Lisans-Doktora	6,73	1,33		
Zaman yetersizliği	İlköğretim	2,64	0,79	0,316	0,814
	Ortaöğretim	2,66	0,68		
	Üniversite	2,77	0,85		
	Y.Lisans-Doktora	2,73	0,80		
Kişisel nedenler	İlköğretim	4,94	0,95	0,924	0,429
	Ortaöğretim	5,02	0,96		
	Üniversite	5,10	0,94		
	Y.Lisans-Doktora	5,33	0,90		
Maddi ve sosyal çevre nedenleri	İlköğretim	5,15	0,99	1,277	0,282
	Ortaöğretim	5,18	0,96		
	Üniversite	5,52	0,81		
	Y.Lisans-Doktora	5,27	0,96		
Toplam puan	İlköğretim	19,06	3,03	1,536	0,205
	Ortaöğretim	18,98	2,50		
	Üniversite	19,90	2,53		
	Y.Lisans-Doktora	20,07	2,69		

*P<0,05; **p<0,001

Tablo 4.17’de göre öğrencilerin baba eğitim durumuna göre spor yapmama nedenlerinden fiziki nedenler, zaman yetersizliği, kişisel nedenler, maddi ve sosyal çevre nedenleri ve toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0,05).

Öğrencilerin anne eğitim durumuna göre spor yapmama nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.18’de sunulmuştur.

Tablo 4.18. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapmama nedenleri	Anne eğitim	X	Ss.	F	P
Fiziki nedenler	İlköğretim	6,16	1,32	1,986	0,116
	Ortaöğretim	6,48	1,25		
	Üniversite	6,58	1,22		
	Y. Lisans-Doktora	6,78	1,72		
Zaman yetersizliği	İlköğretim	2,63	0,74	0,499	0,683
	Ortaöğretim	2,74	0,77		
	Üniversite	2,74	0,87		
	Y. Lisans-Doktora	2,67	0,71		
Kişisel nedenler	İlköğretim	4,97	0,96	0,562	0,641
	Ortaöğretim	5,06	0,94		
	Üniversite	5,00	0,94		
	Y. Lisans-Doktora	5,33	1,00		
Maddi ve sosyal çevre nedenleri	İlköğretim	5,13	0,98	1,563	0,198
	Ortaöğretim	5,35	0,91		
	Üniversite	5,47	0,84		
	Y. Lisans-Doktora	5,22	1,09		
Toplam puan	İlköğretim	18,89	2,88	2,104	0,100
	Ortaöğretim	19,63	2,41		
	Üniversite	19,79	2,49		
	Y. Lisans-Doktora	20,00	3,28		

*P<0,05; **p<0,001

Tablo 4.18’e göre öğrencilerin anne eğitim durumuna göre spor yapmama nedenlerinden fiziki nedenler, zaman yetersizliği, kişisel nedenler, maddi ve sosyal çevre nedenleri ve toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin kardeş sayısına göre spor yapmama nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.19'da sunulmuştur.

Tablo 4.19. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapmama nedenleri	Kardeş sayısı	X	Ss.	F	P
Fiziki nedenler	1	6,17	1,53	0,320	0,865
	2	6,32	1,23		
	3	6,21	1,31		
	4	6,23	1,31		
	5 ve üzeri	6,43	1,43		
Zaman yetersizliği	1	2,83	0,72	1,350	0,251
	2	2,75	0,77		
	3	2,64	0,75		
	4	2,51	0,70		
	5 ve üzeri	2,72	0,78		
Kişisel nedenler	1	5,25	0,87	0,483	0,748
	2	5,05	0,96		
	3	5,00	0,96		
	4	5,01	0,88		
	5 ve üzeri	4,89	1,03		
Maddi ve sosyal çevre nedenleri	1	5,08	1,31	0,703	0,590
	2	5,32	0,84		
	3	5,16	0,96		
	4	5,09	1,04		
	5 ve üzeri	5,26	0,96		
Toplam puan	1	19,33	3,42	0,560	0,692
	2	19,44	2,42		
	3	19,03	2,76		
	4	18,84	2,94		
	5 ve üzeri	19,30	2,97		

*P<0,05; **p<0,001

Tablo 4.19'a göre öğrencilerin kardeş sayısına göre spor yapmama nedenlerinden fiziki nedenler, zaman yetersizliği, kişisel nedenler, maddi ve sosyal çevre nedenleri ve toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin ikamet ettiği yere göre spor yapmama nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.20’de sunulmuştur.

Tablo 4.20. Öğrencilerin İkamet Ettiği Yere Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapmama nedenleri	İkamet yeri	X	Ss.	F	P	Fark
Fiziki nedenler	1)Köy	6,07	1,31	5,048	0,001**	1<4,5 3<4,5
	2)Belde	6,51	1,39			
	3)İlçe	5,95	1,21			
	4)İl	6,83	1,11			
	5)Büyükşehir	6,64	1,33			
Zaman yetersizliği	Köy	2,62	0,77	1,957	0,101	
	Belde	2,72	0,72			
	İlçe	2,63	0,69			
	İl	2,97	0,81			
	Büyükşehir	2,57	0,73			
Kişisel nedenler	Köy	4,86	0,95	1,697	0,150	
	Belde	5,00	0,95			
	İlçe	5,08	0,92			
	İl	5,19	0,89			
	Büyükşehir	5,16	1,01			
Maddi ve sosyal çevre nedenleri	1)Köy	5,05	0,99	2,394	0,050*	1<4
	2)Belde	5,31	0,89			
	3)İlçe	5,15	1,00			
	4)İl	5,53	0,74			
	5)Büyükşehir	5,34	0,98			
Toplam puan	1)Köy	18,59	2,88	4,797	0,001**	4>1,3
	2)Belde	19,54	2,54			
	3)İlçe	18,81	2,60			
	4)İl	20,53	2,22			
	5)Büyükşehir	19,71	2,80			

*P<0,05; **p<0,001

Tablo 4.20’ye göre öğrencilerin ikamet ettiği yere göre spor yapmama nedenlerinden fiziki neden puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($X^2=5,048$; $p<0,05$). Bu fark köyde yaşayan öğrencilerin fiziki neden puan ortalaması şehirde yaşayanlara ve büyükşehirde yaşayanlara göre istatistiksel olarak daha düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca ilçede yaşayan öğrencilerin fiziki neden puan ortalaması şehirde yaşayanlara ve büyükşehirde yaşayanlara göre istatistiksel olarak daha düşük olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin ikamet ettiği yere göre spor yapmama nedenlerinden maddi ve sosyal çevre nedeni puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($X^2=2,394$; $p<0,05$). Bu fark köyde yaşayan öğrencilerin maddi ve sosyal

çevre nedeni puanı şehirde yaşayanlara göre istatistiksel olarak daha düşük olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin ikamet ettiği yere göre spor yapmama nedenleri toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($X^2=4,797$; $p<0,05$). Bu fark şehirde yaşayan öğrencilerin spor yapmama nedenleri toplam puanı köyde yaşayan ve ilçede yaşayan öğrencilerin puanına göre istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin ikamet ettiği yere göre spor yapmama nedenlerinden zaman yetersizliği ve kişisel nedenler puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin spor yapan yakınlarına göre spor yapmama nedenleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan (ANOVA) analiz sonucu Tablo 4.21’de sunulmuştur.

Tablo 4.21. Öğrencilerin Sporla Uğraşan Yakınlarına Göre Spor Yapmama Nedenleri ile İlgili Analiz Sonucu

Spor yapmama nedenleri	Spor yapan	X	Ss.	F	P	Fark
Fiziki nedenler	Yok	6,18	1,37	1,756	0,155	
	Baba	6,11	1,01			
	Anne	6,67	1,21			
	Kardeşler	6,52	1,27			
Zaman yetersizliği	Yok	2,64	0,75	1,035	0,377	
	Baba	2,67	0,73			
	Anne	3,17	0,98			
	Kardeşler	2,69	0,75			
Kişisel nedenler	1)Yok	4,88	0,96	3,294	0,021	1<4
	2)Baba	5,07	0,96			
	3)Anne	5,50	0,84			
	4)Kardeşler	5,21	0,90			
Maddi ve sosyal çevre nedenleri	1)Yok	5,09	1,02	4,912	0,002	4>1,2
	2)Baba	4,96	0,94			
	3)Anne	5,33	0,82			
	4)Kardeşler	5,51	0,79			
Toplam puan	1)Yok	18,79	3,00	4,526	0,004	1<4
	2)Baba	18,81	1,86			
	3)Anne	20,67	1,63			
	4)Kardeşler	19,94	2,36			

* $P<0,05$; ** $p<0,001$

Tablo 4.21’e göre öğrencilerin yakınlarında spor yapanların durumuna göre spor yapmama nedenlerinden kişisel nedenleri aritmetik ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3,294$; $p<0,05$). Bu fark kardeşleri spor

yapanların aritmetik ortalaması yakınlarında hiç spor yapan olmayanların aritmetik ortalamasına göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin yakınlarında spor yapanların durumuna göre spor yapmama nedenlerinden maddi ve sosyal çevre nedenleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=4,912$; $p<0,05$). Bu fark kardeşleri spor yapanların maddi ve sosyal çevre nedeni puan ortalaması yakınlarında hiç spor yapan olmayanlara ve babası spor yapanların puan ortalamasına göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin yakınlarında spor yapanların durumuna göre spor yapmama nedenlerinden toplam puanının aritmetik ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=4,526$; $p<0,05$). Bu fark kardeşleri spor yapanların aritmetik ortalaması yakınlarında hiç spor yapan olmayanların aritmetik ortalamasına göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin ailesinde sporla uğraşan kişilere göre spor yapmama nedenlerinden ve zaman yetersizliği aritmetik ortalaması arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Ortaöğretimde öğrenim gören kız öğrencilerin spora bakış açısı, spor yapma ve yapmama nedenlerinin incelenmesi amacıyla yapılan araştırmanın bu bölümünde, araştırmadan elde edilen bulgular ilgili literatür bilgileri ile tartışılmıştır.

H₁, P₁: Sporun boy uzunluğuna etkisi var mıdır?

H₁: Sporun boy uzunluğunda önemi büyüktür.

Çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin boy ortalamaları karşılaştırılması Tablo 4.1'e göre; spor yapan kız öğrencilerin %4,2'si ve spor yapmayan kız öğrencilerin %5,5' i 154 cm ve altındadır. Spor yapan kız öğrencilerin %9,4'ü ve spor yapmayan kız öğrencilerin ve %5,8'i ise 175 cm ve üzerinde boy uzunluğundadır. Spor yapan kız öğrencilerin boy ortalamaları 164,89 iken spor yapmayan kız öğrencilerinin boy ortalamaları 163,88 olarak belirlenmiştir. Spor yapan öğrencilerin boy uzunlukları spor yapmayan öğrencilerin boy uzunluklarına göre daha yüksektir. Bilim ve ark. (2016) yaptıkları çalışmada spor yapan kız öğrencilerin boy ortalamalarının, spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bu çalışmada da benzer bir sonuç elde edilmiş olması, sporun öğrencilerin gelişimleri açısından etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

H₁, P₁ olarak sınanması yapılan araştırma problemi kapsamında yukarıdaki görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşler dikkate alındığında, H₁ hipotezi kabul edilmiştir.

H₂, P₂: Sporun kilo almada etkisi var mıdır?

H₂: Spor kilo almayı kolaylaştırır.

Çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin vücut ağırlığı ortalamaları karşılaştırılması Tablo 4.1 'e göre; spor yapan kız öğrencilerin %49,7'si ve spor yapmayan kız öğrencilerin %48,8'i 50-59 kg. arasındadır. Spor yapan kız öğrencilerin

%23,9'u ve spor yapmayan kız öğrencilerin %17,9'u 60-69 kg arasındadır. Spor yapan kız öğrencilerin vücut ağırlığı ortalaması 56,01 iken spor yapmayan kız öğrencilerin vücut ağırlığı ortalaması 54,08'dir (Tablo 4.1). Bilim ve ark., (2016) çalışmasında spor yapan öğrencilerin vücut ağırlığı ortalaması spor yapmayanlara göre daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmaya katılan kız öğrencilerden spor yapanların ve yapmayanların vücut ağırlığı durumları dikkate alındığında spor yapan kız öğrencilerden 49 kg ve altı olanların yapmayanlara göre daha az olduğu, 70 kg ve üzeri olanların ise spor yapanlarda daha yüksek olmakla birlikte, birbirine çok yakın olduğu tespit edilmiştir. Bilim ve ark., (2016) yaptıkları çalışma sonuçlarına benzer nitelikte olan bu sonuçlarla, sporun kilo alma konusunda etkili olduğunu söylemek mümkündür.

H₂, P₂ olarak sınanması yapılan araştırma problemi kapsamında yukarıdaki görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşler dikkate alındığında, H₂ hipotezi kabul edilmiştir.

H₃, P₃: Spor beden kitle indeksine etkisi var mıdır?

H₃: Spor beden kitle indeksinin artmasını sağlamaktadır.

Çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin BKİ ortalamaları karşılaştırılması Tablo 4.1'e göre; spor yapan öğrencilerin %21,2'si zayıfken, spor yapmayan öğrencilerin %26,1'i zayıftır. Spor yapan öğrencilerin %6,7'si fazla kiloluyken, bu oran spor yapmayanlarda %4,8'dir. Spor yapan öğrencilerin beden kitle indeksi ortalaması (20,57), spor yapmayanların ortalaması (20,12)'dir. Bilim ve ark., (2016) çalışmasında ise bu çalışma ile benzer şekilde birbirine yakın değerler olmakla birlikte, bu çalışma ile spor yapan kız öğrencilerin beden kitle indekslerinin spor yapmayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma ile BKİ "normal" aralıktaki değerleri içerisinde spor yapanların oranı daha fazladır. Her iki çalışmanın sonuçlarından da hareket ederek sporun beden kitle indeksinin "normal" değerlerde olmasına katkı sunacağı söylenebilir.

H₃, P₃ olarak sınanması yapılan araştırma problemi kapsamında yukarıdaki görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşler dikkate alındığında, H₃ hipotezi kabul edilmiştir.

H₄, P₄: Spor yapan öğrencilerin baba eğitim seviyelerinin, öğrencilerin spor yapmasında etkin ve önemli bir rolü var mıdır?

H4: Spor yapan öğrencilerin baba eğitim seviyelerinin, öğrencilerin spor yapmasında etkin ve önemli bir rolü vardır.

Çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin “baba eğitim düzeyi” değişkeni yüzdelerle dağılımı karşılaştırılması Tablo 4.1’e göre; spor yapan öğrencilerden %32,1’inin babasının eğitim durumu ilköğretimken, spor yapmayanlarda bu oran %47,3’tür. Spor yapan öğrencilerden %22,7’sinin babasının eğitim durumu Y. Lisans-doktorayken spor yapmayanlarda bu oran %9,4’tür. Öztürk (1998) yapılan araştırmalar göstermektedir ki günümüzde aileler geçmişe göre spora daha olumlu yaklaşmakta ve çocuklarını spora yönlendirmektedir. Halen spor aktivitelerinin çocuğun derslerdeki başarısını engellediğini düşünen aileler bulunmakla birlikte, çok sayıda aile de belli bir ücret ödemeyi göze alarak çocuklarını sporla ilgili kurslara kayıt ettirdiklerini belirtmiştir. Yapılan araştırmalara bakarak baba eğitim seviyesi yükseldikçe kız öğrencilerin spor yapma oranında artış olduğu söylenebilir.

H4, P4 olarak sınanması yapılan araştırma problemi kapsamında yukarıdaki görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşler dikkate alındığında, H4 hipotezi kabul edilmiştir.

H5, P5: Spor yapan öğrencilerin anne eğitim seviyelerinin, öğrencilerin spor yapmasında etkin ve önemli bir rolü var mıdır?

H5: Spor yapan öğrencilerin anne eğitim seviyelerinin, öğrencilerin spor yapmasında etkin ve önemli bir rolü vardır.

Çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin “anne eğitim düzeyi” değişkeni yüzdelerle dağılımı karşılaştırılması Tablo 4.1’e göre; çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin “anne eğitim düzeyi” değişkeni yüzdelerle dağılımları karşılaştırılmıştır. Spor yapan öğrencilerden %50,3’ünün annesinin eğitim durumu ilköğretimken, spor yapmayanlarda bu oran %67’dir. Spor yapan öğrencilerden %24,5’inin annesinin eğitim durumu Y. Lisans-doktorayken spor yapmayanlarda bu oran %2,7’dir. Çağlayan ve ark., (2004) tarafından yapılan bir araştırmada bu çalışma ile benzer şekilde spor yapan çocukların ailelerinin eğitim düzeyinin spor yapmayan çocukların ailelerine oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

H₅, P₅ olarak sınanması yapılan araştırma problemi kapsamında yukarıdaki görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşler dikkate alındığında, H₅ hipotezi kabul edilmiştir.

H₆, P₆: Spor yapan öğrencilerin kardeş sayılarının, öğrencilerin spor yapmasında bir önemi var mıdır?

H₆: Spor yapan öğrencilerin kardeş sayıları oranı spor yapmasında önemli rolü vardır.

Çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin “kardeş sayısı” değişkeni yüzdeler dağılımı karşılaştırılması Tablo 4.1’e göre; çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin “kardeş sayısı” değişkeni yüzdeler dağılımları karşılaştırılmıştır. Spor yapan öğrencilerin %8,8’i tek çocukken, spor yapmayanların %3,6’sı tek çocuktur. Spor yapan öğrencilerin %10’u beş ve daha üzeri kardeşe sahipken, spor yapmayan öğrencilerin %18,5’inin beş ve üzeri kardeşi bulunmaktadır.

H₆, P₆ olarak sınanması yapılan araştırma problemi kapsamında yukarıdaki görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşler dikkate alındığında, H₆ hipotezi kabul edilmiştir.

H₇, P₇: Spor yapan kız öğrencilerin ikamet yerlerinin spor yapmasında etkisi var mıdır?

H₇: Spor yapan kız öğrencilerin ikamet yerleri spor yapmasında etkilidir.

H₈, P₈: Spor yapmayan kız öğrencilerin ikamet yerlerinin spor yapmamasında etkisi var mıdır?

H₈: Spor yapmayan kız öğrencilerin ikamet yerleri spor yapmamasında etkilidir.

Çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin “ikamet yeri” değişkeni yüzdeler dağılımı karşılaştırılması Tablo 4.1’e göre; çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin “ikamet yeri” değişkeni yüzdeler dağılımları karşılaştırılmıştır. Spor yapan öğrencilerin %7,6’sı beldede yaşarken, %54,8’i ise büyükşehirde yaşamaktadır. Spor yapmayan öğrencilerin %10,9’u ilde, %41,8’i ise köyde yaşamaktadır. Spor yapan öğrencilerin çoğunluğu büyükşehirde yaşarken, spor yapmayan öğrencilerin çoğunluğu ise köyde yaşamaktadırlar.

H₇, P₇ olarak sınanması yapılan araştırma problemi kapsamında yukarıdaki görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşler dikkate alındığında, H₇ hipotezi kabul edilmiştir.

H₈, P₈ olarak sınanması yapılan araştırma problemi kapsamında yukarıdaki görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşler dikkate alındığında, H₈ hipotezi kabul edilmiştir.

H₉, P₉: Spor yapan kız öğrencilerin anne, baba ve kardeşlerinin de spor yapması, öğrencilerin spor yapmalarına etkisi var mıdır?

H₉: Spor yapan kız öğrencilerin anne, baba ve kardeşlerinin de spor yapması, öğrencilerin spora yönelmesinde katkısı vardır.

Çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin “siz hariç spor yapan” değişkeni yüzdeler dağılımı karşılaştırılması Tablo 4.1’e göre; çalışmada spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerin “siz hariç spor yapan” değişkeni yüzdeler dağılımları karşılaştırılmıştır. Spor yapan öğrencilerin %5,5’inin annesi de spor yaparken %46,7’sinin ailesinde kendisinden başka spor yapan yoktur. Spor yapmayan öğrencilerin %1,8’inin annesi de spor yaparken, %61,5’inin ise ailesinde kendisinden başka spor yapan bulunmamaktadır. Spor yapan öğrencilerin ailelerine kıyasla spor yapmayan öğrencilerin çoğunluğunda ailesinde spor yapan bulunmamaktadır. Çalışmada elde edilen verilere benzer şekilde Perkins (2006) çocukların bedensel aktivitelere katılmalarında ve bedensel aktivitelerin çocuklar için cazip hale gelmesinde anne-babaların çok büyük ve hayati bir etkisinin olduğunu belirtmiştir.

H₉, P₉ olarak sınanması yapılan araştırma problemi kapsamında yukarıdaki görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşler dikkate alındığında, H₉ hipotezi kabul edilmiştir.

Çalışmada spor yapan kız öğrencilerin Yaptıkları Spor Dalı Dağılımı 4,3’e göre; katılımcılar en çok (%23,9) ile voleybol sporu yaptıkları görülmektedir. Bunu sıra ile atletizm (%14,8), basketbol (%7,6), hentbol (%7), badminton (%6,1), yüzme, kort tenisi ve futbol (%5,8), bocce (%5,2), oryantring (%3,3), masa tenisi (%3), taekwando ve bisiklet (%2,7), eskrim (%2,1), kick boks (%1,8), güreş (%0,9), jimnastik (%0,6) ve judo, futsal, boks (%0,3) şeklinde sıralanmaktadır. Ortaöğretim döneminde kızların daha çok sosyalleşmek istedikleri ve sporla kendilerini ifade edebilecekleri düşünüldüğünde voleybol, hentbol, basketbol gibi takım sporlarının daha fazla tercih edildiği buna karşılık judo boks güreş gibi bireysel sporların daha az tercih edildiğini görebiliriz. TÜİK (2015) verileri incelendiğinde yapılan bu çalışmaya benzer olarak voleybolun bayanlar arasında en çok tercih edilen sporlardan biri olduğu atletizm,

basketbol, hentbol, masa tenisi gibi sporların en çok tercih edilen spor dalları olduğu görülmüştür.

P₁: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma” alt boyutunda boy değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₂: “Spor yapma nedenlerinin sosyal çevre edinmek için” alt boyutunda boy değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışmada spor yapan kız öğrencilerin boy uzunlukları ile spor yapma nedenleri değişkeni alt boyutlarına göre istatistiksel analiz Tablo 4.4’e göre; spor yapan öğrencilerin boy uzunluklarına göre spor yapma nedenlerinden “sporun yararına inanma”, “sosyal çevre edinme” ve “toplam puan” arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Akandere ve ark. (2009) yaptıkları çalışmada bu çalışma ile benzer şekilde spora yönelme nedenleri arasında sosyal çevre edinme düşüncesinin etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Öğrenciler önceleri aileleri ile birlikte daha çok zaman geçirirlerken, eğitim aşamaları arttıkça yeni sosyal çevreler içerisine girmektedirler. Ortaöğretim çağında olan öğrencilerin spor aktiviteleri gibi etkinlikler ile yeni sosyal çevreler edinme eğilimi içerisine girdikleri ve bu sebeple spora yöneldiklerini belirtmek mümkün olacaktır.

Elde edilen bulgular ve literatür taraması doğrultusunda P_1 ve P_2 de: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma ve sosyal çevre edinme alt boyutlarında” boy açısından anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

P₃: “Spor yapma nedenlerinin yakın çevrenin etkisi” alt boyutunda vücut ağırlığı değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışmada spor yapan kız öğrencilerin boy uzunlukları ile spor yapma nedenleri değişkeni alt boyutlarına göre istatistiksel analiz Tablo 4.5’e göre; spor yapan kız öğrencilerin vücut ağırlıkları ile spor yapma nedenleri değişkeni alt boyutlarına göre istatistiksel analiz yapılmıştır. Spor yapan öğrencilerin vücut ağırlıklarına göre spor yapma nedenlerinden “yakın çevrenin etkisi” puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Baxter-Jones (2003) Elit genç sporcuların, spora katılımları üzerinde ailelerinin etkisini belirlemek amacıyla İngiltere’de yapılan bir araştırmada;

yüzücülerin %70'i, cimnastikçilerin %42'si ve tenisçilerin de %57'si spora başlamalarında ailelerinin etkili olduğu sonucu ortaya çıkarmıştır. Benzer bir başka çalışmada Şimşek ve Gökdemir (2006) yaptıkları çalışmada ortaöğretim öğrencilerin spora yönelmelerinde yakın çevrenin etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Yine benzer bir çalışmada Akandere ve ark. (2009) öğrencilerin spora yönelmelerinde okul ortamının ve yerleşim yerinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Vücut ağırlıklarına göre spora yönelmelerini aile, öğretmen, antrenör ve yerleşim yeri gibi çevrede bulunanların yönlendirmelerinin etkili olduğu söylenebilir.

Elde edilen bulgular ve literatür taraması doğrultusunda P₃: “Spor yapma nedenlerinin yakın çevrenin etkisi alt boyutun da” vücut ağırlığı değişkeni açısından anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

P₄: “Spor yapma nedenlerinin çevreyi etkileme” alt boyutunda BKİ değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışmada spor yapan kız öğrencilerin BKİ değişkeni ile spor yapma nedenleri değişkeni alt boyutlarına göre istatistiksel analiz Tablo 4.6' ya göre; spor yapan kız öğrencilerin beden kitle indeksleri ile spor yapma nedenlerinden “çevreyi etkileme” puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Gülbahçe (2011), üniversite öğrencilerin spor yapma nedenlerini tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmasında, spor yapan öğrencilerin beden kitle indeksleri ile spor yapma nedenleri alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmadığını tespit etmiştir. Bu çalışma ile kız öğrencilerin beden kitle indeksleri ile spor yapma nedenleri alt boyutlarından sadece “çevreyi etkileme” arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş diğer alt boyutlarda Gülbahçe (2011) çalışmasına benzer sonuçlar tespit edilmiştir. Bu çalışma ile örneklem grubunun ortaöğretimde öğrenim gören kız öğrenciler olduğu düşünülürse, bu yaş grubunda, çevreyi etkileme ve çevrenin dikkatini çekme duygularının öne çıkmış olabileceğini söylemek mümkündür.

Elde edilen bulgular ve literatür taraması doğrultusunda P₄: “Spor yapma nedenlerinin çevreyi etkileme alt boyutun da” BKİ değişkeni açısından anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

P₅: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma” alt boyutunda baba eğitim seviyesi değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışmada spor yapan kız öğrencilerin baba eğitim seviyesi değişkeni ile spor yapma nedenleri değişkeni alt boyutlarına göre istatistiksel analiz Tablo 4.7’ ye göre; spor yapan kız öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre spor yapma nedenlerinden “sporun yararına inanma” ve “toplam puan” arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Gülbahçe (2011) yaptığı çalışmada öğrencilerin spor yapma nedenleri alt boyutları ile baba eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir. Gülbahçe (2011) çalışmasında öğrencilerin üniversite düzeyinde olmaları ve üniversite eğitimi dolayısıyla ailelerinden uzaklaşarak kendi yaşamlarını şekillendirmeye başlamalarına bağlı olarak babalarının eğitim durumlarının spora yönelmelerini etkilemediği söylenilebilir. Benzer çalışmalardan biri olan Mavi ve ark., (2011) çalışmasında, Ankara’da yaşayan insanların spora katılımına etki eden faktörler arasında en önemli etkenlerin; sağlık, zayıflamak ve sevgi olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre baba eğitim seviyesinin ortaöğretim dönemindeki kızların spora yönelmelerinde etkili olduğu söylenilebilir.

Elde edilen bulgular ve literatür taraması doğrultusunda P₅: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma” alt boyutunda baba eğitim seviyesi değişkeni açısından anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

P₆: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma” alt boyutunda anne eğitim seviyesi değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışmada spor yapan kız öğrencilerin anne eğitim seviyesi değişkeni ile spor yapma nedenleri değişkeni alt boyutlarına göre istatistiksel analiz Tablo 4.8’e göre; spor yapan kız öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre spor yapma nedenlerinden “sporun yararına inanma” puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Gülbahçe (2011) çalışmasında baba eğitim durumu ile üniversite öğrencisinin sporun yararına inanması arasındaki anlamlı farklılığın benzeri; anne eğitim durumunda da söz konusudur. Gündüz (2010) spor yapan katılımcıların spor yapma nedenleri incelendiğinde en başta gelen nedenin sağlıklı olmak olduğu belirlemiştir. Diğer nedenler ise zinde olmak, düzgün bir vücuda sahip olmak, stres atmak, fazla kilolardan kurtulmak, yaşlanmayı geciktirmek gibi fiziksel unsurlarla

ilişkilidir. Bu iki çalışmanın sonuçlarından hareketle, ailesinin yanında kalan öğrencilerin anne ve babanın eğitim durumunun öğrencilerin sporun yararına inanmalarında etkili olduğu düşünülebilir.

Elde edilen bulgular ve literatür taraması doğrultusunda P₆: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma” alt boyutunda anne eğitim seviyesi değişkeni açısından anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

P₇: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma” alt boyutunda kardeş sayısı değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışmada spor yapan kız öğrencilerin kardeş sayısı değişkeni ile spor yapma nedenleri değişkeni alt boyutlarına göre istatistiksel analiz Tablo 4.9’a göre; spor yapan kız öğrencilerin kardeş sayıları değişkeni ile spor yapma nedenlerinden “sporun yararına inanma” puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Çalışmada “sporun yararına inanma” alt boyutunda kardeş sayısı arttıkça ortalama puan ortalamasının arattığı tespit edilmiştir. Bu sonuçtan hareketle kardeşlerin sporun yararına inanma konusunda birbirlerini motive ettikleri söylenebilir.

Elde edilen bulgular ve literatür taraması doğrultusunda P₇: “Spor yapma nedenlerinin sporun yararına inanma” alt boyutunda kardeş sayısı değişkeni açısından anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Çalışmada spor yapan kız öğrencilerin sporla uğraşan yakını olma durumu değişkeni ile spor yapma nedenleri alt boyutlarına göre istatistiksel analiz Tablo 4.11’e göre; spor yapan öğrencilerin sporla uğraşan yakını olma durumuna göre spor yapma nedenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0,05$). Orlick (1974) spora katılımı ilişkili çevresel faktörleri incelemiş, çocukların ailelerinden bir rol modeli olarak olumlu yönde etkilendiği sonucuna ulaşmıştır. Göksel ve ark., (2017) yaptıkları çalışmada bizim çalışmamıza benzer şekilde spor yapan öğrencilerin ailesinde spor yapan olma durumu ile spor yapma nedenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit etmemişlerdir. Aile içerisinde yetişmekte olan çocuklar ailelerinin tutum ve davranışlarından etkilenmekle birlikte; ortaöğretim düzeyine rastlayan ergenlik dönemi ile birlikte, ergenin kendi karakterini oturtma çabası ışığında aileye karşı gelme, onların yaptıklarını yapmama eğilimi başlayabilmektedir. Bu çalışmada elde edildiği

gibi ailesinde spor yapan birinin olması durumunda ergen ailesinden farklı olarak spora karşı ilgi duymayabilmektedir.

P₈: “Spor yapma nedenlerinin çevreden etkilenme” alt boyutunda spor yapma sıklığı değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₉: Spor yapma nedenlerinin sosyal çevre edinmek için” alt boyutunda spor yapma sıklığı değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışmada spor yapan kız öğrencilerin spor yapma sıklığı değişkeni ile spor yapma nedenleri değişkeni alt boyutlarına göre istatistiksel analiz Tablo 4.12’ye göre; spor yapan kız öğrencilerin, spor yapma sıklıkları değişkeni ile spor yapma nedenleri alt boyutlarına göre “çevreden etkilenme”, “sosyal çevre edinmek için” ve “toplam puanı” puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Bulut ve Koçak (2016) öğrencilerin spora katılma nedenlerini incelediği çalışmalarında; spor yapan öğrencilerin spora yönelmelerinde arkadaş eksikliğinin önemli olduğunu tespit etmiştir. Ergenlik çağında olan öğrencilerin, yeni sosyal ortamlara katılmaları ve bu sosyal ortamlarda yer bulabilmeleri onların spora yönelmelerinde önemli bir etken olabilmektedir.

Elde edilen bulgular ve literatür taraması doğrultusunda P₈ ve P₉ da: “Spor yapma nedenlerinin çevreden etkilenme ve sosyal çevre edinme için” alt boyutlarında da anlamlı bir ilişki görülmüştür.

P₁₀: “Spor yapmama nedenleri fiziki nedenler” alt boyutunda ikamet ettiği yer değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₁₁: “Spor yapmama nedenleri maddi ve sosyal çevre nedenleri” alt boyutunda ikamet ettiği yer değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışmada spor yapmayan kız öğrencilerin ikamet ettiği yer değişkeni ile spor yapmama nedenleri değişkeni alt boyutlarına göre istatistiksel analiz Tablo 4.20’ye göre; spor yapmayan kız öğrencilerin ikamet ettikleri yer değişkeni ile spor yapmama nedenlerinden “fiziki nedenler” ve “maddi ve sosyal çevre nedeni” arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Yaprak ve Amman (2009) yaptığı çalışmada toplumda kadınların spora katılım imkânları sorulduğunda ortak problemlerden (eğitim düzeyinin

ve bilinçliliğin düşüklüğü, dinin yanlış yorumlanması, kişisel çıkarlar, vs.) ve bunların kadınlara olan olumsuz yansımalarından söz etmişlerdir. Benzer bir başka araştırmada Ifedi (2008) spora katılım seviyesinin oldukça yüksek olduğu ülkelerden olan Kanada’da da insanların spora katılmama nedenlerine bakıldığında en çok gösterilen nedenin zaman olmaması olarak görülmüştür. Bununla beraber Kanada’da yaşayan insanların eğitim seviyesi yüksek olan insanların eğitim seviyesi düşük olan bireylere göre spora katılım seviyelerinin daha yüksek olduğu ve kadınlar erkeklere oranla spor yapma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre, kız öğrencilerin yaşadıkları yerlerde bulunan fiziki nedenlerin spor yapamamalarında etkili olduğunu söyleyebiliriz. Yaşanılan bölgedeki saha ve tesislerin olmayışı ayrıca spor malzemelerinin eksikliği gibi bazı fiziki nedenlerin kız öğrencilerin sporla buluşmalarında etkili olduğunu söyleyebiliriz. Belediyelerin, kamu kurum ve kuruluşlarının kırsal alan olan köy ve belde gibi yerleşim yerlerine yapacağı spor tesislerinin spora ulaşımı kolaylaştıracağından spora katılımın artacağını söyleyebiliriz. Aynı zamanda daha çok kırsal yerleşim yerleri olan kırsal mahalle, köy, belde gibi yerleşim yerlerinde kızların daha çok iş yükü ile karşı karşıya kaldıklarını göz önüne alındığında ve sosyal çevrenin kızların spora bakış açılarını etkilediklerini düşündüğümüzde, ikamet edilen yerlerdeki maddi ve sosyal çevrenin spor yapmama üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Elde edilen bulgular ve literatür taraması doğrultusunda P₁₀ ve P₁₁ de: “Spor yapma nedenlerinin fiziki nedenler ve maddi ve sosyal çevre nedenler alt boyutlarında” anlamlı bir ilişki görülmüştür.

P₁₂: “Spor yapmama nedenleri kişisel nedenler” alt boyutunda sporla uğraşan yakınları değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

P₁₃: “Spor yapmama nedenleri maddi ve sosyal çevre nedenleri” alt boyutunda sporla uğraşan yakınları değişkeni açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışmada spor yapmayan kız öğrencilerin sporla uğraşan yakınları değişkeni ile spor yapmama nedenleri değişkeni alt boyutlarına göre istatistiksel analiz Tablo 4.21’e göre; spor yapmayan kız öğrencilerin sporla uğraşan yakınları değişkeni ile spor yapmama nedenlerinden “kişisel nedenler” ve “maddi ve sosyal çevre nedenleri” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<0,05). Gündüz (2010) çalışmasında

spor yapmayan katılımcıların spor yapmama nedenlerinin en başında gelen nedeninin katılımcıların spor yapmak için vakit bulamamak olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara bakarak, spor yapmayan katılımcıların spor yapmama konusunda kişisel nedenlerle birlikte maddi ve sosyal nedenleri bahane gösterdiklerini söylemek mümkündür.

Elde edilen bulgular ve literatür taraması doğrultusunda P₁₂ ve P₁₃ de: “Spor yapma kişisel nedenler ve maddi ve sosyal çevre nedenlerinin” alt boyutlarında anlamlı bir ilişki görülmüştür.

Sonuç

Bu araştırmada ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören kız öğrencilerin spora karşı bakış açılarını, spor yapma ve yapmama nedenlerini ortaya çıkarmaya bir katkı sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin spor yapmalarında ailenin, çevrenin, bulunduğu yerleşim yerinin spor yapmasında etkili olduğu görülmüştür. Spor yapmayan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilerin ise “kişisel nedenler” ve “maddi ve sosyal çevre nedenleri” ile spor yapmadıkları belirlenmiştir.

Spor yapma imkânı olmayıp spor yapmak isteyenlerin oranı göz önüne alındığında spora karşı olumlu bir bakış açılarının olduğu sonucuna varılabilir.

Araştırmada spor yapan kız öğrencilerin boy ortalamaları (164,89) cm, spor yapmayan kız öğrencilerinin boy ortalamaları (163,88) cm dir. Spor yapan kız öğrencilerin vücut ağırlığı ortalaması (56,01) kg, spor yapmayan kız öğrencilerin vücut ağırlığı ortalaması (54,08) kg'dır. Spor yapan öğrencilerin BKİ ortalaması (20,57) iken, spor yapmayanların BKİ ortalaması ise (20,12) olarak belirlenmiştir. Bu verilere göre spor yapan kız öğrencilerin spor yapmayan kız öğrencilere göre boy, vücut ağırlığı ve beden kitle indekslerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kız öğrencilerin ergenlik dönemlerinin Ortaöğretim dönemine denk gelmektedir. Elde edilen sonuçlara göre; sporun ergenlik döneminde bireye hem bedensel hem de sporun sağladığı psikolojik faydalar göz önüne alındığında, bu dönemde spor yapmanın ergenlik dönemlerini daha sağlıklı atlatabilmeleri ve hem fiziksel hem de psikolojik olarak daha sağlam bir birey olmalarına katkı sağlayacağı sonucuna ulaşabiliriz.

Spor yapan öğrencilerden %32,1'inin babasının eğitim durumu ilköğretim olup, spor yapmayan öğrencilerde bu oran %47,3'tür. Spor yapan öğrencilerden %22,7'sinin

babasının eğitim durumu Y. Lisans-Doktora seviyesinde olup, spor yapmayanlarda bu oran %9,4'tür. Spor yapan öğrencilerden %50,3'ünün annesinin eğitim durumu ilköğretim olup, spor yapmayanlarda bu oran %67'dir. Spor yapan öğrencilerden %24,5'inin annesinin eğitim durumu Y. Lisans-doktora seviyesinde olup, spor yapmayanlarda bu oran %2,7'dir. Spor yapan öğrencilerin %8,8'i tek çocuk olup, spor yapmayanların %3,6'sı tek çocuktur. Spor yapan öğrencilerin %10'u beş ve daha üzeri kardeşe sahipken, spor yapmayan öğrencilerin %18,5'inin beş ve üzeri kardeşi bulunmaktadır. Araştırmadan elde edilen bu verilere göre, spor yapan kız öğrencilerin anne ve baba eğitim durumlarının, yapmayanlara göre daha yüksek olduğu, spor yapan kız öğrencilerden tek çocuk olanların, spor yapmayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Eğitim ve sporun birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğunu bu çalışmada bir kere daha ortaya koyduk. Spor yapan ve yapmayan kızların aile eğitim seviyelerini karşılaştırdığımızda aile eğitim seviyesi yüksek olanların çocuklarını spora yönlendirme oranlarının daha yüksek olduğunu görebiliriz. Aile eğitim seviyesi düşük olanların ise çocuklarını spora daha az yönlendirdiklerini görebiliriz. Bu sporun eğitim ile paralel büyüyeceğini sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Aynı zamanda eğitilmiş ailelerin kardeş sayılarını incelediğimizde aile planlamalarının daha düzgün olduğu sonucuna varabiliriz. Yapılan iyi bir aile planlaması kişi başına düşen gelir miktarını artırmakta ve bireyin refah seviyelerini yükseltebileceğini bunun hem maddi hem de psikolojik sonuçlarının olumlu olacağını sonucuna varabiliriz.

Spor yapan öğrencilerin %7,6'sı beldede yaşarken, %54,8'i ise büyükşehirde yaşamaktadır. Spor yapmayan öğrencilerin %10,9'u ilde, %41,8'i ise köyde yaşamaktadır. Spor yapan öğrencilerin çoğunluğu büyükşehirde yaşarken, spor yapmayan öğrencilerin çoğunluğu ise köyde yaşamakta olduğu belirlenmiştir. Bu, sporun büyükşehirlerde daha fazla geliştiği kırsal yerlerde ve köylerde daha az geliştiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır, aynı zamanda köylerde yaşayan bireylerin spor tesislerin azlığından ve imkânların yetersizliğinden dolayı spor yapamadıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Belediyelerin spor tesisleri ve spora ulaşımı daha fazla geliştirdiklerinde bunun sporu daha fazla geliştireceğini ve spora katılım oranının arttırabileceğini düşünebiliriz.

Spor yapan öğrencilerin %5,5'inin annesi de spor yaparken %46,7'sinin ailesinde kendisinden başka spor yapan yoktur. Spor yapmayan öğrencilerin %1,8'inin annesi de

spor yaparken, %61,5'inin ise ailesinde kendisinden başka spor yapan bulunmamaktadır. Bu verilere göre spor yapan öğrencilere kıyasla spor yapmayan öğrencilerin çoğunluğunda ailesinde kendisinden başka spor yapan bulunmadığı anlaşılmıştır. Spora katılımda rol model olma çok önemlidir. Bireyin ailesinde kendisinden başka spor yapan bireyler olduğunda kendisi daha fazla motive olacak ve spora karşı olumlu bakış açısı kazanacaktır. Antrenmanlara daha istekli gidecek, yorgunluklarını üzerinden daha kolay atatabilecektir. Herhangi bir başarısızlıkta kendisini teselli edecek ve tekrar motive olmasını sağlayacak rol model birilerinin olması başarıya ulaşmasını kolaylaştıracaktır. Bu yüzden aile içerisinde hem ebeveynlerin hem de kardeşlerin spor yapması sporda başarıyı arttıracak ve spora karşı olumlu bakış açıları geliştirecektir.

Spor yapan öğrencilerin boy uzunluklarına göre spor yapma nedenlerinden “sporun yararına inanma”, “sosyal çevre edinme” ve toplam puanlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sporun yararına inanma alt boyutunda öğrencilerin boylarına göre puan ortalamalarına bakıldığında boyu kısa olan öğrencilerin puan ortalamasının daha yüksek olduğu, öğrencilerin boyu uzadıkça puan ortalamalarının düştüğü tespit edilmiştir. Sosyal çevre edinmek alt boyutunda ve toplam puan ortalamalarında ise böylesi bir durum söz konusu değildir. Bu verilere göre spor yapan kız öğrencilerin boylarının uzaması konusunda sporu yararlı buldukları ve bu sebeple spora yöneldikleri söylenebilir.

Spor yapan öğrencilerin vücut ağırlıklarına göre spor yapma nedenlerinden “yakın çevrenin etkisi” puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu alt boyutta öğrencilerin puan ortalamasına bakıldığında en yüksek olanların; 49 ve altı ile 50-59 arasında olan öğrenciler olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencinin vücut ağırlığı 60 kilonun altında olanların çevreleri tarafından spora yönlendirildikleri söylenebilir. Elde edilen bu sonuca göre kilo alma problemi olan kızların yakın çevreleri tarafından kilo almaları için spora yönlendirildikleri düşünülebilir.

Spor yapan öğrencilerin beden kitle indekslerine göre spor yapma nedenlerinden “çevreyi etkileme” puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çevreyi etkileme alt boyutunda kız öğrencilerin beden kitle indeksi normal düzeyde olanların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu, zayıf ve kilolu olanların çevreyi etkilemeyi daha az

düşündükleri belirlenmiştir. TÜİK (2019) verilerine göre boy ve vücut ağırlığı değerleri kullanılarak hesaplanan vücut kitle indeksi incelendiğinde; 15 yaş ve üstü obez bireylerin oranı 2016 yılında %19,6 iken, 2019 yılında %21,1 oldu. Cinsiyet ayrımında bakıldığında; 2019 yılında kadınların %24,8'inin obez ve %30,4'ünün obez öncesi, erkeklerin ise %17,3'ünün obez ve %39,7'sinin obez öncesi olduğu gerçeği düşünüldüğünde obezitenin ülkemiz için ilerleyen yıllarda büyük sorunlara yol açacağını ve gençliğin özellikle kızların obezite oranlarının korkunç seviyelere ulaşacağını tahmin edebiliriz. Obeziteden kurtulmanın en temel yolu harekettir. Bireyleri daha fazla spora yönlterek bu sorunu en aza indirebiliriz. Spor ile kilo kontrolü daha kolay sağlanmaktadır. Spor ile kilo almak isteyen bireyler daha rahat kilo alabilirken, kilo vermek ve daha sağlıklı bir kiloya kavuşmak isteyenler daha rahat kilolarından kurtulmaktadır. Bu sonuçlara göre sporun faydalarının çok yönlü olduğu söylenebilir.

Spor yapan öğrencilerin baba eğitim durumları ve anne eğitim durumlarına göre; spor yapma nedenlerinden “sporun yararına inanma” ve toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, aile eğitim seviyesinin yükselmesi ile birlikte spora karşı bakış açılarının olumlu yönde arttığını düşünebiliriz. Bu sonuçlar eğitim ve sporun bir bütünün parçaları olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Eğitime verdiğimiz önem kadar spora önem vermeliyiz, böylelikle bireyler eğitim yoluyla ufuklarını geliştirirken spor yoluyla da bedensel ve ruhsal sağlıklarını geliştirme fırsatı bulabileceklerdir.

Spor yapan öğrencilerin spor yapma sıklıklarına göre “çevreden etkilenme”, “sosyal çevre edinmek için” ve toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu durumda spora karşı bakış açılarında çevrenin etkili olduğu söylenebilir. Birey çevresinde sporda başarılı bireyleri gördüğünde spora karşı ilgisi artmakta aynı zamanda bu durum bireyin antrenman sıklığını etkilediği düşünülebilir. Aynı zamanda ortaöğretim dönemindeki kız öğrenciler ergenlik döneminde daha fazla sosyalleşmek istediklerini düşündüğümüzde antrenman sıklıklarını arttırarak daha fazla sosyal çevre edinme fırsatı bulabileceği söylenebilir.

Araştırmada, spor yapmayan öğrencilerin sporla uğraşan yakınları olma durumuna göre “kişisel nedenler”, “maddi ve sosyal çevre nedenleri” ve toplam puanları arasında

anamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu durum spor yapmamanın kişisel nedenlerinin araştırılmasını ve bireyde spora karşı olumsuz bakış açısı oluşmuşsa eğer bireye sporun faydaları anlatılarak bireyi spora karşı olumlu bakış açısı kazandırıp bireyi spora yönlendirerek düzeltebiliriz. Aynı zamanda var olan maddi ve sosyal çevre nedenlerini en aza indirgeyerek sporun kazanımlarıyla birlikte maddi ve sosyal çevre sorunlarını ortadan kaldırdırabileceği düşünülebilir.

Spor yapma ve yapmama nedenleri ölçeği ile elde edilen sonuçlara göre; spor yapan öğrencilerin “sporun yararına inanma”, “sosyal çevre edinme”, yakın çevrenin etkisi”, “çevreyi etkileme” ve “çevreden etkilenme” sebepleriyle spor yaptıkları, spor yapmayan öğrencilerin ise “kişisel nedenler” ve “maddi ve sosyal çevre nedenleri” ile spor yapmadıkları belirlenmiştir.

Öneriler

Yapılan araştırmanın sonuçlarından hareketle, uygulayıcı ve araştırmacılara aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Eğitimin bütün kademelerinde öğrencilere sporun yararı anlatılarak, öğrencilerin fiziksel ve zihinsel gelişimlerinde sportif aktivitelerin önemi vurgulanmalıdır.
- Spor konusunda ailelerin bilinçli olması sağlanmalıdır.
- Okullarda Beden Eğitimi ve Spor dersine daha fazla önem verilmeli.
- Öğrenciler spor dallarına yönlendirilirken, bir uzman görüşünün alınması gerekmektedir.
- Öğrenciler spor konusunda yanlış yönlendirilmemeli.
- Öğrencinin spora karşı olumsuz bakış açısı geliştirmesine sebep olan etkenler ortadan kaldırılmalıdır.
- Spor yapmayan öğrenciler spor yapanlarla tanıştırılmalı, çevresinde olan ve ya ünlü kişilerin sportif başarıları kıyaslama yapılmadan anlatılmalıdır.

- Öğrencilerin kendilerine spor yapanları rol model seçmeleri sağlanıp spora olumlu bakış açıları geliştirilmelidir.
- Öğrenciler spor yaparak elde edebileceklerinin bilincinde olmalı ve spor yaparken bir idealleri olmalıdır.
- Öğrencilerin spor yapabilmeleri için tesis, araç gereç gibi bazı gereksinimler karşılanmalıdır.
- Özellikle okullarda spor salonları ve beden eğitimi dersinin ihtiyaç duyduğu malzemeler temin edilmelidir.
- Spor bireysel bir konu olmaktan çıkarılarak kamuyu ilgilendirir hale getirilmelidir.
- Literatürde öğrencilerin spor yapma ve spor yapmama nedenlerini araştıran çalışmalar sınırlı durumdadır. Öğrencilerin spor yapma ve yapmama nedenlerini farklı bölge veya farklı yaş gruplarında araştırarak, konunun daha ayrıntılı olarak ele alınması ve elde edilecek sonuçlarla, öğrencileri spor yapmaya yönltecek programların oluşturulması sağlanmalıdır.

6. KAYNAKLAR

- Akandere, M., Baştuğ, G. Ve Akdoğan, Z. Erkek maratoncularda sosyal evre ve ekonomik durumun spora yönelmeye etkisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2009; 22: 459-466.
- Alparslan, A.H. Ergen ruh sağlığı ve spor, Kocatepe Tıp Dergisi, 2012; 13: 181-185.
- Amman, M. T. Spor Sosyolojisi, (Ed. İvizler, H.C.), Sporda Sosyal Bilimler, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000; 53.
- Arabacı, İ. B. İlkokul dördüncü sınıf oğrencilerin yaşamlarında sporun anlam ve nemi. Turkish Journal of Educational Studies, 2017; 4(1): 115-135.
- Aracı, H. Oğretmenler ve Oğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi, 6. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2006.
- Aracı, H. Okullarda Beden Eğitimi. Bağırgan Yayın Evi, Ankara, 1999; 42.
- Aras, . İlkretim Kurumları İkinci Kademedede Oğrenim Gören Oğrenci ve Görev Yapan Beden Eğitimi Oğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş ve Tutumlarının İncelenmesi (Kars İli rneği). Yüksek Lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2013.
- Ardıç, F. Egzersizin sağlık yararları. Türk Fizik Tıp Rehabilitasyon Dergisi, 2014; 60(2): 9-14.
- Arıcı, H. Okullarda Beden Eğitimi, Bağırgan Yayınevi, Ankara, 2000; 40.
- Arslan, C., Gll, M. ve Tural, V. Spor yapan ve yapmayan ilkretim oğrencilerin depresyon durumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2011; 5(2): 120-132.

- Aydemir, İ. E. Spor Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü okul sporları faaliyetlerinin değerlendirilmesi: Bolu örneği, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 2014.
- Aydın, A.D. Sarıkamış'ın kış sporları turizmi potansiyeli açısından değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007; 2(6): 203-209.
- Aydın, Betül "Gelişimin Doğası", içinde Eğitim Psikolojisi, Ed. Binnur Yeşilyaprak, 5. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayınları: (2009: 47-48).
- Bar, M. Futbol Seyircisini Şiddete Yönelten Faktörlerin Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2012.
- Bayraktar, C. Sosyal yapı özelliklerinin spora etkisi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2003; 17(1): 19-36.
- Baxter-Jones, A.D., Maffulli, N. (TOYA Study Group), "Parental influence on Sport Participation in Elite Young Athletes", Journal Sports Medicine Physical Fitness, 2003, Jun;43(2),pp.250-255.
- Bilim, A.S., Çetinkaya, C., ve Dayı, A. 12-17 Yaş arası spor yapan ve yapmayan öğrencilerin fiziksel uygunluklarının incelenmesi. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 2016; 7(2): 53-140.
- Brukner, P. Brukner ve Khan's Clinical Sports Medicine. McGraw-Hill, North Ryde, 2012; 21.
- Bulut, M. ve Koçak, F. Hazırlık öğrenimi gören kadın üniversite öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılmalarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi, Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 2016; 7(2): 61-71.
- Coşkun, F. Solunum hastalıklarında egzersizde gelişen patofizyolojik değişimler. Solunum Dergisi, 2012; 14: 21-24.
- Çağlayan, A., Çalık, F., Sivrikaya, K., Kahveci, M., "12-15 Yaş Grubu Spor Yapan öğrencilerle Spor |yapmayan öğrencilerin Okul Başarıları Yönünden Karşılaştırılması", 10. ICHBER-SD Avrupa Kongresi |ve SBD 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, 17-20 Kasım 2004.

- Çelik, Z, Pulur, A. Ortaöğretim öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora ilişkin tutumları. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2011, Özel Sayı: 115-121.
- Çiriş, V.,Başkonus, T., Çalık, F., Bebek, Ö., Ramazanoğlu, T. M & Kavas, E. T. Anadolu Yıldızları Projesi atletizm branşında aktif olarak görev alan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2017; 5(48): 445-468
- Çakmakçı, S. Okullarda Beden Eğitimi Dersi Faaliyetlerinin Öğrencilerin Sosyalleşmesine Etkiler, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2001.
- Çingilloğlu, F.Ç. Çabuk Kuvvet istasyon Çalışmasının 16-18 Yaş Grubu (E) Hentbolcularda Bazı Motorik Özellikler Üzerine Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1995.
- Çon, M., Yetim, A., Ağaoğlu, Ş. A. ve Taşmektepligil, M.Y. Elit düzeyde spor yapanların spora yönelmelerinde ilk ve ortaöğretim kurumlarının etkisi üzerine bir araştırma. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1997; 2(1): 41-53.
- Dağıstan, M.T. ve Karaçor, B. Kastamonu Üniversitesi Öğrencilerinin Sportif Rekreatyonel Faaliyetlere Katılımını Etkileyen Faktörler. Bülent Ecevit Üniversitesi Geleceğin Sosyal Bilimcileri Ulusal Öğrenci Kongresi II, 20-21 Nisan, 2017; 42-69.
- Dalkılıç, M. İlköğretim Öğrencilerinin Sportif Faaliyetlere Katılım Düzeyi Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Karaman, 2011.
- Demir, M. ve Filiz, K. Spor egzersizlerinin insan organizması üzerindeki etkileri. Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi, 2004; 5(2): 109-114.
- Denstad, F. R. Gençlik Politikaları Kılavuzu, (Çev. Hale Akay), Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 2014; 18.
- Dever, A. ve İslam, A. Tarihsel süreç içerisinde türk kültüründe spor algısı, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2015; 4(5): 46-61.
- Doğan, O. Spor Psikolojisi Ders Kitabı, Cumhuriyet Üniversitesi Yayını, Sivas, 2004; 36.

- Duman, S. ve Kuru, E. Spor yapan ve yapmayan türk öğrencilerin kişisel uyum düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2010; 4(1): 18-26.
- Eba.gov.tr, (2020). Sporun Ders Başarısına Etkileri (E.T: 20.01.2020)
- Efiliti, E. Orta Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Saldırganlık, Denetim Odağı ve Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2006.
- Eratalay, E. Osteoporoz ve egzersiz. Spor Hekimliği Dergisi, 2015; 50(4): 139-149.
- Ergün, M. Eğitim Sosyolojisi, Pegem Akademi, Ankara, 2009; 33-34
- Erhan, S.E. Doğu Anadolu Bölgesi İl Merkezlerinde Beden Eğitimi Dersinin İşlenebilirliği, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sorunları ve Bunların Öğrenci Tutumları Üzerine Etkisi. Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2009.
- Erkal M. Sosyolojik Açından Spor, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1982; 26.
- Erkal, M. E. Sosyolojik Açından Spor, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1986; 68-87.
- Erkan, N. Yaşam Boyu Spor. Ankara: Bağırhan Yayınevi, 1998; 14.
- Erkan, N. Yaşam Boyu Spor. Boyut Yayınları, İstanbul, 1996; 65-70.
- Fişek, K. 100 Soruda Türkiye’de Spor Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1985; 22.
- Fişek, K. Türkiye’de ve Dünyada Spor Yönetimi Bağırhan Yayınevi, Ankara 1998; 36.
- Gezer, E. D. Farklı Spor Branşlarındaki Sporcuların Sosyal Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010.
- Gillet, B. Spor nedir? (Çev: Durak, Mustafa). Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998; 1-10.
- Gökdağ, M. Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına Dair Görüşlerinin Araştırılması (Bartın Örneği), Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bartın, 2018.

- Göksel, A.G., Caz, Ç., Yazıcı, Ö.F. ve İkizler, H.C. Farklı bölümlerdeki öğrencilerin spora yönelik tutumlarının karşılaştırılması: Marmara Üniversitesi örneği. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 2017; 8(2): 123-134.
- Gsb, İstatistik, <https://shgm.gsb.gov.tr/sayfalar/175/105/Istatistikler> 2018 (E.T: 10.05.2020)
- Gülbahçe, Ö. Üniversite Öğrencilerinin Sportif Aktivitelerde Bulunma Tercihlerinin Bazı Psiko-Sosyal Değişkenler Açısından İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum, 2011.
- Gündüz, D. (2010). *İlköğretim okullarında görev yapan kadın öğretmenlerin spora katılımı ve sosyo kültürel problemler (Sarıyer örneği)*. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans Tezi
- Gündüz, N. Spor, öğrencinin başarısını etkiliyor, 2015, <http://www.hurriyet.com.tr/egitim/spor-ogrencinin-basarisini-etkiliyor-40005742> (E.T: 25.12.2019)
- Gürbüz, H. İstanbul İlinde Bireysel Sporlar İle Takım Sporları Yapan 12-16 Yaş Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.
- Hacıoğlu, M. Üniversite öğrencilerinin beden imgesi hoşnutluğu ve iletişim becerilerinin incelenmesi, Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2017; 2(2): 1-16.
- Harmandar, İ. H. Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri. 1. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara, 2004; 46-47.
- Haskell, W. L., Lee, I. M., Pate, R. R., Powell, K. E., Blair, S. N., Franklin, B. A., ve Bauman A. Physical activity and publichealth: update drecommendation for adults from the american college of sports medicine and the american heart association. Circulation, 2007; 116(9): 1423-1434.
- Ifedi, F. *Sport Participation in Canada, 2005*. Statistics Canada 2008.
- İkizler, C. Sporda Başarının Psikolojisi, Alfa Yayınları, İstanbul, 1994; 44.
- İmamoğlu, F. Beden eğitimi ve sporun Türk sporu üzerindeki yeri. Eğitim Dergisi, 1992; 1(2): 27-40.

- İnal, AN. Beden Eğitimi ve Spor Bilimi, 3. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2003.
- Kaplan, Y. & Çetinkaya, G. Çocuklar İçin, Bir İletişim ve Toplumsallaşma Aracı Olarak Spor, 1. Uluslararası Çocuk ve Spor Kongresi 19-21 Nisan 2010, 479-487, Kuzey Kıbrıs.
- Karacabey, K., Apur, U., Öntürk, Y. ve Akyel, Y. Ergen sporcuların kaygı ve kendine güven düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi: Sporcu Eğitim Merkezleri örneği. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 2017; 7(2): 111-121.
- Karakaya, Y. E. Avrupa Birliğinde Spor Eğitimi Politikaları ve Bu Politikaların Türk Spor Eğitim Sistemine Uyumu, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Elazığ, 2012.
- Karaköse, R. Çocuk Eğitiminde Ergenlik Psikolojisi ve İletişim- Ben Büyüdüm. Yedievren Yayınları. İstanbul: 2013; 33.
- Kat, H. Bireysel Sporcularla Takım Sporcularının Stres Düzeyleri ve Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2009.
- Kavi, E. ve Yıldırım, Y.Z. Çocuk ve gençlik politikaları açısından sporun önemi ve Suriyeli mültecilere yönelik uygulamalar, İş Yazıları Dergisi, 2018: 11: 1-31.
- Kaya, A. Eğitim Psikolojisi. 6. Baskı, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2011; 59-60.
- Kenyon, G.&McPherson, B. Approach to the study of sportsocialization, International Review Of Sport Sociology, 1974; 9(1): 127-129.
- Keten, M. Türkiye'de Spor, Polat Ofset, Ankara, 1993; 11.
- Koz, M. 2017 Ders Notları, 2017, ankara.edu.tr (E. T. 11.01.2020)
- Kulaksızoğlu, A. Ergenlik Psikolojisi. (11.Basım) Remzi Kitabevi. İstanbul: 2009; 41.

- Küçük V. ve Acet, M. Bir kişilik özelliği olarak suçluluk ve sporla ilişkisi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2002: 7: 369-375.
- Küçük, V., ve Koç, H. Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2004; (9): 1-12.
- Lee, K., Kim, K. R. &, Yı E. S. Theeffect of pushfactors in the leisure sports participation of the retiredelderly on re-socialization recoveryresilince. Journal of Exercise Rehabilitation, 2014; 10(2): 92-99.
- Lind, D. A.,Marchal, W. G., ve Wathen, S. A. Basic statistics for business & economics. Boston: McGraw-Hill/Irwin, 2006; 41.
- Mavi, S. Tuncel, S. Tuncel, F. ve Akdemir, B (2011). Ankara'da yaşayan insanların spor yapma ve yapmama nedenleri. *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi*. 3 (2), 44-52.
- MEGEP, Aile ve Tüketici Hizmetleri, Sportif Etkinlikler, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2011; 4.
- Mengütay, S. Okul Öncesi ve İlkokullarda Hareket Gelişimi ve Spor, Türkiye Jimnastik Federasyonu, İstanbul, 1997; 9.
- Milli Eğitim Bakanlığı Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Yöneticiler ve Beden Eğitimi Öğretmenleri Rehberi, Hazar Reklam, Ankara, 2002; 11.
- Nirun, N. ve Özönder, C. Türk Sosyo-Kültür Yapısı İçinde Âdetler, Örfler, Görenekler, Gelenekler, Millî Kültür Unsurları Üzerine Genel Görüşler, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1990; 36.
- Orlick, National Girls & VWomen in Sports Day, <http://www.northnet.org/stlawrenceauw/sportday> (E.T.21.11.2020)
- Özdilek, Ç. ve Kılıç, K. Harcanabilir Gelirin Artmasının Sportif Rekreasyona Katılıma Olan Etkisinin Araştırılması: İstanbul Örneği. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.
- Özdiñç, Ö. Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2005; 3(2): 77-84.

- Özer, DS, Özer, K. Çocuklarda Motor Gelişim, 10. Baskı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2019.
- Özmen, Ö. Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni. Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1999; 16.
- Öztürk Kuter, F. ve Kuter M. Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi, Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi, 2012; 3(6): 75-94.
- Öztürk, F. Toplumsal Boyutlarıyla Spor. Bağırhan Yayınevi. Ankara, 1998; 21-61
- Perkins, D.F.: Parents Making Youth Sports A Positive Experience, Report Available From Collage of Agricultura! Sciences, Penn State University, 2000, <http://pubs.cas.psu.edu/freepubs/pdfs/ui349.pdf>, 12 Nisan 2006.
- Ramazanoğlu, F.,Karahüseyinoğlu, M. F., Demirel, E. T., Ramazanoğlu, M.O. ve Altungül, O. Sporun toplumsal boyutlarının değerlendirilmesi, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 2005; 153-157.
- Salar, B., Hekim, M. & Tokgöz, M. 15-18 Yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2012; 4(6): 123-135.
- Senemoğlu, Nuray Gelişim Öğrenme Ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya, Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara: 2011; 2.
- Sevim, Y. Antrenman Bilgisi, Gazi Büro, Ankara, 1995; 15.
- Sevim, Y. Antrenman Bilgisi. Tutubay Yayınları, Ankara, 1997; 16.
- Snyder, E. & Spreitzer, E. Socialization Into Sport, In NJ, Smelser (ed), Social Aspects Of Sport, EnglewoodCliffs, Prentice Hall, NJ, 1976; 48.
- Şahan, H. Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2007.
- Şahin, H. M. Beden Eğitimi ve Spor Sözlüğü, İstanbul, Morpa Yayınları, 2006; 69-318.
- Şar, N. Ş. Spor Yapan ve Yapmayan Bireylerin Psikolojik Dayanıklılık ve Kişilik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2016.

- Şimşek, D. ve Gökdemir, K. Ortaöğretimde atletizm yapan sporcu öğrencilerin atletizm branşına yönelme nedenleri ve beklentileri, SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2006; 4(3): 83-90.
- Şirinkan, A. Çalışkan, E. Gündoğdu, K.Şirinkan, S. Bay, E. Kürkcü, R. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersleri hakkındaki görüşleri (Erzurum ili örneği). Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 2008, 10(1): 53-57.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. & Ullman, J. B. Using multivariate statistics (Vol. 5). Boston, MA: Pearson, 2007.
- Talimciler, A. İdeolojik bir meşrulaştırma aracı olarak spor ve spor bilimleri. Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi, 2006; 1(2): 10-17.
- Tanır, H. İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinde Fiziksel Aktivite Düzeyi ve bazı Antropometrik Özelliklerin Akademik Başarı ile İlişkisi, Kırıkkale Üniversitesi, Doktora Tezi, Kırıkkale, 2013.
- Taşçı, M. Ortaöğretimde Sportif Faaliyetlere Katılımın Bireyin Yaşam Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Malatya, 2020.
- Torlak, M. S. Yaşlanma ve egzersiz. Spor Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi, 2018; 3(1): 128-144.
- Tutkun, E. Güner, B. Ç., Ağaoğlu S. A. & Soslu, R. Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin değerlendirilmesi, Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 2010; 1(1): 23-29.
- Tüik (2015), <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Egitim,-Kultur,-Spor-ve-Turizm-105> erişim tarihi: 04,12.2020
- Tüik (2019), <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Saglik-Arastirmasi-2019-33661> erişim tarihi: 04,12.2020
- Türkel, Ç. İlköğretim Öğrencilerinin Sportif Faaliyete Katılım Düzeyi İle Sosyal Uyum ve İletişim Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2010.

- UNICEF, Türkiye’de Çocukların Durumu Raporu, 2016, <https://www.unicefturk.org/yazi/unicef-dunyanin-en-dezavantajli-cocuklarini-yoksulluk-egitimsizlik-ve-erken-olumler-bekliyor> (E. T. 25.12.2019)
- Üstündağ, Ö., Devecioğlu, S. ve Akarsu, E. E. Spor ve rekreasyon alanlarının şehir planlamasındaki yeri ve önemi, 6. Uluslararası İleri Teknolojiler Sempozyumu, IATS 11, Fırat Üniversitesi. 16-18 Mayıs 2011 Elâzığ,
- Voigt, W. D. Spor Sosyolojisi, (Çev: Ayşe Atalay), Alkım Yayınları, İstanbul, 1998; 31.
- Yalçın, U. ve Balcı, V. 7-14 Yaş arası çocuklarda spora katılımdan sonra okul başarılarında, fiziksel ve sosyal davranışlarında oluşan değişimlerin incelenmesi. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2013; 11(1): 27-33
- Yaprak, P. ve Amman, M.T. (2009). Sporda kadınlar ve sorunları, Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi, 2(1), 39-49
- Yaraş, U. C. Kişisel Eğitmen Eşliğinde Yapılan Sporun Bireylere Kazanımları, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2017.
- Yetim, A. Sosyoloji ve Spor. Morpa Kültür Yayınları, Ankara, 2014; 14.
- Yetim, A. Sosyoloji ve Spor. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2005; 16.
- Yetim, A. Sporun sosyal görünümü, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2000: 1: 63-72.
- Yıldırım, M. ve Bayrak, C. Üniversite öğrencilerinin spora dayalı fiziksel aktivitelere katılımları ve yaşam kalitelerinin akademik başarı ve sosyalleşme üzerine etkisi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi örneği). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2019; 34(1): 123-144.
- Yükseltürk, E., Erbay, H. ve Kutlu, M. Spor bilimlerinde hareket yakalama teknolojisi: Kinect ile Üç Boyutlu Sanal Spor Platformu. Spor Hekimliği Dergisi, 2014: 52(4): 155-162.
- Zengin, S. Çocuk ve Gençlik Merkezlerinden Hizmet Alan 12-18 Yaş arası Erkek Çocukların Beden Eğitim ve Spor Dersine İlişkin Tutum Düzeyleri ile Benlik Saygılarının İncelenmesi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2013.

Zorba, E. Vücut Yapısı: Ölçüm Yöntemleri ve Şişmanlıkla Başa Çıkma. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2006; 41.

EKLER

Ek1:

Kişisel Bilgi Formu ve Ölçek

“SPOR YAPMA ve YAPMAMA NEDENLERİ ÖLÇEĞİ” ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU

Sevgili Öğrenciler, Bu çalışmada ortaöğretimde öğrenim gören kız öğrencilerin spora bakış açısı, spor yapma ve yapmama nedenleri araştırılacaktır. Lütfen aşağıdaki soruların her biri için seçeneklerden en uygun olanını işaretleyiniz.

1. Boyunuz : cm
2. Kilonuz :kg
3. Babanızın eğitim seviyesi: İlköğretim () Lise () Üniversite()Y. Lisans ()
Doktora()
4. Annenizin eğitim seviyesi: İlköğretim () Lise () Üniversite Y. Lisans ()
Doktora ()
5. Siz dahil evinizdeki kardeş sayısı: 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve üstü ()
6. Ailenizin ikamet ettiği yerleşim yeri: Köy () Belde () İlçe () İl ()
Büyükşehir ()
7. Ailenizde spor yapanlar (siz hariç): Yok () Baba () Anne () Kardeşler()
8. Spor yapabiliyor musunuz: Evet () Hayır ()
Yapıyorsanız ne sıklıkla: Haftada bir kez () Haftada İki kez () Haftada üç kez
() Diğer.... Ayda bir kez () Ayda İki kez () Ayda üç kez () Diğer.....
9. Hangi sporu yapıyorsunuz?.....

SPOR YAPMA VE YAPMAMA NEDENLERİ ÖLÇEĞİ

SPORU TERCİH NEDENİNİZ NEDİR?

1. Ailemin teşviki ile başladım. Evet () Hayır ()
2. Kişiliğimi geliştirmek için başladım. Evet () Hayır ()
3. Görsel basından etkilendiğim için başladım. Evet () Hayır ()
4. Yazılı basının etkisiyle başladım. Evet () Hayır ()
5. Okuldaki hocalarımın etkisiyle başladım. Evet () Hayır ()

6. Arkadaşlarımın etkisiyle başladım.	Evet () Hayır ()
7. Şampiyon sporculardan etkilendiğim için başladım.	Evet () Hayır ()
8. Çevrede ilgi odağı olmak için başladım.	Evet () Hayır ()
9. Kendimi ispatlamak için başladım.	Evet () Hayır ()
10. Zinde kalabilmek ve zayıflamak için yaparım.	Evet () Hayır ()
11. Para kazanmak için yapıyorum.	Evet () Hayır ()
12. Stres atmak için yaparım.	Evet () Hayır ()
13. Vücuda çeviklik kazandırdığı için yaparım.	Evet () Hayır ()
14. Yetenekleri geliştirdiği için yaparım.	Evet () Hayır ()
15. Doktor tavsiye ettiği için yaparım.	Evet () Hayır ()
16. Sosyal bir çevre edinmek için yaparım.	Evet () Hayır ()
17. Bir arkadaş grubuna girebilmek için başladım.	Evet () Hayır ()

Diğer.....

“SPOR YAPMA ve YAPMAMA NEDENLERİ ÖLÇEĞİ” ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU

Sevgili Öğrenciler, Bu çalışmada ortaöğretimde kız öğrencilerin spora bakış açısı, spor yapma ve yapmama nedenleri araştırılacaktır. Lütfen aşağıdaki soruların her biri için seçeneklerden en uygun olanını işaretleyiniz.

1. Boyunuz : cm
2. Kilonuz :kg
3. Babanızın eğitim seviyesi: İlköğretim () Lise () Üniversite Y. Lisans ()
Doktora()
4. Annenizin eğitim seviyesi : İlköğretim () Lise () Üniversite Y. Lisans ()
Doktora ()
5. Siz dahil evinizdeki kardeş sayısı: 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve üstü()
6. Ailenizin ikamet ettiği yerleşim yeri : Köy () Belde () İlçe () İl () Büyükşehir ()
7. Ailenizde spor yapanlar (siz hariç): Yok () Baba () Anne () Kardeşler()

SPOR YAPMAMA NEDENLERİNİZ:

1. Yeterince zaman bulamadığım için, Evet () Hayır ()
2. Derslerim çok yoğun olduğu için, Evet () Hayır ()
3. Maddi yetersizliklerden, Evet () Hayır ()
4. Sportif tesislerin yetersizliğinden, Evet () Hayır ()
5. Sportif faaliyetler hakkında yeterince bilgilendirilmediğim için, Evet () Hayır ()
6. İklim şartlarının müsait olmamasından , Evet () Hayır ()
7. Spor yapmayı sevmemediğimden, Evet () Hayır ()
8. Fiziksel yapımın uygun olmamasından, Evet () Hayır ()
9. Ailemin yeterince teşvik etmemesinden, Evet () Hayır ()
10. İlgimi çeken başka etkinlikleri tercih ettiğimden, Evet () Hayır ()
11. Sosyal çevrenin baskısından, Evet () Hayır ()
12. Arkadaşlarımın arasında spor yapanların olmamasından, Evet () Hayır ()

Diğer.....

13. Her türlü imkanınız olsaydı hangi sporu yapmak isterdiniz?

.....

Ek 2 Ölçek Kullanımına İlişkin İzin Yazısı

com/mail/0/archive/id/AQQKADAwATY3ZmYAZS1Y2RjLTk3MDAALTAwAi0wMAoAEAD27jTMzYGqR5HMRyHnsO3

Ara

Sil Gereksiz Taşı Kategorilere Ayır

Hesabım

Ölçek kullanım izni

AÇ Abdullah çetin
9.12.2018 Paz 20:11
onergulbahce@atauni.edu.tr

Hocam adım Abdullah ÇETİN Beden Eğitimi Öğretmeniyim Erciyes Üniversitesinde yüksek lisans yapıyorum. Tez konum için sizin hazırladığınız "spor yapma ve yapmama nedenleri" ölçeğinizi kullanabilirmiyim. Bu konuda izninizi istiyorum. Şimdiden teşekkür ederim.

ölçek

iletisi şu dile çevir: Türkçe | Şu dilden hiçbir zaman çevirme: İngilizce

ÖG Öner Gülbahçe <onergulbahce@atauni.edu.tr>
10.12.2018 Paz 10:35
Siz

S

Sevgili Abdullah, spor yapma ve yapmama nedenleri ölçeğini çalışmalarında kullanabilirsin.Başarılar diliyorum
Bu e-posta mesajı ve ekleri sadece gönderildiği kişi veya kuruma özeldir. Mesajın alıcısı siz değilseniz, bu mesajın yönlendirilmesi, kopyalanması veya herhangi bir şekilde kullanılması yasaktır.Mesaj içeriğinde bulunan fikir ve yorumlar, sadece göndericiye aittir. Bu mesaj bilinen tüm virüslere karşı taranmıştır.

This e-mail and any files transmitted with it are confidential and intended solely for the use of the individual or entity to whom they are addressed. If you are not the intended recipient you are hereby notified that any dissemination, copying or use of the information is prohibited. The opinions expressed in this message belong to sender alone. This e-mail has been scanned for all known computer viruses.

AÇ Abdullah çetin
a.ctn44@hotmail
Profilim
Hesabım
Oturumu kapat

Ek3: Etik Kurul Kararı

Ek-3

BAŞVURU NO: 112

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU PROJE ONAY FORMU

Projenin Adı	"Ortaöğretimdeki Kız Öğrencilerinin Spora Bakış Açısı, Spor Yapma ve Yapmama Nedenleri"
Projenin Niteliği	Yüksek Lisans
Proje Araştırmacıları	Abdullah ÇETİN (Sorumlu Araştırmacı) Doç. Dr. Aydoğan SOYGÜDEN (Danışman)
Sorumlu Araştırmacının Haberleşme Bilgileri	Doğuşehir Anadolu Lisesi/ Doğuşehir/Malatya E-posta adresi: a.ctn44@hotmail.com

KARAR:

Etik Kurulumuza başvuran **Abdullah ÇETİN**'in "**Ortaöğretimdeki Kız Öğrencilerinin Spora Bakış Açısı, Spor Yapma ve Yapmama Nedenleri**" adlı Çalışması değerlendirilerek aşağıdaki sonuca ulaşılmıştır.

- Proje etik açıdan uygun bulunmuştur.
- Projenin etik açıdan geliştirilmesi gerekmektedir.
- Proje etik açıdan uygun bulunmamıştır.

25/12/2018

ADI SOYADI

İMZA

Etik Kurul Başkanı	Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH	
Etik Kurul Başkan Yrd. (Raportör)	Doç. Dr. Kasım KARAMAN	
Üye	Prof. Dr. Celal YILDIZ	
Üye	Prof. Dr. Mehmet AKKURT	
Üye	Prof. Dr. Mustafa BAKTIR	
Üye	Prof. Dr. Mustafa DEMİRCİ	
Üye	Prof. Dr. Mustafa AKDAG	
Üye	Doç. Dr. Handan ZİNCİR	
Üye	Doç. Dr. Burak ADIGÜZEL	

Ek4 Yönetim Kurulu Kararı

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Enstitü Yönetim Kurulu
Sayı :42081359/050.02.04/ 24892
Konu :Yönetim Kurul Kararı (Abdullah
ÇETİN Teze Başlama)

06/03/2019

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Aydoğan SOYGÜDEN

Danışmanı bulunduğunuz **Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı** Yüksek Lisans programı öğrencisi **Abdullah ÇETİN**'in aşağıda adı belirtilen tez projesi, Enstitü Yönetim Kurulunun 06.03.2019 tarih ve 391 sayılı toplantısında Yönetmeliğin 40(1)maddesine göre kabul edilmiş ve tez çalışmalarına başlaması uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Bilal AKYÜZ
Enstitü Müdürü V.

Tezin Adı : "ORTAÖĞRETİMDEKİ KIZ ÖĞRENCİLERİNİN SPORA BAKIŞ
AÇISI, SPOR YAPMA VE YAPMAMA NEDENLERİ"
Teze Başlama Tarihi: 06.03.2019

Ek5 Kurum İzin Yazıları

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61316475-44-E.4527861
Konu : Anket Uygulama İzin Onayı
(Abdullah ÇETİN)

01.03.2019

VALİLİK MAKAMINA

Erciyes Üniversitesi Rektörlüğünün 12/02/2019 tarih ve 14065294-044-E.2740 sayılı yazılarında, Üniversitenin Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Abdullah ÇETİN'in yürütmekte olduğu "Ortaöğretimdeki Kız Öğrencilerinin Spora Bakış Açısı, Spor Yapma ve Yapmama Nedenleri" konulu tez çalışmasını, ilimiz tüm ilçelerinde müdürlüğümüze bağlı bulunan ortaöğretim düzeyindeki okullarda anket uygulamayı talep etmekte olup, Anket-Tez Araştırma ve Değerlendirme Komisyonumuz, 27/02/2019 tarihinde yapılan toplantıda; ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmek üzere, derslerin aksatılmaması kaydıyla anket/tez uygulamasını uygun görmüş olup, Müdürlüğümüzce de uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Erhan PELİTOĞLU
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
01.03.2019

Ali TATLI
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek 6 Orijinallik Raporu

Y.lisans

ORIJINALLIK RAPORU

%**26**

BENZERLIK ENDEKSI

%**26**

İNTERNET
KAYNAKLARI

%**9**

YAYINLAR

%

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikerisim.bartın.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 3
2	burkonturizm.com İnternet Kaynağı	% 2
3	www.massk.gen.tr İnternet Kaynağı	% 1
4	acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1
5	www.dergikaratahta.com İnternet Kaynağı	% 1
6	www.hurriyet.com.tr İnternet Kaynağı	% 1
7	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 1
8	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	% 1
9	www.arzeba.net İnternet Kaynağı	% 1

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, soyadı : Abdullah ÇETİN
Uyruğu : Türkiye(TC)
Doğum Tarihi ve Yeri : 1987-Malatya
Medeni Durumu : Evli
Tel : 0537 630 8798
E-mail : a.ctn44@hotmail.com
Yazışma Adresi :

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet
Lisans	Kafkas Üniversitesi BESYO	2010
Lise	Malatya Cumhuriyet Lisesi	2004

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2012-Halen	Milli Eğitim Bakanlığı	Beden Eğitimi Öğretmeni

Yabancı Dil : İngilizce